

The background of the entire page is a vibrant, abstract painting. It depicts a dense crowd of people, with faces and figures rendered in a painterly, expressive style. The color palette is rich and varied, including deep blues, fiery oranges, earthy browns, and bright whites, creating a sense of movement and energy. The figures are somewhat blurred and overlapping, suggesting a large gathering or a social event.

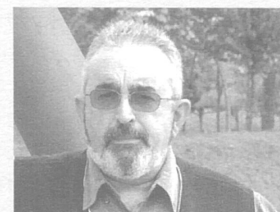
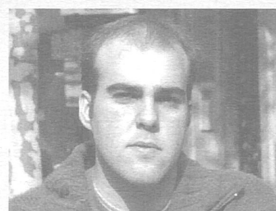
onada

Quadern de debat

Número 109 - Novembre 2003 - 3,60 euros

■ Fòrum social, Mallorca solidària

► Immigració:
reptes i oportunitats

4 Editorial**Illes sostenibles i solidàries.****5 Immigració****Immigració: reptes i oportunitats.** Per Sebastià Verd.**Una realitat polièdrica.** Per Magdalena F. Mulet.**14 Fòrum social****Fòrum social de Mallorca. Número zero.** Per Magdalena Cortés.**I a partir d'ara què?** Entrevista a Francesc Mengod, per M. C.**20 Mallorca solidària****Les empreses solidàries.** Entrevista a Antoni Socias, per Gina Garcías Sansaloni.**Viure en la utopia.** Entrevista a Maena Juan, per Sebastià Verd.**L'economia amb uns altres ulls.** Entrevista a Núria Brito, per Juanjo Sánchez.**"Aquest no és el món que jo vull".** Entrevista a Joana Maria Perelló, per Constanza Forteza.**La lluita contra el poder difús.** Entrevista a Antoni Ramis, per Antoni Oliver.**45 La Clau d'ONA****ona** Quadern de debat

núm. 109, novembre 2003

Edita: Fundesba, SL.**Directora gerent:** Sinfo García Gómez.**Director:** Sebastià Verd.**Consell assessor:** Mateu Carrió (arquitecte), Bartomeu Bennàssar (teòleg), Antoni Fleixes (economista), Jaume Garau (psicòleg), Sinfo García (dir. gerent Fundesba), Empar Rocabruna (economista).**Secretària de redacció:** Magdalena F. Mulet.**Redacció i col·laboradors:** Jordi Calleja, Magdalena Cortés, Gina Garcías, Maria Ferrer, Constanza Forteza, Miquel Massutí, Antoni Oliver, Joana Ma Roque, Antoni Rosselló, Jaume Rosselló i Juan José Sánchez.**Disseny i muntatge:** Eparrutx, tel. 971 420 966 - eparrutx@ono.com - Palma**Impressió:** Imp. Homar. Tel. 971 43 08 61 - Palma**Administració i Publicitat:**

Fundesba, S.L. c. Francesc de Borja Moll, 10, entresòl b.

Tel. 971 71 16 61 - Fax 971 71 91 94. 07003-Palma de Mallorca.

Preu: **3,60** euros - Subscripció: 36 euros per any (10 números)

Dipòsit legal: PM-608-1992

(Jaume Rosselló és l'autor de les fotografies d'aquest número)

Illes sostenibles i solidàries

La celebració a Palma en l'espai d'un mes de dos esdeveniments socials de primer ordre, com són el Congrés Internacional d'Immigració i el Fòrum Social de Mallorca ha permès una doble reflexió en un moment especialment delicat per decidir sobre el futur d'aquesta comunitat. Per una part sobre la conveniència d'establir límits a un model de desenvolupament que és prop d'esgotar les seves possibilitats i que, per tant, urgeix reformes que permetin capgirar el rumb i avançar cap a un model sostenible. Per l'altra, la necessitat de ser solidaris en un món cada cop més globalitzat. Solidaris amb les futures generacions i també amb la resta del món, és a dir, amb aquelles societats que encara viuen en la pobresa o en la injustícia. En ambdós casos hi ha un punt de convergència: la immigració.

En el Congrés Internacional organitzat per "SA NOSTRA" es varen debatre les causes de la immigració i les probables conseqüències, la més visible de les quals és -pel que fa a les Balears- l'increment de població dels darrers anys. Les Illes han batut rècords històrics, més importants fins i tot que els que visqueren durant el boom dels anys seixanta i setanta. Tant la vicepresidenta del Govern, Rosa Estaràs, com el president de la Caixa d'Estalvis, Llorenç Huguet, coincidiren a afirmar que la immigració s'ha de veure com una oportunitat més que com un problema. Tenen raó: és una oportunitat des del punt de vista del desenvolupament econòmic, perquè sense la immigració no hagués estat possible el desenvolupament i, d'altra banda, perquè com a país receptor d'immigrants les Illes Balears esdevenen un país solidari.

Però al marge de ser una oportunitat, no es poden oblidar les circumstàncies que han envoltat el darrer boom econòmic i demogràfic, fins al punt de poder parlar d'una

autèntica allau immigratòria que exigeix de les administracions públiques més serveis en infraestructures. Més carreteres, però sobretot més escoles i més assistència sanitària. D'altra banda, la societat balear no pot viure d'esquena a altres realitats universals que, cada pic, són més flagrants: la globalització proporciona noves oportunitats, però també és una nova forma de colonització econòmica del Nord sobre els països del Sud, un sistema que serveix d'imant, perquè milions de persones abandonin llurs cases per refer la vida a altres indrets de cultura diferent i sovint hostil.

Precisament, perquè les Balears no siguin territoris hostils és que el Fòrum Social de Mallorca tractà, com el Congrés, el tema de la immigració. La nostra ha de ser una terra d'acollida, però perquè això sigui possible, la societat té el deure de crear les condicions de vida que han de permetre un repartiment just de la riquesa. I això només és possible amb un desenvolupament més equilibrat que l'actual, amb creació de llocs de feina estables on els immigrants es puguin integrar i no només assumir el paper de mà d'obra barata i residual. Tot plegat implica una doble perspectiva: solidaritat envers la pròpia població i solidaritat per intentar que ningú no es vegi forçat a emigrar del seu país d'origen.

Una societat com la nostra, l'economia de la qual es fonamenta en els serveis turístics, pot jugar perfectament aquest doble paper, tant dins dels límits territorials de l'arxipèlag com des de qualsevol punt del continent on hi hagi una zona oberta al turisme. Per això és possible parlar de reptes i d'oportunitats. El repte de ser solidaris i l'oportunitat de seguir sent una economia pròspera i sostenible.

Tarja de subscripció

En

Adreça Tel

Ciutat Codi postal

Banc o Caixa d'estalvis C/c.

Signatura:

Per a subscripcions, emplenau aquesta tarja i adreçau-la a **Fundesba, SL**, carrer Francesc de Borja Moll, 10, entresòl b. 07003-Palma de Mallorca, o telefonau al 971 71 16 61 - Fax 971 71 91 94 - e mail: fundesba@jet.es

INFORME

Immigració: reptes i oportunitats

Sebastià Verd

Organitzat per la plataforma 2005 de "SA NOSTRA", el Congrés Internacional d'Immigració planteja una reflexió sobre un fenomen que ha provocat el major creixement demogràfic de tota la història de les Illes. Una reflexió empena des de l'òptica de la solidaritat i, també, des d'una economia que té necessitat de mà d'obra estrangera per continuar creixent.

Acte inaugural

La immigració és un fet global i irreversible a curt termini. Aquesta és la primera conclusió que hom pot treure del Congrés Internacional d'Immigració organitzat per "SA NOSTRA". Un fet transcendent de gran importància per a les Illes Balears que en els darrers deu anys ha registrat el major increment demogràfic de tota la seva història i que, com recorda el geògraf Pere Salvà, registren el major percentatge de població estrangera de tota Europa, que se suma a la immigració procedent d'altres indrets de l'Estat espanyol i que fa que la proporció entre els nascuts a l'arxipèlag i els venguts de fora es decanti de cada vegada més a favor dels forans. Al llarg de dues jornades hom pogué corroborar que la immigració és un fenomen universal, però que a nivell local és la conseqüència del model de desenvolupament que ha necessitat mà d'obra externa per continuar creixent.

De moment no cal parlar de conflictes, tot i que esporàdicament s'hagin registrat episodis de xenofòbia, de disputes veïnals o culturals, com els succeïts aquesta tardor al polígon de Llevant de Palma entre immigrants equatorians i veïns de la zona. En aquest sentit, el Congrés serví per avaluar els reptes que planteja el fenomen migratori i estudiar-ne les causes i possibles conseqüències. D'aquesta manera hom pot conèixer les mesures que s'han de prendre per evitar fractures socials. El geògraf francès Jean Bisson ja escrivia a la dècada dels se-

tanta que les Balears eren un laboratori social on analitzar els efectes de la societat turística -una societat de serveis, per extensió- i això que llavors només érem en el primer boom. Ara ja anam pel tercer, que és molt més complex que els anteriors i que ha acabat per transformar la societat il·lenca en una societat radicalment diferent a la de fa quatre dècades.

IMPACTE DEMOGRÀFIC

No es tracta d'un fet generacional, que fa evolucionar idees i formes de vida, sinó d'un impacte fort i greu sobre les arrels culturals i el territori. Un impacte que es coneix, que ha començat a ser analitzat, però del qual no se saben les conseqüències a llarg termini. El president de l'entitat d'estalvi, Llorenç Huguet, parlà durant

l'acte inaugural de la immigració com una oportunitat per a les Illes. De fet -com s'afirmà a una de les ponències- l'aportació que els nouvinguts fan al producte interior brut supera el 4%. Avui conviuen a ca nostra més de cent nacionalitats diferents que converteixen algunes escoles en autèntiques torres de Babel. Avui hi ha a les Balears un total de 180.000 estrangers residents sobre una població de 900.000 habitants. El resultat és un canvi radical en el paisatge humà i nous problemes socials que s'han començat a sentir a partir de la desacceleració econòmica.

La societat ha canviat. Per això -s'afirmà al llarg del Congrés- s'han d'obrir nous processos d'integració perquè es respecti i es conservi el llegat cultural del país. Però la multiculturalitat és un fet que ja ningú no discuteix. Seguint la definició de Bisson, les Balears encara són un laboratori o, més ben dit, són a un laboratori on s'assaja el pas d'una societat, que feia gairebé vuit segles que no havia baratat la dinàmica demogràfica, a una altra que, definitivament, ha transmutat i és avui una societat multiètnica. Aquest és el destí de tots els pobles que han aconseguit el progrés econòmic i el nostre no n'és cap excepció. Ens hem situat a l'avantguarda dels canvis i són moltes les altres comunitats que observen el que aquí passa per treure'n conclusions. Al Congrés ja se n'han tret algunes. Per exemple, que els canvis demogràfics no són necessària-

ment bons o dolents, sinó que depèn de si es respecten o no els equilibris naturals: l'equilibri amb l'entorn territorial i l'equilibri cultural.

ACTE INAUGURAL

L'acte inaugural del Congrés fou presidit per la vicepresidenta del Govern, Rosa Estaràs, qui advertí contra el perill de xenofòbia quan afirmà que "ningú no se sent racista, però quan en una llista d'espera té davant qualche immigrant no li agrada gens", una actitud que -afirmà- "cal canviar". Segons Estaràs, la immigració s'ha de veure com un fet positiu, necessària per garantir el desenvolupament de les Illes, tot i que sigui una conseqüència dels desequilibris existents entre el Primer i el Tercer Món. "No obstant això -digué- és important que la immigració sigui ordenada, perquè només a través de la seva regularització es pot garantir la dignitat dels mateixos immigrants". La vicepresidenta aposta per una immigració "legal" com a única manera de poder combatre les màfies.

Prèviament a la intervenció de la vicepresidenta del Govern, parlà el president de "SA NOSTRA", Llorenç Huguet qui, com hem dit, centrà la seva intervenció a exposar la realitat de la immigració a les Illes, la qual veié com una "oportunitat" i una necessitat. Tot i això, alertà sobre la falta de cohesió social, atès que si la immigració peninsular o la del Nord d'Europa ja fa temps que s'ha assumit com un fet normal, no passa el mateix amb la que arriba del Tercer Món. Per això -digué- cal fomentar la cohesió social. En aquest sentit, Huguet destacà la importància del diàleg i de la interculturalitat amb "l'aspiració d'aconseguir una convivència respectuosa i justa" a partir del reconeixement de la diversitat, però tot garantint el futur de la cultura pròpia de les Illes.

L'acte inaugural es completà amb les intervencions del director del Centre de Recerca Econòmica, Antoni Riera, la del coordinador del Congrés, Mikel Aramburu i la del catedràtic de filosofia del dret de la Universitat de València, Javier de Lucas, qui pronuncià la primera conferència.

Interculturalitat i integració

ONA

Una de les constants del Congrés Internacional d'Immigració va ser la interculturalitat, una manera d'entendre les relacions entre col·lectius d'origen divers però que conviuen en un mateix territori.

El sociòleg del Marroc, Mohamed Khachani, professor de la Universitat de Rabat, va ser qui informà que la immigració genera a Espanya entre el 2,1% i el 4% del seu producte interior brut, segons dades tretes d'un estudi de CC.OO. Això suposa devers 18.000 milions d'euros, que és un poc menys de la meitat de tot el PIB marroquí. Unes dades que reflecteixen perfectament la importància del fet migratori tant per als països emissors com per als receptors. En qualsevol cas, però -es digué al Congrés- la immigració és acollida a Europa amb temor, entre altres coses perquè provoca xocs culturals. Així ho manifestà el catedràtic de la Universitat de La Corunya, Francisco Izquierdo, segons el qual la societat europea no ha de dependre de la immigració per solucionar el seu problema d'envelliment. Una opinió contrastada pel suís Rainer Münz, per a qui Europa ha d'aprendre de països amb gran tradició migratòria com els Estats Units, Canadà o Austràlia.

Segons la directora de l'Institut d'Estudis Sociològics de la Universitat Pontifícia de Comillas, Rosa Aparicio, les dificultats per a la integració dels estrangers es produeix a causa de la dificultat d'assimilació dels forans "estigmatitzats per la seva condició" i per una legislació que divideix el col·lectiu immigrant entre "regulars" i "irregulars". En aquest sentit, l'antropòleg holandès Gerard Oude afirmà que s'havien d'escometre polítiques d'assimilació per aconseguir la integració dels immigrants, però també un esforç per part dels nadius. Un parer compartit per Ruth Wodak, de la Universitat de Viena i Cahe-

rine Withol, directora del Centre d'Investigació CNRS de França. "La multiculturalitat -digué- és l'única manera de mantenir forta la cultura francesa".

Tot plegat, segons Joaquín Araujo, de la Universitat Complutense, fa que cobri gran importància el reconeixement que els estats fan dels drets dels immigrants, per fer possible la seva integració en el país d'acollida. Segons Araujo, una lectura simple ens pot dur a afirmar que immigrants i autòctons tenen els mateixos drets, però això no és així, varia molt segons els estats i també amb relació a la seva condició d'immigrant legal o no. En qualsevol cas, drets com poder percebre jubilacions en el país d'origen o del reconeixement cultural, per poder aprendre en la pròpia llengua, per exemple, fan que la situació sigui absolutament complexa.

Pere Salvà: "Situació actual i reptes de futur"

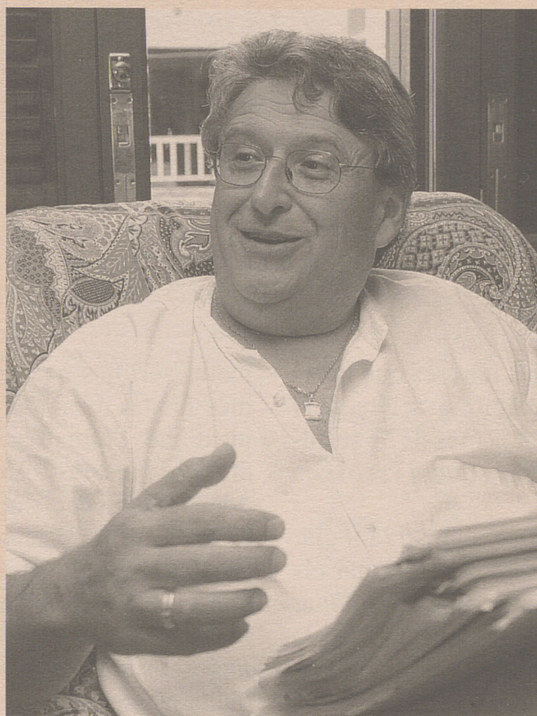
ONA

Pere Salva feu un resum del treball "Aproximació a la integració d'estrangers a les Illes Balears, situació actual i reptes de futur", guardonat amb el premi "Sa Nostra" d'Investigació 2001 i realitzat conjuntament amb Carmel Bonnín, Maria Angustias Spínola i Pere Albertí.

Un dels principals trets que caracteritzen la regió mediterrània és la seva elevada mobilitat humana, afirmà el catedràtic de geografia humana de la UIB. "En el marc de la Mediterrània, les Illes Balears representen un bon exemple de territori de cruïlla per la complexitat de les característiques fonamentals que defineixen els seus fluxos immigratoris que han arribat de manera significativa des dels anys cinquanta del passat segle XX. L'alt índex d'especialització turística de les Balears permet establir una significativa interrelació entre desenvolupament turístic i intensificació d'un important procés migratori que ha suposat l'emergència de fluxos d'immigrants en els quals les formes, característiques, motivacions i origen geogràfic han canviat de manera significativa a les esmentades cinc darreres dècades de la història recent de les Illes Balears. D'unes illes definides per un constant procés migratori s'ha passat a un territori d'immigració".

"El procés migratori començà de forma quasi exclusiva per immigrants procedents d'altres indrets d'Espanya. Però des dels anys setanta destaca la progressiva incorporació d'immigrants d'origen de països estrangers, la qual cosa implica que a març del 2002 s'avalua l'existència a les Illes de devers 183.000 residents estrangers. Aquesta immigració estrangera s'articula a través d'un model migratori basat en un sistema de dualitats tant en funció de les seves direccions bàsiques (direcció Nord-Sud i direcció Sud-Nord) com per les seves motivacions bàsiques (immigració residencial i immigració laboral), pels seus nivells de qualificació (immigració qualificada i immigració menys qualificada), per les condicions de vida (fluxos immigratoris laborals des de països desenvolupats i fluxos immigratoris laborals des de països en desenvolupament) i/o per la seva situació respecte de la població resident (situacions de complementarietat front de situació de competència amb la població resident)".

"Aquest flux d'immigrants procedents de l'estranger ha registrat, endemés, importants canvis en la seva composició i motivacions. Aquest fet pot ser explicat per la substitució del model migratori

tipus "Nova Florida" pel nou model actual tipus "Nova Califòrnia". El primer model de "Nova Florida" es caracteritza per un tipus de model migratori residencial on dominen els fluxos immigratoris integrats per residents d'edats madures i grans i integrats bàsicament per un important contingent migratori de retirats. Aquesta fou la situació inicial de la immigració d'estrangers que es registrà a les Illes Balears des d'inicis dels anys setanta del segle XX. Es tracta d'un model migratori residencial basat en el consum i no en la producció".

"L'avaluació del nombre d'immigrants estrangers residents a les Illes Balears és una tasca difícil a causa de l'alta mobilitat dels migrants, especialment els de motivació laboral, segons la CRE-Sa Nostra a inicis del 2003 superaven els 132.000 residents empadronats. La nostra avaluació de març del 2002 implicava l'existència de més de 140.000 estrangers que viuen a

les Illes de manera permanent. D'ells 105.000 es trobaven aleshores empadronats, corresponent els altres 35.000 estrangers tant a ciutadans de la Unió Europea, la majoria, no empadronats com a migrants laborals extracomunitaris que es trobaven en una situació no regulada. Aquesta xifra pot incrementar-se més si agregam els estrangers residents a les Illes de manera temporal que realitzen estades superiors als tres mesos. De la suma de les esmentades categories ens resulten que en el març del 2002 residien a les Balears 183.436 persones estrangeres que representen aproximadament el 19% del total de la població balear. Si per altra banda tenim en compte les xifres relatives als immigrants regularitzats que ofereix el Ministeri d'Interior a 1 de gener del 2003, la quantitat d'estrangers residents a les Balears queda reduïda a 60.779 persones".

"La distribució per orígens dels residents estrangers que viuen a les Balears ens mostra el predomini dels residents europeus, especialment dels procedents de la Unió Europea. Els europeus representen el 59,55% del total d'estrangers. En segon lloc destaca els procedents del continent americà (18,89%), entre els quals destaquen els originaris de diversos països llatinoamericans. Els africans, per la seva part, representen el 17,84% del total dels estrangers residents a les Illes.

"Per països d'origen, destaca en primer lloc la importància de la presència dels residents alemanys (57% del total de la Unió Europea) seguits pels britànics (20,34%). El tercer lloc és ocupat pels marroquins, i és molt significativa també la presència dels immigrants originaris de l'Equador, Colòmbia i l'Argentina".

Vicis i mancances del dret

Magdalena Cortés

"La tolerància és una mala excusa liberal per no reconèixer el dret a la igualtat". Les insuficiències del dret que Javier de Lucas va exposar a la seva ponència expliquen moltes de les situacions que viuen avui en dia les persones immigrants als països occidentals. La presump-

ció de sospita genera una lògica jurídica perversa. La indefensió i el no-reconeixement de les persones immigrants com a ciutadans de dret són aspectes establerts pel nostre ordenament jurídic. Un sistema jurídic rigid que es basa en l'existència d'una homogeneïtat social esdevé

un instrument insuficient per gestionar la realitat. Javier de Lucas, catedràtic de filosofia del dret i filosofia política de la Universitat de València, explicà en la seva ponència titulada "Legislació, ideologies i noves ciutadanes" per què el dret no funciona.

Que la realitat evoluciona més aviat que les normes que la regeixen és ben conegut. Si ens referim a la immigració aquest fet és encara més greu. En aquest cas el dret, a més de no resoldre els problemes que planteja la realitat, els agreuja i provoca efectes perversos.

Javier de Lucas va començar la seva ponència deixant clar primer de tot la importància del dret a l'hora de gestionar els fluxos migratoris. Sense instruments jurídics no es pot donar resposta a aquesta realitat, però, (i aquest era el bessó de la seva ponència), el dret té un paper molt limitat a l'hora d'afavorir la convivència en una societat plural.

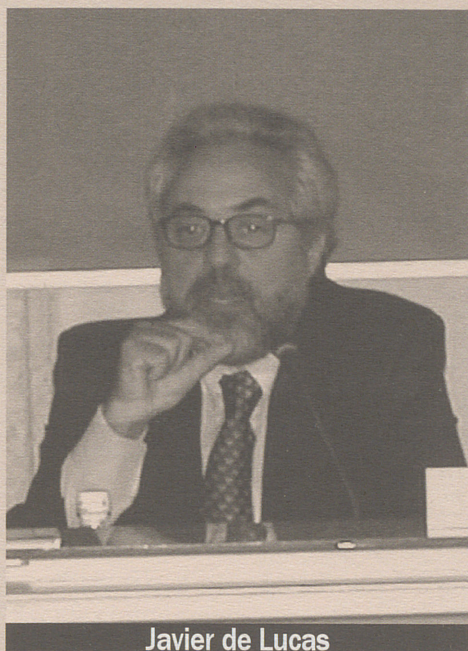
Davant el fenomen global que és la immigració, els ordena-

ments jurídics nacionals no són efectius, perquè afecten només l'Estat nacional. Tampoc no ho són perquè són cultures jurídiques emmarcades dins la tradició formalista, és a dir, són drets de lleis, de normes generals o abstractes. Aquí el legislador és l'agent decisiu, el jutge o el funcionari que hagi d'aplicar la llei és un simple executor. Això el fa inadequat per gestionar les manifestacions de la pluralitat social. De Lucas aclareix que les societats sempre han estat multiculturals, però aquesta realitat sempre s'ha tapat donant preeminència a una cultura majoritària. En el cas de la immigració, aquesta diversitat demana respostes específiques.

Una altra de les contradiccions que assenyala Javier de Lucas

és l'existent entre la lògica jurídica liberal i la universalització d'alguns elements com són els drets humans. Per als estrangers a la comunitat no és vàlida la lògica de la Constitució ni dels drets humans. Als immigrants se'ls neguen els drets bàsics que té qualsevol ciutadà. Un exemple és el dret a la tutela judicial efectiva, un dret no reconegut a les persones immigrants a la nova llei d'estrangeria recentment aprovada amb el 95% dels vots al Congrés dels Diputats. De Lucas també critica la Carta de Drets Humans i dóna un exemple, diu que el dret a la lliure circulació és mentida. Explica que aquest dret es va escriure tot pensant en els estats del bloc comunista que negaven la sortida als seus

Javier de Lucas

ciutadans, per tant, el que es reconeix a la Carta és el dret a sortir del país, però no el dret a establir-se. De res no serveix poder sortir, si després no hi ha possibilitat d'establir-se i ser ciutadà en un altre país.

EFFECTES PERVERSOS

Un dels efectes perversos del dret que ens regeix és que contribueix a crear la percepció de l'immigrant com un subjec-

te de risc. De Lucas posa l'exemple del llibre *Minority Report* de Philip K. Dick on la trama es basa en la idea de "precrim" i la resposta penal s'anticipa a la situació de risc. Això contrasta amb un estudi de Manuel Calvo de la Universitat de Saragossa que conclou que les persones immigrants pateixen més delictes dels que cometien. De Lucas explica que aquest estudi és dins un calaix i que no s'ha fet públic perquè no interessa.

Per què fracassa el dret quan es tracta de contribuir a crear espais de debat d'aquesta multiculturalitat? Segons Javier de Lucas, per la desaparició dels pressupostos socials en què es basa el dret. La nostra cultura jurídica dóna per suposat que existeix un ordre natural, es basa en la tesi de l'homogeneïtat social. Quan això falla, qui és diferent s'exclou, i aquesta discriminació és justificada pel dret. La pregunta següent que es fa De Lucas és, llavors, qui forma part de la nostra comunitat jurídica?, qui pertany al *demos*, al poble? Per a ell hi ha dos criteris, el de la nacionalitat, que no depèn de la voluntat de la persona, i el de la inclusió al mercat de treball.

FUNCIONS JURÍDIQUES

En una societat multicultural el dret fracassa en les seves dues funcions jurídiques: regular comportaments i crear un imaginari col·lectiu. És incapaç de regular comportaments i de corregir-los i no gestiona la igualtat i la diferència. Tampoc no crea un imaginari col·lectiu perquè, d'entrada, exclou una part de la societat. Per tant, el resultat és que qui no és ciutadà no té drets, i els immigrants il·legals no tenen drets. De Lucas explica que la llei i el reglament d'estrangeria violen del dret a la igualtat, perquè permeten la discrecionalitat administrativa. Com no es pot fer res contra una resolució administrativa sense motivar, no hi ha dret a la tutela judicial efectiva. Per a les persones immigrants no existeix l'Estat de dret.

"La tolerància és una mala excusa liberal per a no reconèixer el dret a la igualtat. Si hi ha dret, no és necessària la tolerància". En la seva ponència Javier de Lucas deixa ben clar que les persones immigrants sense papers estan excloses dels drets més bàsics, que només per ser immigrants ja són sospitoses, i

Antoni Riera: immigració i estat de benestar

Ona

El director del CRE advertí del risc d'una caiguda de la renda per càpita dels illencs a causa de la immigració, però recordà la seva contribució a la creació de riquesa.

El director del Centre de Recerca Econòmica de "SA NOSTRA", Antoni Riera, alertà sobre el risc de caiguda de la renda per càpita de les Balears, perquè la mà d'obra ocupada creix més que la producció. A la seva ponència sobre "immigració i estat de benestar" Riera es referí a la situació creada els dos darrers anys, el 2001 i el 2002, en què l'ocupació ha crescut més que no la producció de béns i serveis, cosa que no havia passat ni el 1999 ni el 2000, quan la creació de llocs de treball es va veure acompanyada d'un notable increment del PIB i per tant de la riquesa a repartir.

Riera va recordar que la incorporació d'immigrants al mercat de treball exigeix noves inversions tant en infraestructures com en assistència social, sanitària o educativa, però en aquest sentit s'havia de tenir present la seva contribució al creixement econòmic.

D'altra banda, el professor d'economia aplicada de la UIB afirmà que els immigrants, si més no els procedents del Sud, no són una competència directa per als treballadors illencs o peninsulars perquè fan les feines que ells no volen i que, per contra, els que sí que són competitius són els immigrants comunitaris.

Antoni Riera

que no tenen opció de defensar-se. És el que genera un ordenament jurídic que va molt per darrera de la realitat social. De Lucas, per últim, proposa una major implicació en l'àmbit municipal perquè la participació política i social comença amb el més proper, que és el municipi, la ciutat, el barri on es viu.

Una realitat polièdrica

Magdalena F. Mulet

Parlar de la immigració com d'una realitat única i que per tant pot tenir, ja no solucions, sinó visions úniques i lineals del que significa i de les solucions als seus problemes implícits no és possible, així quedà de manifest a la taula rodona en què participaren Gerard Oude Engberink, antropòleg social de la Universitat de Leiden, tècnic municipal de Rotterdam i director del centre d'estudis sociològics de Rotterdam; Catherine de Wenden, directora d'investigació de la CNRS (CERI) i doctora en ciències polítiques per l'Institut d'Etudes Politiques de París; Rainer Münz, del departament de demografia de la Universitat Humbolt de Berlín i Rosa Aparició, directora de l'Institut Universitari d'Estudis sobre Migracions. Universitat Pontifícia de Comillas.

La mateixa taula ho feu palès: cada un dels ponents es referí a la seva realitat, i sota un mateix títol "Cap a un model europeu de la immigració, perspectives estatals", encararen múltiples punts de vista i aspectes, des dels més immediats fins a un repàs de l'evolució històrica del fenomen migratori.

La immigració és un fet polièdric i transversal que afecta des dels sentiments més íntims de les persones tant a la societat emissora com a la d'acollida, fins a les estructures socioeconòmiques dels països que l'acullen i, això també, dels emissors.

Els ponents a la taula destacaren la importància d'afrontar el tema sense embuts i remarcar el paper dels mitjans de comunicació també a l'hora de provocar una determinada percepció de la nova realitat que suposa la immigració a tots els països d'Europa en un món globalitzat; una immigració que de cada vegada se sembla més en uns i altres països del nostre entorn, així com també més semblants són les respostes que els estats li donen.

EL CAS DELS PAÏSOS BAIXOS

Oude intervingué per fer una anàlisi de l'evolució de la política d'immigració als Països Baixos, un estat que des del 1945 és receptor d'immigrants. L'antropòleg repassa els diferents moments que ha tengut la perspectiva estatal pel que fa a la població recent arribada i ho lligà també a la situació interna del país, econò-

mica i social, de cada moment que condiciona la mateixa visió dels ciutadans receptors i també les polítiques tant estatals com municipals que han de donar resposta a l'allau de nouvinguts, però també a les exigències dels holandesos, receptors i votants, que han de compartir treball, barri, en definitiva recursos amb els que arriben.

Els Països Baixos, repassà el ponent,

des de l'arribada entre 1945 i 1957 de prop de 200 mil retornats colonials d'Indonèsia fins a les polítiques restrictives i gairebé policiaques actuals, que tatxà de "esgarrifoses" perquè no se sap on duran, han passat en matèria d'immigració per diferents etapes que han provocat al seu torn respostes diverses. Però el que passa ara, segon Ouden, és un camí sense retorn, "no hi ha marxa enrere", digué, perquè la immigració és una realitat permanent en un món globalitzat. Encara que la problemàtica no és la presència de gran nombre de persones estrangeres a certs barris sinó una combinació d'atur, habitatges antics, baixos ingressos i marginalitat d'importants sectors de la població que pot afectar més les poblacions immigrants que es troben en situació de risc d'exclusió social.

ALEMANYA

Per la seva banda Rainer Münz, de la Foundation for World Population and international Cooperation, de Viena, analitzà el fenomen migratori a Alemanya, un país que tradicionalment no s'ha vist com a receptor d'immigració, i que ha basat el seu criteri en la ciutadania.

En els anys seixanta -assenyalà Münz- els treballadors immigrants foren tractats com a problemes i no s'estudiaren els "seus" problemes.

A partir dels anys vuitanta existeix a Alemanya una mínima discussió política sobre la immigració i la integració social dels immigrants però ni les migracions en cadena per reagrupament familiar ni l'existència d'una segona generació reberen molta d'atenció en l'esfera pública i la investigació no se centrà en la situació socioeconòmica dels immigrants, sinó en la història de la immigració. A partir del 1989 canvià totalment la situació i el debat polític perquè començaren les conseqüències de la immigració a partir dels canvis a Europa central i de l'Est amb la caiguda del mur de Berlín i de l'impacte que això tengué sobre la regió, i per l'ampliació de la Unió Europea cap als països d'esfera soviètica amb les conseqüents migracions.

MULTICULTURALITAT A LA FRANCESA

Una anàlisi diacrònica també la va fer Catherine Withol de Wenden, directora d'investigació de la CNRS (CERI). En

la seva intervenció Withol es referí al "multiculturalisme a França" per afirmar que França és un país multicultural, tot i que aquesta idea s'ha discutit molt, per arribar a la conclusió que es pot dir que el model francès actual és refractari a implementar el multiculturalisme, perquè aquest està pensat pels magribins que ja juguen cartes republicanes en les seves negociacions amb les institucions. Esperen rebre competències dels poders polítics per mantenir l'ordre públic i assumir identitats culturals en el marc francès. Aquest equilibri, que sembla un terme mitjà francès, podria definir-se com un multiculturalisme "à la française". En aquest model en evolució, Europa té un paper important en fer-lo acceptable al mite de l'homogeneïtat política que comparteix la majoria de l'opinió francesa. El multiculturalisme és l'única manera de mantenir viva una identitat francesa forta, oberta als nous reptes de la globalització i les identitats culturals: fluxos migratoris, diversitat religiosa, atracció de vincles de grup, localisme i xarxes transnacionals, vincles tous i plurals a institucions polítiques, estats i nacions. França, com la majoria de les democràcies, està preocupada per les reivindicacions de la diferència, però no té més elecció que negociar amb el multiculturalisme.

Però abans d'arribar a aquesta conclusió, Withol havia fet una anàlisi per repassar el fenomen migratori i el seu encarament a França al llarg de la història: fins a la revolució de 1789, estava formada per províncies amb les seves pròpies cultures, llengües, parlaments, sistemes de mesura etc., encara que l'ús obligatori del francès en sentències administratives i judicials, la defensa i unificació de la llengua francesa (la creació de l'Acadèmia Francesa en 1635 per Richelieu) i la centralització de l'Administració pública van succeir relativament aviat. La revolució francesa va intentar canviar la definició de la comunitat francesa, des d'una amalgama de cultures i institucions que constituïen l'Estat, cap a una definició filosòfica i política de cohesió centrada en els conceptes de la Nació, de lliures ciutadans que gaudien de drets iguals (*Déclaration des Droits de l'Homme et du Citoyen* de 1789).

Durant els períodes republicans del segle XIX (Primera, Segona i Tercera República) les referències als valors repu-

blicans encarnats en una ciutadania en contínua evolució i el naixement d'ideologies que cancel·laven vincles particularistes (el model de lluita de classes, valors universalistes) esborraven les fronteres entre comunitats i progressivament construïen França sobre el mite de l'homogeneïtat nacional. La recent crida als valors republicans i cohesió nacional durant l'última campanya presidencial del Maig del 2002 i la necessitat permanent de redefinir la nacionalitat francesa vist el desafiament del Front Nacional són testimonis de l'exactitud del model francès de ciutadania nacional.

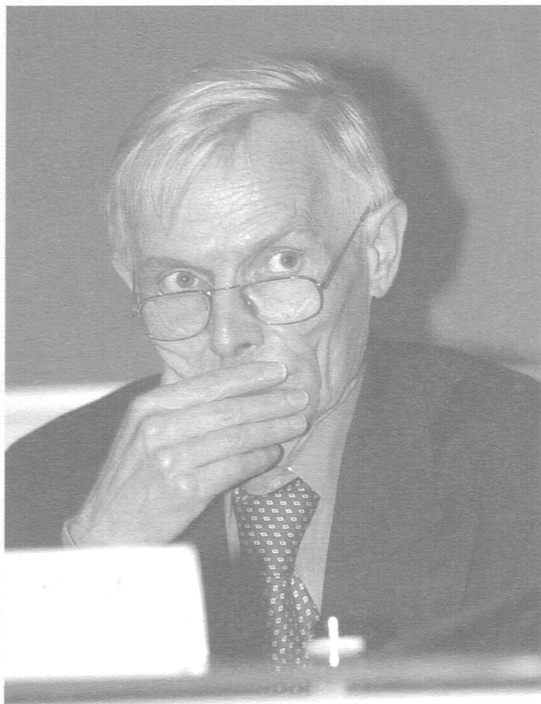
La idea del multiculturalisme a França ha adquirit legitimitat recentment sota la pressió de la immigració, d'Europa i de la globalització, però també del desig d'expressar el pes de cultures locals en el patrimoni de la cultura nacional. Molts de francesos són refractaris a admetre-ho i s'hi oposen, l'exclusivitat de les idees jacobines: secularisme, igualtat formal, llibertat legal, valors cívics de coexistència amb una exclusiva fidelitat al model republicà de l'Estat-Nació (patriotisme).

Però alguns aspectes del multiculturalisme finalment van penetrar al model francès de ciutadania, per mor dels seus continguts en evolució des de la revolució francesa. El multiculturalisme pertany a aquesta generació de nous continguts de la ciutadania: un multiculturalisme "à la française", inclòs en una ciutadania que és el resultat d'un compromís permanent amb la comunitat en una gestió neocolonial de la diferència.

S'ha d'emfatitzar quan estrany sembla el multiculturalisme a França entre altres valors polítics i com algunes tendències de multiculturalisme s'han imposat amb èxit en el model francès de ciutadania i integració.

ESPANYA

Per la seva banda Rosa Aparicio Gómez, catedràtica de sociologia de la Universitat Pontifícia de Comillas, directora de l'Institut Universitari d'Estudis sobre Migracions, no es referí tant a la història del fenomen a Espanya, sinó que centrà la seva intervenció en una visió més actual de la immigració, i volgué referir-se més concretament a les confluències que la política espanyola actual pot tenir amb la resta d'Europa, que era el veritable *leitmotiv* de la taula: "cap a

Gerard Oude

sociòlegs per la seva banda, tot i que la seva opinió no ha calat tan fons a l'opinió pública, veuen també sense immediatesa la problemàtica de la integració i observen que no es poden tancar els ulls davant el fenomen, però adverteixen que són els mateixos immigrants que hauran de ser protagonistes d'aquesta integració, una integració que només podrà ser a llarg termini i que presenta moltes dificultats.

D'altra banda i en la perspectiva oposada, la que fa referència a l'immediat, tenim els sectors més populars i els que defensen els drets humans; ambdós aborden la immigració com un fenomen que exigeix respostes immediates. Uns, reclamen que la immigració es freni perquè "ja ens envaeixin i pertorben tot deteriorant la nos-

Rosa Aparicio

tra convivència i qualitat de vida". Els

altres, perquè creuen inajornable que aquestes persones tinguin els mateixos drets humans i de ciutadania, uns drets que només poden aconseguir-se amb la desactivació de totes les discriminacions derivades dels intents de controlar-ne els fluxos a través de normatives de regularització.

Aquí, però, entram en la contradicció necessària, feu notar Aparicio, perquè per poder donar resposta immediata a les necessitats d'aquests nous col·lectius serà necessari preveure quines seran aquestes necessitats i que per això, serà a la vegada necessari, precisament, controlar-ne els fluxos.

Així, doncs, resumí en la seva intervenció, "en l'anàlisi de la immigració al nostre país ens trobam amb diferents corrents, el d'aquells que miren el curt termini on hi ha dos discursos contraposats i el dels que ho analitzen "a la llarga" que veuen la bondat del fenomen però que no contribueixen a un enteniment general. Per últim, els sociòlegs, més fatalistes, proposen models i programacions complexos i pregonen dificultats.

D'altra banda, afegí la professora, hi ha la visió dels immigrants, que és la d'aquells que han de resoldre el dia a dia i que només fan cas de les lleis en la mesura que privadament els convé.

El que de veritat els importa, al marge de la seva lluita diària, és que es produeixin a la societat d'arribada canvis de

fons que els permetin ser ciutadans i ciutadans distints. No forçats per ben viure a renegar els seus orígens, i si és així tendran raó els sociòlegs quan preveuen dificultats.

En aquest esbós de la realitat actual a Espanya, Aparicio deixà per al darrer terme els polítics, que, afirmà, han de compaginar el llarg termini amb les demandes immediates. Però els polítics, afegí, depenen dels vots i han de tenir en compte l'opinió popular. I això, remarca, és molt important per a la forma que prendrà entre nosaltres i a tota Europa el model real d'immigració, perquè a Espanya hi ha un 40% de població que aposta per les restriccions en la immigració i "cap partit polític no guanyarà les eleccions si ho oblida".

Aquesta realitat polièdrica que dibuixa Aparicio ella mateixa la titlla de "crua" perquè, digué, "tot i que dretes i esquerres han de fer retocs cosmètics en les seues programes, el resultat és una certa inconsistència en l'execució perquè han de fer casar tot un seguit de contradiccions que a la pràctica es converteixen en ineficàcia, ja que els plantejaments immediats són sovint poc coherents amb les exigències estructurals.

OBJECTIUS

En la seva intervenció, Aparicio es referí també als objectius latents i també als explícits en l'intent de configurar la immigració. El principal dels quals és,

un model europeu d'immigració". Aparicio assenyalà que en primer lloc no podem referir-nos a perspectives estatals quan parlem d'Espanya perquè està conformada per una suma de països entre els quals hi ha diferències.

D'altra banda volgué en la seva intervenció aclarir en primer lloc què es pot entendre per model d'immigració. Ja que, digué, pot entendre's (novament la multitud de caires d'aquest tema complex) per "model" des del que presideix els textos legals fins al conjunt de característiques que distingeixen la immigració venuda a Espanya que, al nostre món actual, és de cada vegada més semblant a la que reben altres països del nostre entorn.

Per a Aparicio les forces socials que determinen la manera de funcionar de la nostra immigració poden descriure's des de molts punts de vista, però és especialment útil atendre un detall per poder determinar què succeeix a Espanya i a Europa: l'augment de la dissociació entre la mirada de llarg termini i la mirada cap a allò immediat.

Així, resumí, mentre els demògrafs i els economistes, encaren la immigració de manera positiva, perquè hi veuen, a llarg termini, una manera de superar l'envel·liment de la població i de pal·liar la necessitat de mà d'obra per contrarestar el descens de la força de treball disponible. És a dir, la seva mirada a llarg termini els fa veure la immigració des del seu caire positiu i aquesta mirada s'ha fet ressò als mitjans de comunicació. Els

Catherine de Wenden

rarquies d'estrangeria associades a la partició espacial de les nacions. És necessària no només una universal repulsa a la xenofòbia, sinó que la societat reconegui que si hi ha possibilitats de viure millor en algun lloc de la Terra són possibilitats obertes a tots els seus pobladors i que articular aquests moviments correspon també a tot-hom. És a dir, la creació d'una cultura del pluralisme social marcadament nova. Aparicio assenyalà que probablement només serà possible regular els fluxos per part dels països receptors quan s'ajustin amb major realisme a l'actual situació del món, quan s'avanci en aquesta classe de pluralisme reclamat, però això, digué, requereix canvis culturals a llarg termini.

Rainer Münz

sens dubte, la integració, encara que -manifestà- aquest és també un concepte molt elàstic ja que pot concebre's com a assimilació, a un extrem, o com a simple coexistència pacífica a l'altre.

Una nova contradicció aparegué en la seva anàlisi quan es referí a l'objectiu de la integració i és el fet que per poder dur endavant polítiques d'integració és necessària la regulació dels fluxos perquè només amb coneixement dels fluxos se'ls podran destinar uns recursos amb els quals dissenyar aquestes polítiques. Però la connexió entre la voluntat d'integració i la necessitat de regulació, paralitza tot intent realista d'establir un veritable model d'integració, perquè la regulació implica selecció dels autoritzats, controls i lluita contra la irregularitat que perjudica la integració dels mateixos regulars que se senten perseguits: un problema que encara està per resoldre a Espanya.

Aparicio reclama polítiques que no només actuïn sobre els països d'origen tot promovent en canvi de mentalitat en allò que fa referència a la decisió d'emigrar, cosa que promou el Govern actualment. Sinó també incidir en profunditat sobre la cultura migratòria als països d'acollida. Per això seria necessària una revisió de conceptes com "racisme" ja que pròpiament l'espanyola no és una societat racista entenen per racisme "discriminació per raons biològiques". Contra el que realitat s'ha de lluitar a les campanyes és contra la discriminació, les je-

COHESIÓ SOCIAL

Arribat a aquest punt de la seva exposició, la doctora assenyalà que només mitjançant la utilització dels mateixos mecanismes que s'han donat les societats avançades per salvaguardar la cohesió social podran pal·liar-se les dificultats que tenen els immigrants i que per això la tutela dels drets laborals i socials a més de les prestacions de l'anomenat estat de benestar, hauran de tenir en compte també aquest sector de la població, i obrir-se als immigrants per evitar que les societats desenvolupades es trenquin per una excessiva presència d'una immigració des-socialitzada. El fracàs en aquesta obertura podrà ocasionar múltiples conflictes de socials que duren a la degradació de zones urbanes i a l'augment de la intolerància.

Per últim i pel que fa a la convergència amb Europa, Aparicio es referí a la rapidesa amb la qual Espanya conflueix amb Europa perquè, digué, entre altres coses els estats europeus s'assemblen cada vegada més quant a la informació que manegen els seus ciutadans i als valors que els guien. També més semblant és la immigració que reben i les seves necessitats i els immigrants de cada vegada més es transnacionalitzen, és a dir, formen part de xarxes supranacionals que els ajuden per prendre les decisions migratòries.

Aparicio afirmà que corren mals temps

per a la immigració a Europa en el sentit que a molts dels països del nostre entorn han sorgit darrerament normatives diverses de caràcter més o manco restrictiu, es referí a Àustria, Dinamarca, França, Holanda, Anglaterra, etc., i també a les declaracions de Pujol sobre l'arriba d'immigrants. Una arribada i desordre que la premsa exagera i que en la seva opinió contribueix a crear un estat d'opinió poc favorable, amb la qual cosa s'entra en un cercle viciós que fa pensar que si no hi ha integració no hi haurà pau social, però que per haver-hi integració hi ha d'haver regulació, per tant control, i per tant es tendeix a endurir les polítiques, amb la qual cosa la integració és més difícil.

Així doncs, acabà, les tendències actuals estan marcades per una sortida a l'espai públic de les veus que demanen frenar la immigració i una continuació del flux desordenat d'immigrants a la Unió Europea, la preocupació de la integració per frenar els conflictes i una lluita contra la irregularitat per aconseguir un ajustament de les polítiques d'integració, característiques generals a tota Europa de les quals el model espanyol no es distingeix en absolut de l'europeu. Característiques a les quals s'ha d'afegir, a més, un creixen corrent antislàmic que s'activà amb l'atemptat de l'Onze de Setembre, i que a Espanya té la seva manifestació amb l'actitud d'un determinat sector cap als "moros".

Fòrum social de Mallorca.

Número zero

Magdalena Cortés

Els passats 17, 18 i 19 d'octubre se celebrà a Palma el primer Fòrum Social de Mallorca. Una trobada de la ciutadania que vol reflexionar sobre el món que tenim i trobar-hi alternatives. Ha estat una primera passa, amb molts d'encerts però també amb mancances, com tot el que neix de bell nou. El Fòrum no ha aconseguit reunir la societat mallorquina en tota la seva diversitat. Ha esdevingut un espai de debat entre aquells que comparteixen la mateixa visió del món. Un dels reptes per al futur podria ser aconseguir el diàleg entre persones de diferents àmbits i procedències. Així i tot, la llavor ja s'ha sembrat i ara toca que creixi, cap a dins i cap a fora.

Entrant a mà esquerra els locutors de Títoia Ràdio, l'emissora municipal d'Algaida, graven durant tot el dia un programa amb diferents protagonistes del Fòrum. No poden fer una retransmissió en directe per manca de mitjans, però aquesta és la seva aportació des d'Algaida al Fòrum Social de Mallorca. Davant la porta d'entrada trobam la taula de la Plataforma contra la construcció de l'autovia Inca-Manacor i del segon cinturó. Recullen adhesions a les al·legacions que volen presentar a la modificació del Pla de carreteres. Tenen només fins l'11 de novembre i acaben de començar. Just darrere del taulell de la Plataforma Autovia No, els de S'Altra Senalla han posat una parada on venen cafè, galetes i alguns productes de comerç just. La seva és la primera d'una filera de parades de diferents associacions i sindicats. Som a l'entrada de l'edifici Jovellanos al campus de la UIB. Aquí s'han desenvolupat, durant el dissabte 18 i el diumenge 19 d'octubre, les conferències i tallers del primer Fòrum Social de Mallorca. La conferència inaugural se celebrà dia 17 al col·legi de Sant Francesc de Palma.

Dissabte a les vuit i mitja del matí tot són cares de circumstància. Fa una aigua de bombolla i la primera decisió que es pren és de suspendre totes les actuacions previstes per al vespre a l'aire lliure. A l'interior, les dones de la neteja eixuguen l'aigua de les goteres abans que comenci a arribar la gent. És el primer dia de ponències. A les nou i mitja comencen les conferències dels dos eixos o temes del dia. Un eix tracta sobre la immigració, i l'altre sobre els drets econòmics, socials i ambientals. El Fòrum és un constant trencar tòpics, parlar clar i denunciar. Es diuen coses com, per exemple, que el nostre benestar es basa en l'exclusió social de gran part de la població i que a Mallorca hi ha moltes més persones en situació d'exclusió social que el 3% que s'indica a les enquestes oficials. També es parla de la criminalització de la pobresa i de la necessitat de reconèixer drets a les persones immigrants en lloc de considerar-les simplement mà d'obra barata.

Mentrestant, al pis de baix, es desenvolupa el Fòrum d'Infants. Durant tot el dia, aquest espai descobreix als nins jocs i contes d'arreu del món. Ara, per exemple, un grup de nins estan hipnotitzats per Víctor que, amb molt entusiasme, els en-

senya a ballar dansa africana. L'horabaixa, de 4 a 8, s'imparteixen prop de trenta tallers. Sindicats i associacions de tota mena expliquen els seus plantejaments i les seves vivències. Parlen de temes tan diferents com del barri de sa Gerreria, de l'experiència dels mestres a Bòsnia o de la taxa Tobin.

ESPAI D'INTERCANVI

Diumenge ja ha sortit el sol. El Fòrum continua i l'arribada és més tranquil·la. Els dos eixos que es fan avui tracten temes molt diferents, un, els conflictes, el militarisme i la cultura de la pau; l'altre tracta sobre el paper de la ciutadania en la construcció de la societat democràtica que volem. Entre d'altres coses, es parla del nou ordre internacional, del conflicte de l'Iraq i de la participació d'Espanya. També de la necessitat que els que guanyen les eleccions governin per a tothom i no només per a un sector de la societat. Durant un debat, alguns participants demanen en veu alta quina és la sortida quan, a través de la mobilització social no s'aconsegueix que res canviï. La resposta és que no hi ha receptes. El que sí es deixa

En total s'inscrivieren al Fòrum Social de Mallorca més de 500 persones, però es calcula que la participació va ser d'entre les 600 i 700 persones. Un 34% dels participants venien de la part forana i de les altres illes

ben clar és la importància de la participació ciutadana molt més enllà del vot i la necessitat de la tasca de cadascú en el dia a dia i dins del seu àmbit. En definitiva es remarca el valor dels granets d'arena que fan la muntanya.

El principal objectiu del Fòrum era esdevenir un espai d'intercanvi, de diàleg, de col·laboració entre tots els moviments de l'illa. I això s'ha aconseguit, malgrat que el temps dedicat al debat entre el públic ha estat molt menor del que disposaven els ponents i sempre queda curt. Per un altre costat, el "problema" és que tothom estava d'acord. Per fer el debat realment enriquidor ha mancat gent jove, universitaris, persones a títol individual, persones immigrants, gent d'altres àmbits fora de

les organitzacions socials, i també representants de sectors decisius per al futur de Mallorca com poden ser els hotelers o els constructors. En definitiva, la societat mallorquina en totes les seves dimensions no ha estat present al Fòrum. I això ha estat per molts de motius, alguns de fons, com la manca d'interès de molta de gent pel que significa un fòrum social, i alguns tan simples com la manca de difusió del Fòrum, el complicat procés d'inscripció amb previ ingrés al banc, el lloc escollit. Potser són necessàries més facilitats quan es tracta d'engrescar la gent a participar en un esdeveniment que molts no saben

ben bé què vol dir. Podríem dir que aquest ha estat un número zero del Fòrum Social de Mallorca. Un bon començament simplement perquè és un començament. Un punt de partida i també una petita victòria dels ciutadans que cerquen, incansablement, respostes. Ara comença un període de reflexió cap al següent Fòrum. Un procés que ha de servir perquè el pròxim Fòrum Social de Mallorca sigui més participatiu, i, junt amb els fòrums que se celebren arreu del món, serveixi per trobar una alternativa al món que tenim.

Entrevista a Francesc Mengod

I a partir d'ara què?

M. C.

És hora de fer balanç. Ha acabat el Fòrum Social de Mallorca i comença un altre procés: el de la reflexió i l'autocrítica. Paco Mengod, una de les persones implicades en el naixement del Fòrum, és optimista. S'ha obert un espai de reflexió i d'intercan-

vi. Però també és conscient de les mancances d'aquesta primera cita. Per a Mengod, que el Fòrum s'hagi fet és una victòria de les petites entitats i una passa més perquè la ciutadania comenci a reclamar la Mallorca que vol.

-Com va acabar el Fòrum? Quines conclusions es varen treure?

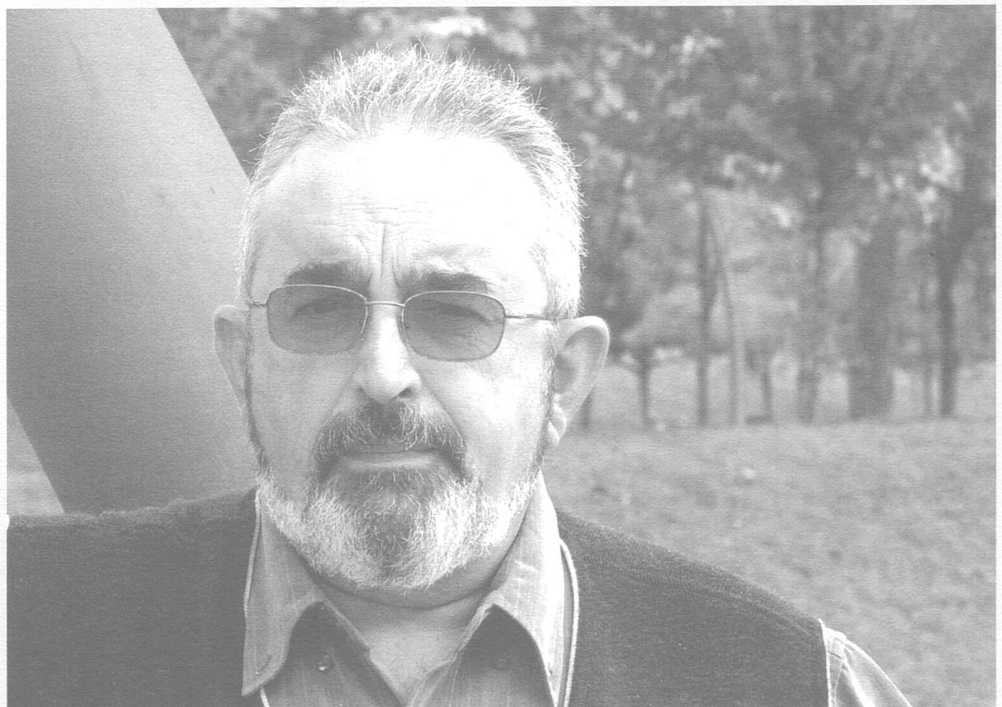
-La cloenda del Fòrum va tenir una part emotiva. Els al·lots que havien participat al Fòrum d'Infants havien fet banderes i pancartes i varen sortir a l'escenari a llegir algunes idees del que havien treballat. Després va pujar un representant de cada

entitat organitzadora i un portaveu va llegir unes conclusions que es referien a allò que hem de fer a partir d'ara. Aquestes conclusions són que el Fòrum tindrà continuïtat, que a partir d'ara la pàgina web tindrà una especial importància per rebre aportacions i, en darrer lloc, que les comissions de treball es continuaran reunint, ampliades amb tota la gent que hi vulgui

participar, per continuar fent feina a partir del que s'ha dit al Fòrum.

A més, hi ha el compromís de participar al Fòrum Europeu de París, on pot ser que fins i tot es presenti un taller propi. Pensam que és important el lligam amb els fòrums dels altres llocs per tot el que puguem oferir i també el que puguem rebre. Si no haguéssim anat al Fòrum Social

Francesc Mengod i Bonet va néixer a Lluçmajor el 18 de setembre de 1948. La seva trajectòria està molt lligada a la militància social. L'any 65 entrà a formar part de la Juventud Obrera Cristiana. També va participar a les comissions de barri, el que va ser l'embrió de les associacions de veïnats, i a les plataformes anticapitalistes. Ha format part de l'OEC (Organització d'Esquerra Comunista). L'any 73 és president de l'Associació de Veïnats de Son Rapinya, i després passa a ser president de la Federació d'Associacions de Veïnats de Palma i president de la Confederació de Balears fins l'any 91. Entre el 1978 i el 1980 entra al Partit Socialista de Mallorca. Actualment està prejubilat de banca i és secretari d'Acció Social de la CGT. Ha format part del Comitè Executiu del Fòrum Social de Mallorca.

"No basta dir desenvolupament sostenible, sinó com es fa? Hi havia un ponent que deia: demanam hospitals però no ens plantejam la salut, demanam habitatge però no parlem d'ordenació del territori, demanam escoles però no tenim model educatiu. Ho plantejava com un repte a les entitats. És cert que reivindicam, però s'ha de passar a la fase ofensiva, de dir el que nosaltres volem. I aquest, jo crec que pot ser un possible repte del futur Fòrum. Fer propostes concretes i això vol dir: autopista si o no, ecotaxa si o no, quin model econòmic, quin model educatiu volem."

Mundial de Porto Alegre possiblement no s'hagués fet el de Mallorca.

-Espai d'intercanvi, de diàleg, de col·laboració... aquests eren els objectius principals del Fòrum Social de Mallorca. S'han aconseguit?

-No preteníem sortir amb una alternativa, sinó crear un espai, un intercanvi, promoure una reflexió, i això crec que s'ha aconseguit. Feia molt de temps que, des dels mateixos moviments socials, es reclamava un espai no només per reivindicar o per organitzar coses, sinó també per reflexionar. Les mateixes entitats han creat progressivament aquests espais de col·laboració, però tant a nivell intern com a nivell de conjunt costa molta de pena que les organitzacions s'aturin a reflexionar sobre cap on volen anar. Per això era tan necessari el Fòrum. Quan anàrem al primer Fòrum Social Mundial ens adonàrem que si no arribàvem a aconseguir un espai semblant a Mallorca només estaríem a mitjan camí. Evidentment, aquest Fòrum amb dos dies no ens ha donat les respostes, però sí que ha posat sobre la taula aquesta necessitat, i en aquest sentit estic molt content i crec que sí que s'han complert els objectius.

Ara podríem dir que la pilota és a la teulada de les organitzacions. S'han posat sobre la taula molts d'interrogants, de cara a la sostenibilitat, la integració, la interculturalitat, la participació. Totes les associacions que s'ho han cregut tenen un bon programa de feina per endavant. Ara tenim vint entitats almenys que estan disposades a seguir endavant, en aquest sentit, per tant, crec que sí que s'han complert els objectius.

-Per tant podem dir que és a partir d'ara que comença la feina?

-El Fòrum és un procés que a un moment donat s'havia de visualitzar, no té sentit pensar que en tres dies pots arreglar el món i llavors no fer res més. Nosaltres pensam que en tres dies hem posat les condicions perquè aquest espai de reflexió vagi tenint un contingut. I jo no tenc cap dubte que la feina que es faci des d'avui mateix fins al dia del segon Fòrum serà tan important i decisiva com el que es discuteixi al segon Fòrum.

LA PARTICIPACIÓ

-Parlem ara de la participació al Fòrum. Una de les crítiques que es pot fer, des de fora, és que hi ha hagut poca diversitat entre els assistents. La majoria de gent era de les mateixes entitats organitzadores o adherides. Potser el problema ha estat de difusió.

-El Fòrum es feia per a tothom i prevèiem que la meitat de persones assistents fossin gent que no pertany a cap organització. La difusió s'ha fet, bàsicament, a través de les mateixes organitzacions i això crec que ha condicionat, encara que Internet també ens ha ajudat, la pàgina del Fòrum ha arribat a tenir més de tres mil visites. Segurament haurà de ser una de les coses que s'hauran de revisar. De tota manera, també vull dir que la gent que participa a títol individual s'enriqueix ella mateixa, però si no arriba a entendre que la millor forma de comprometre's és a través d'una organització només es queda amb una actitud particular, i el món no el canviarem amb actituds particulars.

-Quina ha estat la participació de la part forana i de les altres illes.

-Segons em varen dir, el 35% dels assistents venien de la part forana, i crec que molts a títol individual. Les organitzacions de la part forana són diferents a les de Palma, en segons quins aspectes tenen moltes més facilitats, però alguns temes no se'ls arriben a plantejar. En la meua opinió, el que a Palma és un procés de participació, a la part forana és un procés normal perquè et trobes el batle pel carrer. S'ha de dir també que, ara mateix, les reivindicacions més fortes vénen de la part forana: el tema de l'autovia, el segon cinturó... per ventura aquestes coses poden ajudar a veure la realitat de Mallorca d'una altra manera.

-I això que un dels comentaris també era que és sorprenent que s'organitzi un Fòrum Social precisament a Mallorca.

-A Mallorca tenim unes realitats que moltes de vegades no sé si no les coneixem o no les volem conèixer. On hi ha organitzacions ecologistes amb la incidència del GOB? O experiències en tema mediambiental i de reciclatge com la de Deixalles? O plantejaments d'algunes ONG que no es volen limitar a fer projectes? Tot això es vol conèixer des de fora, des de Barcelona o Madrid. Moltes vegades no som conscients que tenim aquest tresor a Mallorca, i per això des del Fòrum vàrem intentar que a totes les ponències hi hagués gent de Mallorca. A Barcelona no ha estat possible un fòrum com el de Mallorca. Ha sorprès que es fes i que el fessin les petites entitats.

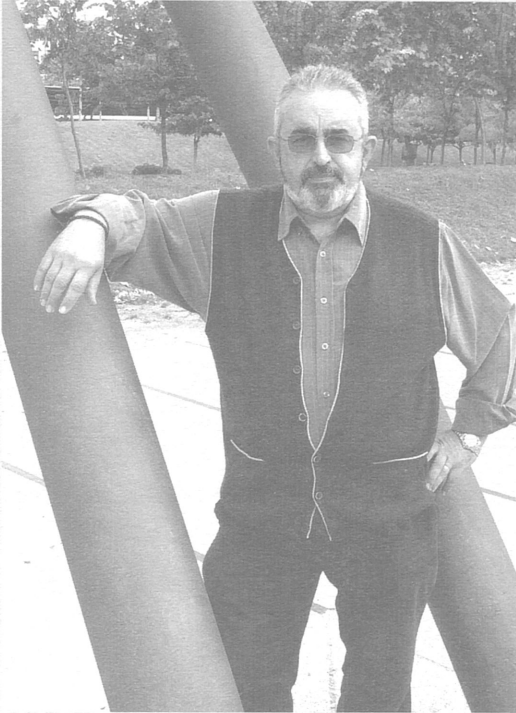
EL PAPER DELS PARTITS POLÍTICS

-Una altra característica del Fòrum ha estat que, d'entrada, s'hagin exclòs els partits polítics.

-Per començar estaven exclosos per un principi del Fòrum Social Mundial que vàrem assumir. I precisament aquest punt no va aixecar gens de controvèrsia. A les organitzacions ens va semblar molt lògic, perquè els partits polítics ja tenen el seu espai. En la mesura que el seu comportament moltes vegades ha estat excloent i no han integrat la societat en tots els seus matisos era necessari reafirmar l'espai de la societat civil, perquè l'alternativa, desgraciadament, si no ve de la societat no vendrà dels mateixos partits, tots estan en crisi.

A part, les grans entitats, els grans sindicats, el GOB mateix, han estat al marge de l'organització del Fòrum, s'hi han apuntat les petites organitzacions que crec que han donat una lliçó. Tampoc no era un objectiu implicar les institucions, els demanàrem recursos econòmics, perquè entenem que com a ciutadans ens corresponen, però al marge d'això no hi va haver un plantejament de cara a les autoritats. Hi va haver gent de partits polítics que, a títol individual va assistir al Fòrum i va demostrar un interès pel que diu la ciuta-

"Les grans entitats han estat al marge del Fòrum, s'hi han apuntat les petites organitzacions"

dania. Però com a institucions han passat totalment, i també hem passat nosaltres un poc d'ells, i crec que és una de les coses que s'ha de revisar.

-De tota manera possiblement seria positiva la participació dels partits polítics, ja que, ara per ara, en el nostre sistema són imprescindibles perquè la democràcia funcioni. Potser estaria bé que els partits també entrassin en aquest procés de reflexió que significa el Fòrum.

-Els militants dels partits polítics podien participar a tots els nivells, de fet hi havia ponents de partits polítics. A ningú no se l'ha vetat per la seva ideologia o perquè fos d'un partit polític, hem triat el que ens semblava millor. Hi va haver un dels ponents, Fernando Pindado, que quan explicava el dret a la participació digué que la Constitució estableix que els ciutadans tenen dret a participar a la vida pública directament o indirectament a través dels partits. Hi ha dues formes d'interpretar-ho, s'entén que indirectament és a través de les eleccions, i el que seria directament s'ha interpretat pels mateixos partits que és a través del referèndum, vaja democràcia! Jo crec que els partits han segrestat en part la Constitució, l'han restringida tant que només han aplicat la part que els convé a ells. És democràtic, en el cas de les Balears, que els vots de Formentera tenguin deu vegades més pes que els de Palma?, per què? Jo no ho puc entendre això. Això no és democràcia. Estic d'acord que hi ha

d'haver uns ajustaments perquè tothom estigui representat, però no tergiversar la democràcia. Per un altre costat, em posen unes llistes on tan sols no puc dir que aquest no el vull, això és democràcia? Ja veim el que ha passat a Madrid, però aquí ha passat contínuament. El sistema que tenim és totalment perfeccionable, millorar aquest sistema no és revolucionari, sinó fer-lo un poc més democràtic.

-També s'hagués generat un altre debat si haguessin participat al Fòrum persones d'altres àmbits com podrien ser hotelers o constructors.

-El dia que això s'aconsegueixi s'haurà arribat a un grau de maduresa social i de política de la ciutadania de Mallorca. I jo crec que encara estam un poc enfora, perquè no hi ha aquesta cultura de la confrontació d'idees. Quan es parla de desenvolupament sostenible no és el mateix que hi hagi hotelers i constructors per explicar què entenen ells per desenvolupament sostenible, i així com, per exemple, dins la ciutadania en general i dins els treballadors hi ha vertaders feixistes, també dins els empresaris i hotelers hi ha gent que té uns plantejaments més racionals. A Brasil, el que aquí seria la PIMEM és part convocant del Fòrum Social Mundial. Aquí varem intentar convidar a la PIMEM, no ho va "veure oportú".

EL FINANÇAMENT

-A diferència del Fòrum Social Mundial, aquí per participar era necessari omplir un full d'inscripció i pagar una quota de 20 euros. No és això posar dificultats a la participació quan hauria de ser tot el contrari?

-Primer de tot, crec que una de les coses més positives del Fòrum ha estat el tipus de finançament. Quan varem començar a planificar-lo, entre el mes de març i abril, ningú no pensava que passaria el que va passar a les eleccions i manejàvem unes quotes d'inscripció simbòliques, perquè creïem que era important com a lligam de cada individu amb el Fòrum. Vists els resultats electorals varem veure que això no aniria per bon camí i el que varem remarcar més va ser que si el Fòrum ha de ser possible ho ha de ser per nosaltres, i aquest "nosaltres" comença amb el finançament. Varem passar d'un pressupost de màxims,

amb ponents de fora, actuacions musicals potents,... a una cosa molt més realista. Va anar bé tenir els dos plantejaments. I amb el plantejament realista varem començar a perfilar coses. Hi va haver un moment, quan les entitats varen comprometre la seva quota, que poguérem dir que el Fòrum

era possible, perquè ja teníem coberta la seva realització. A partir d'aquí, tots els altres recursos anaven per fer un programa, una ferratina, actes complementaris... però va ser guapo aquest procés.

Els 20 euros de quota varem pensar que era un sopar que molta de gent dels que hi havia allà es pot permetre, com a compensació varem oferir la possibilitat de beques a cinc euros. No pretenia ser tant un efecte de recaptació, no hi va haver cap control, però la quota sí que implicava una responsabilitat, aquests vint euros crec que també lligaven la gent. També he de dir que les aportacions de les administracions han estat més baixes que les de qualsevol entitat, parlem de dos, tres mil euros per institucions que suposadament ens representen a tots.

-Quines coses canviaria de cara al pròxim fòrum. Quins són els punts més importants que han de ser debatuts a partir d'ara?

-Jo ara no m'atrevesc a dir els aspectes que s'han de canviar. A partir de l'experiència acumulada hem de ser molt autocrítics, escoltar molt el que la gent hagi dit a l'enquesta, i sense cap dubte, intentar augmentar la base organitzativa de participació. I per ventura, també pensar com s'aconsegueix la participació de les persones individuals a qualsevol grup de treball: des de gent professional, a gent de la cultura, gent preocupada per un tema... A les comissions de treball ens hem trobat moltes vegades mancats de professionals preparats per al tema que s'havia de tractar, ho suplïem amb bona voluntat, però de vegades no basta. Hi haurà coses que difícilment les podrem canviar, com per exemple el lloc. Però amb relació a si hi ha d'haver més debat o més intercanvi d'experiències, si els temes s'han de tractar monogràficament o s'han d'intercalar tots els temes,... hi ha opinions de tots tipus i jo crec que totes són de pes.

17,18 i 19 d'

Fòrum Social
de Mallorca

Un altre món
és possible,
una Mallorca
transformada

Fòrum Social
de Mallorca 193

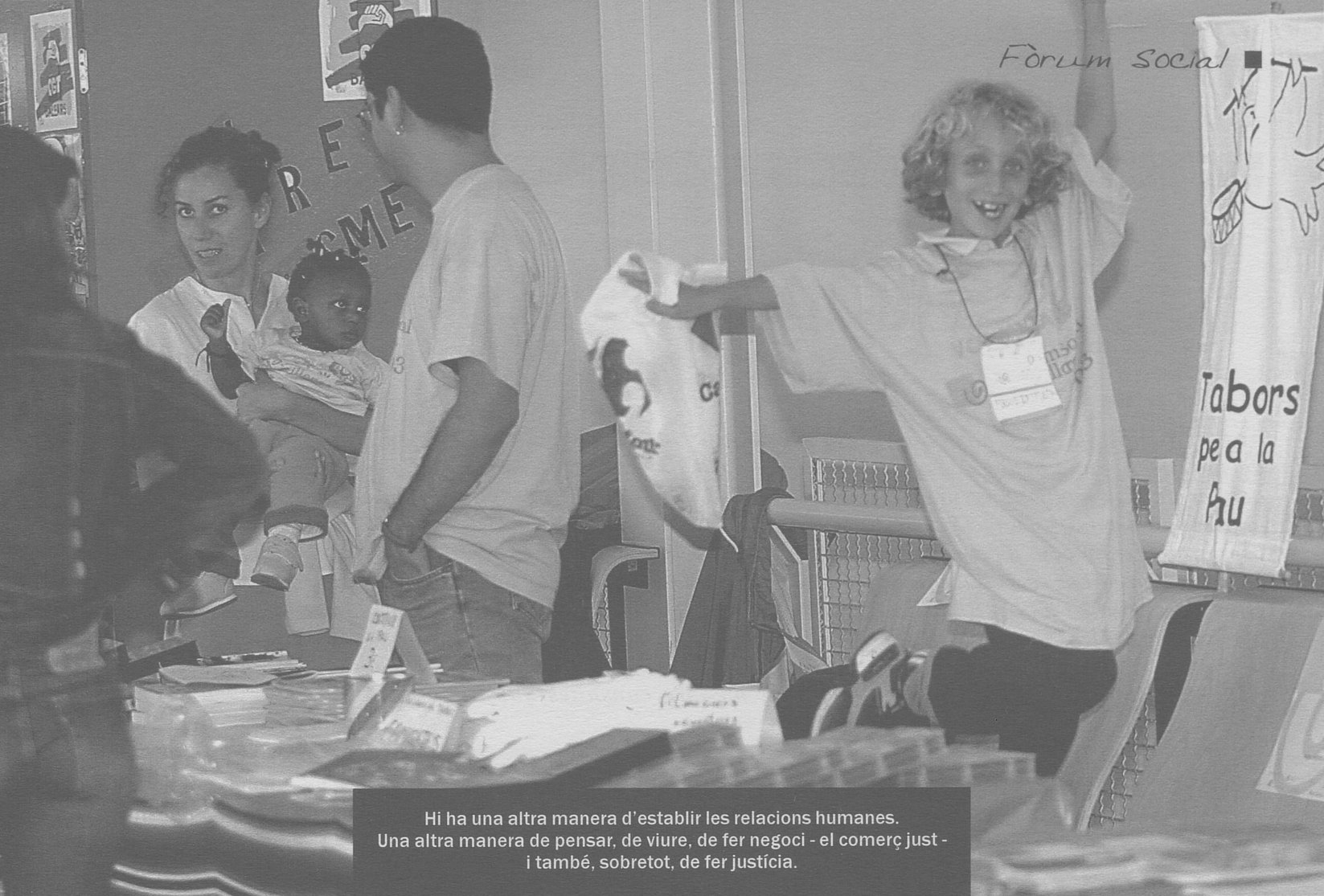
Per a informació
www.forum-social.org

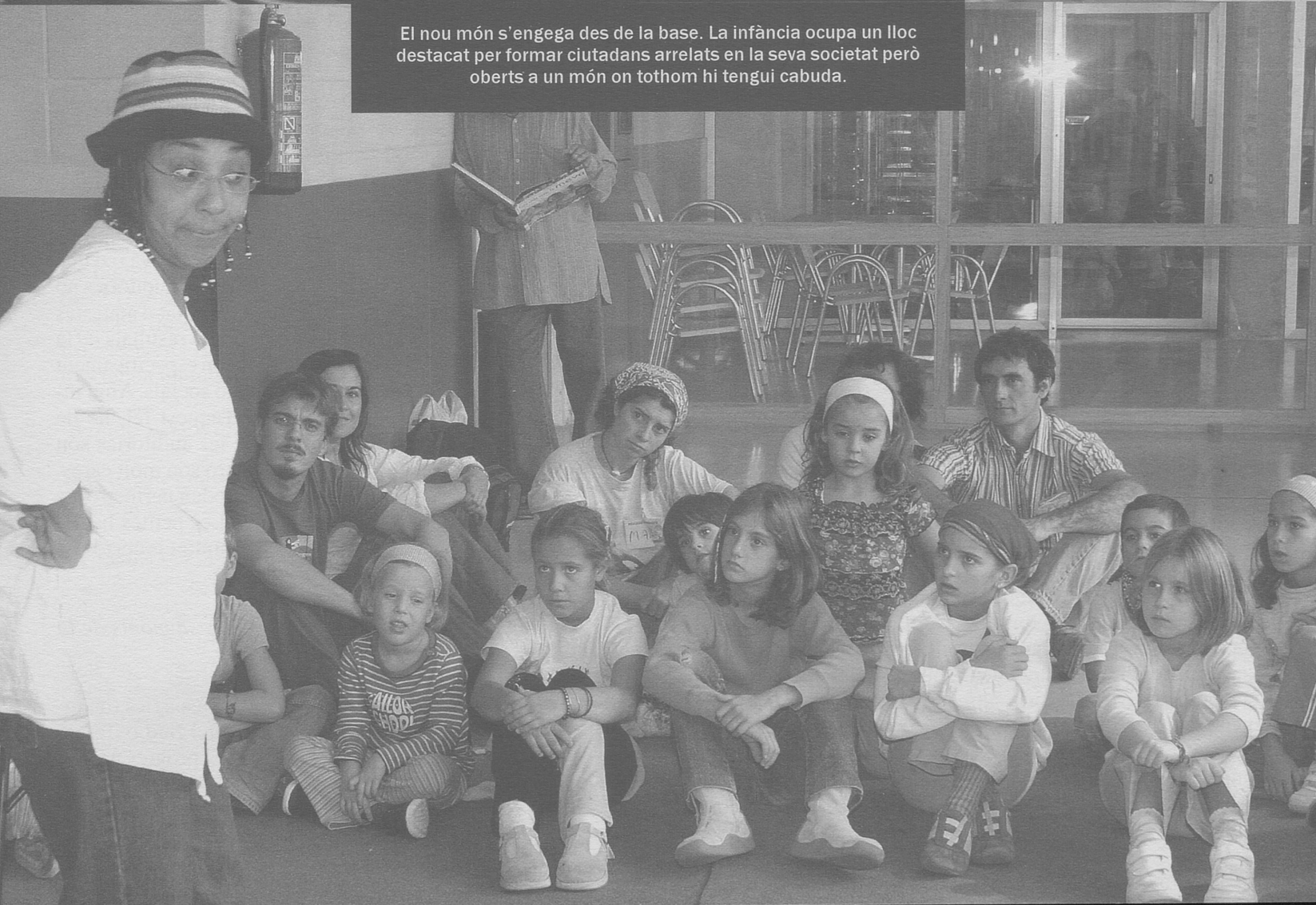
El Fòrum Social de Mallorca, des de la reflexió sobre la realitat local, forma part de l'engranatge que uneix el món. Un altre món que, com diu l'eslògan, és possible.

Les aules de la Universitat foren ocupades pel Fòrum.
L'objectiu és repensar la societat i fer que Mallorca també pugui ser diferent i solidària.

Hi ha una altra manera d'establir les relacions humanes.
Una altra manera de pensar, de viure, de fer negoci - el comerç just -
i també, sobretot, de fer justícia.

El nou món s'engega des de la base. La infància ocupa un lloc
destacat per formar ciutadans arrelats en la seva societat però
oberts a un món on tothom hi tengui cabuda.

Entrevista Antoni Socias, catedràtic d'economia financera i comptabilitat de la UIB

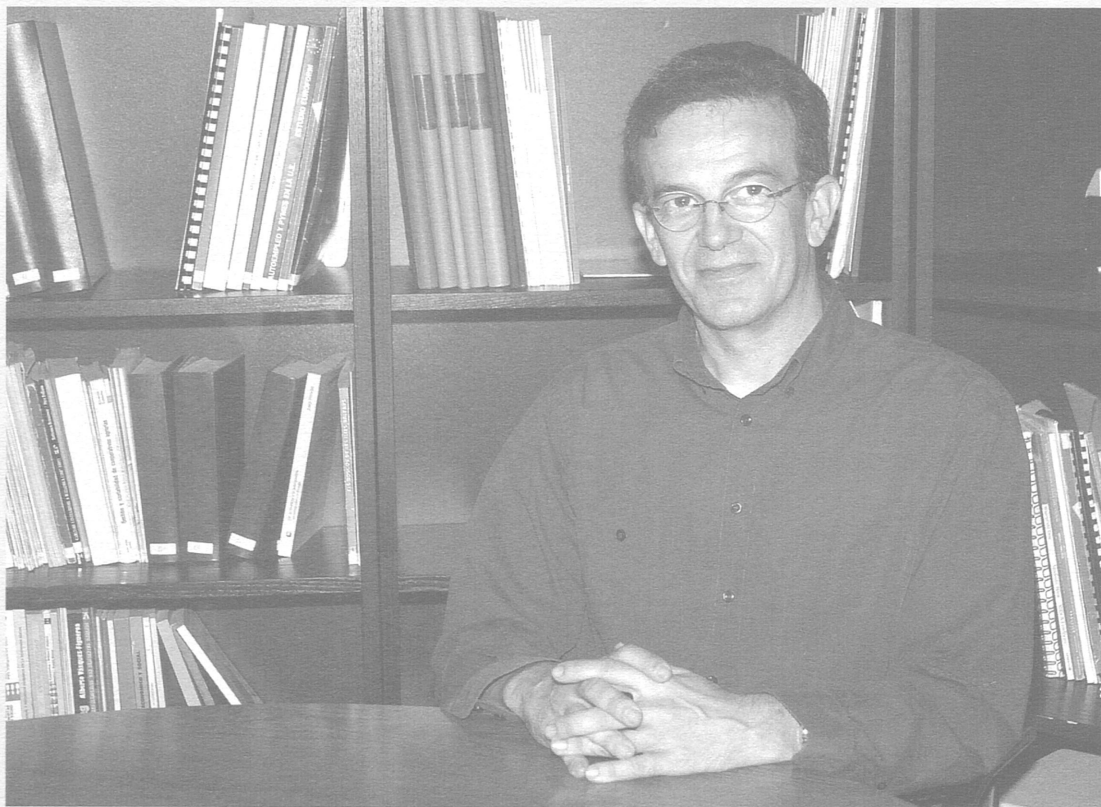
Les empreses solidàries

Gina Garcías Sansaloni

Antoni Socias Salvà és, potser, un dels primers economistes que s'ha ocupat de sistematitzar la morfologia de les organitzacions i les empreses que tenen com a primer objectiu proporcionar serveis a col·lectius de persones amb problemes greus i específics. Són les ONG i les empreses solidàries, les organitzacions nascudes dins l'economia

neoliberal que comanda el món per pal·liar-ne els efectes més nefasts. Unes organitzacions que es regeixen per la mateixa normativa comptable que les empreses tradicionals, la qual cosa els causa problemes funcionals i burocràtics que poden arribar a ser greus. Antoni Socias Salvà s'endinsa en aquest món per atendre consultes que li

feien, i ara és un dels primers que ha disseccionat aquests problemes. Ha vist que la normativa dificulta el bon funcionament administratiu de les ONG i reclama ara un nou reglament per a la Llei d'associacions que faciliti la gestió eficient i transparent de les ONG i empreses sense ànim de lucre.

naris de la hisenda pública tampoc no saben bé com haurien de funcionar. Es precisen unes eines comptables adaptades a aquestes entitats, que encara no existeixen.

-Les auditories no aclareixen la situació?

-Davant la proliferació d'organitzacions no governamentals, les auditories serien convenients i fins i tot necessàries, si els auditors sabessin realment com es poden quantificar els resultats d'una entitat no lucrativa o d'una ONG. A vegades les auditories no reflecteixen la realitat d'aquestes entitats, perquè els resultats de la seva gestió no són específicament econòmics, sinó socials. Amb independència d'aquest fet, he de dir també que les auditories són necessàries, però són molt cares. Només se les poden permetre les grans entitats. Les petites hauri-

-Les ONG no duen els comptes clars?

-Vaig aprofundir en l'estudi econòmic de les ONG quasi per casualitat. Alguns responsables d'entitats no lucratives que coneixia em varen demanar consell comptable i a partir d'aquí vaig aprofundir en l'estudi econòmic i comptable de les entitats no lucratives. Després altres organitzacions no governamentals m'han demanat consell. I realment he pogut comprovar que les eines comptables i la normativa que regula les empreses no és l'adient per a les entitats sense ànim de lucre. És un tòpic que les ONG no funcionen bé tècnicament, comptablement, però és que els economistes i fins i tot els funcio-

en de cercar una fórmula per agrupar-se i abaratir els costos de gestió.

-Les ONG neixen per pal·liar els efectes més sagnants de la mundialització capitalista.

-Als darrers temps, les diferències entre els països rics (denominats del Nord) i els pobres (denominats del Sud o Tercer Món), lluny de reduir-se, s'han incrementat. El progrés no s'ha estès per igual a les diferents parts del món, sinó que s'han incrementat els nivells de desigualtat. La desigualtat s'accentua cada vegada més des de mitjan del segle XIX fins a l'actua-

litat. Ara un 20% de la població del planeta té el 85% de la renda mundial. I per contra, un altre 20% només té l'1,4%: aquest és el més pobre, cada cop més pobre (l'any 90 tenia un 3% de la renda) D'altra banda, el 23% de la població consumeix el 80% dels béns, mentre que el 77% de la població en consumeix només el 20%. Som a un món romput per la desigualtat on, a més, el consum excessiu d'una part de la població, ocasiona un fort impacte sobre el medi ambient de tot el planeta.

EL PIB I EL QUART MÓN

-La pobresa és arreu del món.

-Sí. Existeixen bosses de pobresa i exclusió social en els mateixos països rics, perquè la riquesa i el benestar es distribueixen de manera desigual no només entre els països, sinó també entre les persones. Als suburbis neix el Quart Món. És a dir, el mateix sistema econòmic "desenvolupat" no és capaç d'eradicar la pobresa i l'exclusió social quan s'implanten a les seves estructures.

-El PIB ja no és un indicador del benestar de les poblacions.

-El PIB és un bon indicador, però s'ha de completar amb l'índex de desenvolupament humà, que mesura el nivell de salut i el d'educació, i l'índex de pobresa. Aquest s'ha d'emprar als països rics, que tenen un Quart Món amagat al darrere. L'índex de desenvolupament humà s'ha d'aplicar als països pobres. Els Estats Units tenen un PIB de 30 mil dòlars per persona, que amaga la gran quantitat de pobres que malviuen al país. Els IDH i l'IP són unes formes de quantificar amb més exactitud el nivell de benestar i desenvolupament dels pobles. Els va proposar l'any 1990 el Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament (PNUD). El concepte de desenvolupament humà engloba la capacitat de les persones per dur a terme iniciatives amb llibertat i dignitat. A causa d'això és un indicador de síntesi que inclou l'esperança de vida, el nivell d'educació i els ingressos per habitant. A l'Informe sobre el Desenvolupament Humà de les Nacions Unides del 2003 es constata que durant la dècada dels noranta, vint-i-un països varen sofrir retrocessos en l>IDH i són els països de l'Àfrica subsahariana els que tenen un índex de desenvolupament més baix.

-A quins països afecta més l'índex de pobresa?

-Als països amb ingressos mitjans i alts, on es continua mantenint la proporció de ciutadans exclosos i sense oportunitats.

Antoni Socias Salvà (Llucmajor, 1959) és llicenciat en ciències econòmiques i empresarials per la Universitat de Màlaga i doctorat per la UNED. Des del 1987 és professor d'economia financera i comptabilitat a la UIB i catedràtic des del 1998. És l'autor del primer treball sobre aspectes comptables de les ONG.

El neoliberalisme domina el món des del fracàs en la pràctica de l'aplicació de l'economia purament centralitzada. El mercat és l'actor rellevant. La liberalització del mercat se'ns presenta com la recepta única. Però la riquesa deixa amplis espais per a una pobresa ferotge. I de la incapacitat de l'economia de

mercant i de l'Estat per solucionar les desigualtats, tot i els programes d'ajuda que desenvolupa, sorgeix la necessitat de la solidaritat.

LA SOLIDARITAT

-La solidaritat és un rar impuls empresarial.

-És l'impuls que mou les organitzacions no governamentals a la vista de la incapacitat dels estats del Primer Món i de les sospites de corrupció que a vegades hi ha sobre alguns estats del Tercer Món. Les ONG fan accions solidàries ja sigui al Tercer Món com al Quart Món (format pels pobres dels països desenvolupats). Són accions d'ajuda humanitària, d'emergència, d'acció social o de cooperació per al desenvolupament. També accions per al medi ambient o l'ecologia.

"És un tòpic que les ONG no funcionen bé tècnicament, comptablement, però és que els economistes i fins i tot els funcionaris de la hisenda pública tampoc no saben bé com haurien de funcionar. Es precisen unes eines comptables adaptades a aquestes entitats, que encara no existeixen"

-Les ONG són empreses?

-Hi ha un concepte ampli d'empresa i un altre més estricte. Aquest darrer és el més usat i associa l'empresa a una entitat econòmica lucrativa. En sentit ampli, una empresa és una unitat econòmica que produeix i ofereix béns i serveis. Dels diferents elements que conformen una empresa, en sentit ampli, l'obtenció del benefici només n'és un dels contemplats.

Per tant en sentit estricte les ONG no són empreses, si bé en sentit ampli es poden denominar "empreses sense ànim de lucre".

En qualsevol cas, l'anàlisi i els resultats s'han de mesurar en termes de benefici social, no de benefici empresarial. El tema és complicat quan s'analitza tota la gamma d'ONG, entitats no lucratives i les empreses solidàries. N'hi ha que són públiques i n'hi ha de privades, les que persegueixen un interès particular i les que persegueixen un interès general. El cas de les ONG solen ser d'interès general, però també n'hi ha que podem denominar mixtes. Les empreses de l'economia solidària conjuguen el fet d'operar en el mercat, l'obtenció d'un benefici, amb objectius socials d'especial rellevància.

-Al seu treball vostè distingeix el que és una ONG del que és una empresa solidària i una sense ànim de lucre.

-Ha estat un esforç important sistematitzar i delimitar què és cada tipus d'organització. Però no estic completament satisfet. Encara no acaben d'encaixar totes les variables. És clar que les ONG són entitats solidàries, però també hi ha empreses solidàries que competeixen al mercat, com empreses d'inserció o el comerç just... totes tenen components diferents. Hi ha ONG que participen al comerç just, hi ha departaments de "comerç just" a les grans superfícies, com succeeix a França. Unes obtenen beneficis econòmics, altres no... A vegades es confonen activitats diferents... La forma jurídica de cada entitat és encara més complicada.

ONG EFICIENTS

-Les empreses de comerç just són de luxe per als consumidors.

-Venen més car, perquè paguen un preu just al productor del Tercer Món. Aquest és l'únic secret, del qual se'n deriva la seva raó de ser i a la vegada la seva condemna. No obstant això, hi ha alguns productes que no són més cars per als consumidors ja que s'ha aconseguit eliminar intermediaris entre els productors i les botigues. Perquè els productes que es paguen als productors a un "preu just" tinguin realment un espai i un futur, és necessari acostar-los al consumidor també a través de les

mitjanes i grans superfícies. Així el consumidor mitjà amb recursos suficients tindrà opció a la solidaritat. És fonamental per a les empreses solidàries ser accessibles al consumidor.

"El progrés no s'ha estès per igual a les diferents parts del món, sinó que s'han incrementat els nivells de desigualtat. La desigualtat s'accentua cada vegada més des de mitjan del segle XIX fins a l'actualitat"

-Com es mesura l'eficàcia de les ONG?

-El resultat comptable no és un indicador vàlid per a les entitats no lucratives, perquè aquest no és el seu objectiu. Però aquesta dada també cal tenir-la en compte, sobretot per poder veure l'evolució financera o patrimonial de

l'entitat i vigilar-ne la supervivència. Però en una entitat no lucrativa el primer que es fa és fixar els objectius que es pretenen aconseguir i calcular els mitjans necessaris per fer-ho. L'eficàcia compara els objectius prevists amb els objectius assolits. En els objectius que es pretén complir en l'àmbit social, en molts de casos és difícil identificar el compliment dels objectius prevists, és a dir, la producció final. També s'utilitza, com a resultat aconseguit, l'impacte social que s'ha produït amb les actuacions dutes a terme. Aquest és un resultat social més a llarg termini, que en molts de casos és difícilment quantificable i identificable. Com que el resultat comptable no és un indicador de la gestió de l'entitat no lucrativa, l'anàlisi se centra a cercar els indicadors de gestió. D'entre aquests indicadors, els més coneguts són l'eficàcia, l'eficiència i l'economia. Per fer balanç d'aquestes mesures, que no poden ser monetàries, els economistes hem de tenir en compte les aportacions dels experts socials. És necessari un enfocament interdisciplinari.

-Com es concreta?

-Les ONG reben finançament per oferir els seus serveis gratuïtament als usuaris. D'altra banda, també cal tenir en compte que en els *inputs* també hi ha el treball dels voluntaris i els recursos materials que els seus propietaris donen a l'entitat perquè els pugui utilitzar en l'acompliment de la seva finalitat social. La valoració final, que no serà exclusivament econòmica, ha de tenir en compte tots aquests factors.

MINVA D'APORTACIONS

-Les ONG han proliferat, però si els recursos no han augmentat, poca eficàcia podran tenir...

L'ECONOMIA ALTERNATIVA

Antoni Socias va pronunciar la lliçó magistral amb la qual enguany es va inaugurar el curs acadèmic de la UIB. El seu títol, "El component solidari i el resultat en les entitats econòmiques privades", és ben indicatiu del món que volia esbrinar amb la seva anàlisi: sociològica, econòmica i mercantil. Al llarg de la conferència Socias s'endinsà en el nou món de les empreses d'economia alternativa, les que defineix com "les més difícils de classificar". Va dir que "són iniciatives nascudes sota el denominador comú de la solidaritat. Sorgeixen com a iniciativa de la societat civil per intentar oferir una alternativa a la forma d'entendre l'economia i les finances (dins del mercat), a través del que es denomina economia solidària que té dos vessants, l'entorn ambiental i l'entorn humà. Com que de moment no existeix una regulació estatal d'aquests tipus d'entitats, hi ha una regulació privada a través de la Xarxa d'Economia Alternativa i Solidària (REAS), que és una associació de caràcter no lucratiu".

"Són -continua Socias- entitats que substitueixen l'objectiu de l'obtenció de lucre per altres, que se centren en dos aspectes: el respecte al medi ambient i combatre la pobresa i la marginació, tant al Quart Món com al Tercer".

Antoni Socias es referia a empreses d'inserció, recuperadors, relacions comercials justes, agricultura ecològica, missatgeria en bicicleta, cooperatives de consum, finançament solidari, banca ètica, etc.

Les característiques han de tenir aquestes entitats (REAS) són de caràcter ideològic. Antoni Socias sosté que és necessari regular-les, perquè no es produeixi el mal ús dels termes social i solidari i marca les següents pautes:

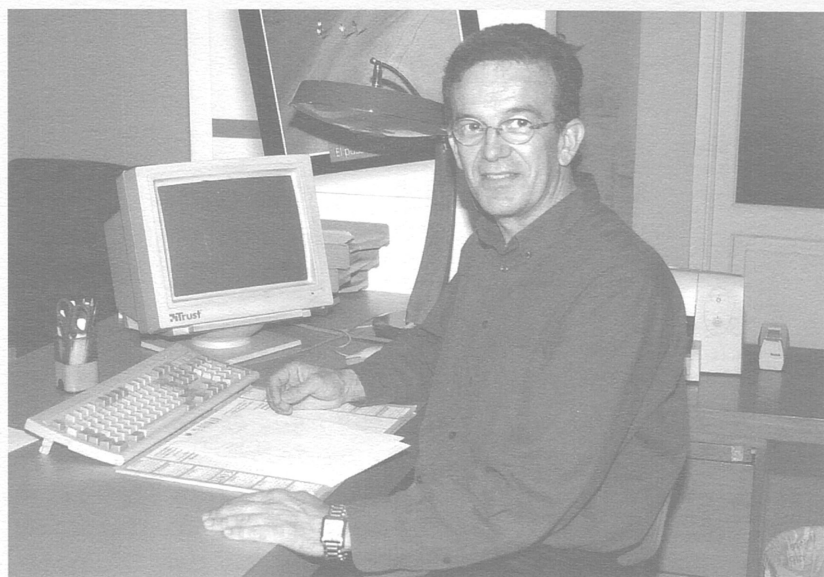
"En principi han de tenir la intenció de cobrir les despeses amb els ingressos (no lucrativa), encara que sí que és possible que els ingressos superin les despeses (lucrativa). En definitiva, el lucre no és l'únic objectiu, però s'intenta aconseguir sobretot per a la supervivència en el mercat i per poder dur a terme els altres objectius que són més rellevants".

"Els objectius prioritaris són la inserció de col·lectius desfavorits, la participació dels treballadors en la gestió de les empreses, el respecte pel medi ambient i el desenvolupament de projectes socials en el sentit ampli de la paraula".

"Els beneficis que s'obtinguin no es poden repartir als socis, ni en el moment en què s'obtinguin ni en el futur. En cas que el soci vulgui deixar de ser-ho, recupera el capital aportat més la variació de l'IPC. Si es liquida l'empresa, els beneficis acumulats (reserves), es destinaran a una altra entitat social".

"Els beneficis no repartits es destinaran a donar estabilitat a l'empresa (objectiu compartit per les empreses lucratives pures) a creació d'ocupació dins la mateixa empresa (també pot ser compartit per les lucratives pures), l'1% dels ingressos a projectes de solidaritat (no és habitual a les lucratives pures, encara que també se'n donen alguns casos) i la resta es destinarà a altres empreses socials que comencin, projectes de cooperació, etc."

-Efectivament, contràriament a allò que es creu, els recursos per al desenvolupament han minvat des dels anys seixanta, en què eren d'un 0,5% del PIB mundial, mentre que ara ens trobam en un 0,22% del PIB. Els estats rics dediquen cada vegada un percentatge més magre del seu PIB a l'ajuda al Tercer Món.

-Es pot mesurar la incidència de les ONG en el desenvolupament dels pobles del Tercer Món?

-No hi ha eines ni hi ha dades que expliquin aquesta incidència. Només experiències directes que indiquen que sense les ONG algunes col·lectivitats patirien un greu risc de supervivència. Les ONG no tenen incidència dins els indicadors macroeconòmics, però tenc la seguretat que salven alguns països d'una situació dramàtica. És clar que no són suficients. Tot i que les solucions teòriques són ben fàcils: és necessari que els estats dediquin més recursos al desenvolupament i una de les eines són les ONG, a les quals s'ha de dotar de recursos i els estats han de donar joc en el mercat a les empreses del Tercer Món.

-Els intercanvis comercials sempre són favorables als països rics. S'han de canviar les regles del joc?

-La meua visió és la de la microeconomia. Els països pobres són com empreses que en fallida o en suspensió de pagaments, estan ofegats pel deute. L'única opció davant aquesta situació és reflotar el país, no el pots liquidar. Per tant, els països rics haurien de condonar el deute dels països del Tercer Món. Això és necessari però insuficient. També se'ls hauria d'injectar recursos, i a més se'ls haurien d'obrir els mercats. No és correcte que els països rics tanquin el seu mercat als pobres i en canvi envaeixin els països pobres amb els seus productes.

-El comerç just intenta pal·liar a petita escala aquest intercanvi desigual.

-El comerç just és el que retribueix els productors dels béns dels països del Sud a un preu que els permeti el seu desenvolupament, que, en la majoria dels casos, es troba per sobre del preu que ofereixen altres proveïdors.

CONTRA LA CORRUPCIÓ

-Es diu que de les ajudes al Tercer Món es perden molts de doblers en burocràcia de tantíssimes petites ONG o en corrupció dels governs del Tercer Món.

-Precisament evitar que la corrupció política se'n dugui els recursos destinats a la pobresa és un dels avantatges de les ONG. És necessari que les ONG dediquin alguns recursos a la gestió. Però les petites també tenen avantatges. Arriben a qualsevol indret o especialitzen molt les accions. El voluntariat i els donants particulars han de triar el destí dels seus recursos. No es pot dir quines són més eficients. Segons els economistes, les grans han de ser, per si mateixes, les més eficients, les que, a causa de la seva estructura, poden rendibilitzar més les aportacions que reben. Però no sempre és així. Ara s'ha demostrat que les grans superfícies encareixen més alguns dels productes primers d'alimentació que les petites empreses. Igualment, pot ser que les ONG petites siguin més transparents, més pròximes, més directes.

-Com se sap que els doblers no es malbaraten?

-Seria recomanable no gastar més del 10% en despeses administratives. Aquests límits no hauria de condicionar el control. Succeeix que els mecanismes de control comptable augmenten els costos de funcionament, però també són necessaris. Em preocupa que les normes comptables de les ONG siguin bastant semblants a les de les empreses, perquè l'excedent d'unes i d'altres són qualitativament diferents. El resultat d'una ONG s'ha de calibrar en funció dels seus objectius, no del seu resultat econòmic. Els ingressos provenen de les quotes dels socis i de les subvencions, però la suma del finançament no ens proporciona el valor del servei, que és un valor social. Per tant, en principi l'excedent econòmic no és necessàriament senyal de bona gestió, sinó a vegades de tot el contrari. Pot ser que una gran tasca social impliqui dèficit econòmic, just el contrari

"A l'Informe sobre el Desenvolupament Humà de les Nacions Unides del 2003 es constata que durant la dècada dels noranta, vint-i-un països varen sofrir retrocessos en l'IDH i són els països de l'Àfrica subsahariana els que tenen un índex de desenvolupament més baix"

que una empresa. Això explica perquè una auditoria no sempre és un bon sistema d'avaluació de la gestió d'una ONG.

-Quines recomanacions tècniques faria a les ONG?

-El problema no són les ONG, sinó la normativa. Les grans tenen persones preparades per fer una gestió eficient. A les petites, la informació comptable econòmica i fiscal pot ser deficient perquè no poden dedicar-hi recursos. He fet cursos de gestió a ONG i he vist que les obligacions fiscals i comptables són massa desproporcionades a la seva tasca, massa complicades. Fins a tal punt que una inspecció fiscal pot arribar a conclusions errònies, com fer pensar que cometen irregularitats. Les obligacions són desmesurades, però tampoc els inspectors no sabrien ben bé dirlos com ho han de fer. S'hauria de fer una normativa simplificada específica per a les ONG. S'hauria de cercar una fórmula de serveis compartits. No obstant això, és recomanable que els gestors de les ONG dediquin un cert temps a formar-se en aquests aspectes. L'any 2002 va sortir la nova llei d'associacions. Però encara no se n'ha fet el reglament. Esperem que sigui l'adient i que arribi aviat.

Entrevista a Maena Juan

Viure en la utopia

Sebastià Verd

La biografia de Maena Juan forma part d'una història sovint ignorada o amagada. La participació de les dones i dels sectors més progressistes de l'Església catòlica en els moviments polítics i sindicals dels anys seixanta i setanta, des dels inicis del boom turístic a la transició. Una història en la qual tengué una participació destacada, però de la qual no en parla gaire. És una persona difícil d'entrevistar, perquè no dóna importàn-

cia a allò que, objectivament, en té: res no hagués estat el mateix a Mallorca sense l'existència de Mar 6, un centre de formació que fundà i que es convertí en un dels principals punts d'encontre de l'antifranquisme en els darrers anys de vida del dictador. Endemés, presideix la Fundació per la Cultura del Poble, una de les entitats organitzadores del Fòrum Social de Mallorca, motiu pel qual -finalment- ha acceptat la conversa.

-Les entrevistes que publicam a Ona s'acompanyen d'una breu biografia de l'entrevistat. Quin resum fa de la seva pròpia vida? Gosa de fer-lo?

-Per què no? El meu nom és Maena Juan Marqués. Vaig néixer el 32. Vaig anar a escola durant deu anys amb les monges

franceses d'es Pont d'Inca... que era un dels col·legis on anaven les nines de bona família. Vaig fer cultura general fins que, quan vaig aconseguir suficient autonomia per estudiar, em vaig matricular a infermeria. Vaig ser afortunada, perquè era el darrer any que es podia fer sense el batxillerat. I jo no havia fet el batxille-

rat. Un cop infermera, vaig continuar estudiant per a assistenta social. Més tard vaig muntar una residència d'estudiantes, i finalment l'any 70 vaig començar a fer feina a un hotel, un hotel de quatre estrelles, on era sots governanta. Vint-i-sis anys fent feina a l'hoteleria. I ara estic jubilada. Això és tot, em sembla.

-No sé si és tot. Particularment m'agradaria saber per què una jove com vós, de bona família, no fa cas del que li diuen els pares i es decideix a estudiar. Perquè això és el que m'ha dit, no?

-Sí, va ser així, però no crec que això tenguí cap mèrit especial. En aquells temps hom pensava que les dones en tenien prou amb cultura general. I les que no eren de bona família, doncs, ni això. La meua era una família tradicional. Sentia dir, llavors, que a Mallorca n'hi havia tres de famílies principals: els Verga, els Salas i els Ribas. Jo era dels Ribas. La meua família era propietària de la major part de possessions que envoltaven Palma. A ca meua no faltava de res, no hi havia problemes econòmics i, per això mateix, jo mai no vaig consentir que als meus germans els donassin carrera i a mi no. Era injust, no? De manera que tot d'una que vaig poder, em vaig posar a estudiar. Això em va permetre obrir els ulls, sobretot després d'haver obert la residència, que és quan em vaig espavilar més. Allà, a les tertúlies, amb estudiants i amb joves estrangeres que també hi venien a romandre, vaig ser conscient de les moltes coses que passaven al món, a Mallorca, a Espanya...i que jo, des de ca meua, ni se m'havien passat pel cap. El

Maria Magdalena Juan Marqués va néixer a Palma el 1932. Estudià amb les monges d'es Pont d'Inca i, posteriorment, infermeria i assistència social. Des de jove es relaciona amb els moviments cristians progressistes, com "Cristians per al socialisme" i, duita per aquesta vocació, dedicà el seu patrimoni personal a crear un centre de formació, Mar 6, que esdevingué un dels principals punts d'encontre de l'antifranquisme durant els darrers anys de vida de Franco i a la transició. Treballà, fins a la seva jubilació, a un hotel de Palma com a sots-governanta. Participà a l'origen dels primers sindicats d'hoteleria de les Illes i, políticament, milità a Bandera Roja, PCE, PSP i PSOE. Actualment és afiliada a la UGT, presideix la Fundació per a la Cultura del Poble i participa a moltes associacions cíviques com Attac i Creients i Feministes.

meu entorn familiar era molt conservador, de dretes, com la majoria de famílies mallorquines i, és clar, quan em començaren a dir que Franco era un dictador... per a mi va ser un xoc. A mi m'havien educat per ser tal com se suposava que havia de ser una al·lota mallorquina. Però tot allò que veia no m'agradava gens, de manera que, per a mi, tot fou com desfer una troca... vaig entrar a un grup de "cristians per al socialisme". I per això em vaig posar a fer feina a un hotel. Era devers l'any 65.

FORMACIÓ CRISTIANA

-Al capdavant la seva educació cristiana sí que va ser profitosa.

-El meu referent sempre ha estat cristià, fins i tot o, sobretot, quan em vaig ficar en política. Primer a Bandera Roja, després, durant poc temps, al Partit Comunista... però al PC ens faltava alè, autonomia per poder pensar autònomament, de manera que jo i uns quants més tocàrem a la porta del Partit Socialista de Tierno Galván i, finalment, al PSOE. Ja no, ja fa molts d'anys que no som militant. Deu anys. Els partits m'han decebut. M'estim més mantenir-me prop de la gent, en contacte directe amb el carrer. Per això, a les darreries dels anys seixanta vaig prendre l'opció de treballar a l'hoteleria. Com a cristiana, era l'única cosa que podia fer, perquè no volia fer almoïna, sinó ajudar de bon de veres els pobres. I els pobres, on eren? Llavors eren als soterranis dels hotels. I cap allà vaig anar. Allà vaig aprendre que ningú mai no regalarà res als treballadors. Als hotels vàrem viure moments ben interessants. Ens vàrem haver d'organitzar, primer a la clandestinitat. Vàrem participar a la fundació del primer sindicat d'hoteleria de Mallorca. És deia Alternativa per un Sindicat Unitari de Treballadors d'Hoteleria, l'ASUDTH. Després passàrem a USO i d'USO uns se n'anaren a Comissions i els altres a la UGT. De la UGT no me n'he anat encara.

-La residència d'estudiants de què parlau, era al carrer de la Mar, no és veritat? Allà va néixer la Fundació per a la Cultura del Poble.

-Sí, carrer Mar número 6. Per quedar sempre dèiem ens veurem a Mar Sis. Primer va ser una residència, perquè jo volia fer qualche cosa que socialment fos interessant i en aquells moments uns problemes familiars no em permetien tenir una feina amb horari fix. Va ser una experiència interessant, però finalment vaig anar a fer feina a un hotel. Mar 6 continuà com a lloc de trobada. Es transformà en un centre de formació. Mon pare havia mort molt jove i jo em vaig trobar amb uns doblers que per a mi només eren un maldecap. Em vaig assessorar i es creà una escola i més tard la Fundació. La Fundació era cultural, en un ampli sentit de la paraula, perquè administrativament ens convenia més, perquè així sortíem del control directe de Governació. A més a més, estàvem emparats per l'Església. Llavors el bisbe era Rafael Álvarez Lara. Un bon home. Ens protegia.

ALIATS CONTRA FRANCO

-Sabia el bisbe tot el que es cuinava a Mar 6?

-És clar que ho sabia! Llavors una part de l'Església mallorquina era ben conscient de tot el que passava, tant a l'Estat, on el règim de Franco feia les darreres, com a Mallorca. Amb el turisme es capgiraren moltes coses a Mallorca. Hi vengué molta gent a fer feina, molts de treballadors que malvivien als hotels. A soterranis sense llum ni ventilació, en unes condicions quasi d'esclavitud. Pensàvem que s'havia de donar una mà a tota aquesta gent.

-D'aquesta manera una al·lota de bona família passà a la clandestinitat.

-Jo no. Almenys no era conscient de ser una persona que actuàs des de la clandestinitat. Simplement actuava segons em manava la meua consciència. Pot ser que Mar 6 sí que fos un cau de clandestinitat. La policia sempre era al portal, però a mi mai no em varen molestar. Malgrat les meves amistats, les d'esquerres, continuava sent de bona casa i, a més a més, relacionada amb el Bisbat. Es donava el cas, fins i tot, que havia de donar la cara

per poder llogar xalets a s'Arenal, perquè els treballadors d'hoteleria sortissin dels soterranis. Com deia, la vida dels hotels era molt dura i ofegadora, en tots els sentits. Per això, a més de fer feina a l'hotel, un grup de dones, de capellans joves i de seminaristes, gent d'Església, ens dedicàvem a treure la gent dels hotels perquè aprofitassin el temps lliure per conèixer Mallorca o per conèixer gent d'aquí i no només turistes. A donar passes cap a la integració. Amb Càritas contribuïrem a crear acolliments a les zones turístiques. També en aquest temps m'anà bé tenir un llinatge conegut, perquè els propietaris dels xalets es fiàvem de mi per llogar-los i així, després, jo els podia cedir als treballadors.

-Mar 6 era el centre de tot això.

-Des que s'obrí, sí que ho fou. Durant anys fou el centre de tot. Hi passaren, com a conferenciants, García Nieto, Comín, Tarabini, Andreu Ferret... gent d'Església i laics, molts de sindicalistes, gent del Partit Comunista, molts de polítics que després tengueren responsabilitats de govern. Volíem i defensàvem la diversitat. Quins anys! No com després... No com ara. Record com anys després, quan els socialistes ja duïen uns quants anys al poder, el "padre" Llanos digué allò de "companys, no és això". Ens diuen que la política ha de ser realista, però una excessiva dosis de realisme acaba amb la utopia. I jo m'hi neg. Jo vull viure la utopia. Per això sempre tenc present aquella utopia que omplia les aules de Mar 6.

DONA I SINDICALISTA

-Què era vostè? Una cristiana que professava la seva fe dedicant-se al proïsme? Una dona de partit, una sindicalista?

-Supòs que una mica de tot, però els esdeveniments ens duïen sempre a ser prop dels treballadors. En aquest sentit sí que es pot dir que vàrem fer una bona feina sindical. Els primers anys del boom turístic ho requerien. Pensi que hi havia

molta de feina. Els molls de Palma cada dia s'omplien d'immigrants que arribaven amb el correu. Podies deixar un hotel i n'hi havia tres que t'esperaven. Mancava mà d'obra, però tot i això les condicions laborals eren molt xereques. Costava molt defensar els drets dels treballadors, perquè semblava que a ningú no li importaven. A mi em varen castigar un parell de vegades per posar-me de part dels treballadors. Fins i tot arribaren a llevar-me la clau de la cambra de governants. A l'hotel semblava que els agradava molt tenir una senyora contractada de governanta, però després de veure que declarava a favor d'un empleat en un dels primers judicis que es feren, ai! Llavors les coses canviaren. Els primers anys foren molt durs, però no pitjors dels que vengueren després. Tal volta vàrem confiar massa en la democràcia. Pensàvem que mort Franco tot aniria bé, però no va ser així. El turisme patí la primera gran crisi, la del petroli... i si protestaves no et renovaven el contracte. Els funcionaris es podien permetre el luxe de fer vagues, però els treballadors del sector privat, no. Endemés hi havia molta divisió entre els treballadors fixos, els fixos discontinus, els de temporada... costava molt que la gent s'implicàs en les lluites sindicals, costava molt trobar algú que volgués formar part dels comitès d'empresa... i molt més trobar dones.

-Però tot i això donaren passes importants. Ara, segurament, les condicions laborals són millors.

-No n'estaria tan segura d'això, però...vaja! En els anys seixanta i setanta el règim dels hotels era quasi feudal. Ara ja no és així. Els convenis han aconseguit regular horaris i millorar els sous, però continua el treball temporal i darrerament els subcontractes. Els empresaris es lleven personal fix, la qual cosa endemés d'augmentar la precarietat dels llocs de feina, rebaixa la qualitat del servei. I això és greu en un sector que depèn de la qualitat. Ara tot això ho veig des de la barrera. Ja fa sis anys que m'he jubilat, però..., em conten coses que posen els pèls de punta. La gent torna a tenir por.

EL VOT DELS TREBALLADORS

-Diuen que el vot dels treballadors d'hoteleria va ser decisiu perquè el Partit Popular guanyàs les eleccions.

-Li confés que el dia de les eleccions estava empegueïda. No m'esperava això dels mallorquins. Sempre hem estat un poble conservador, però pensava que havíem après la lliçó i que ja era hora de pensar en la gent i no en els doblers. Malleïts doblers. Però es veu que no, que un

cop més el poder econòmic ha sortit amb la seva. Varen fer una campanya basada en la por. Els treballadors tenien por de perdre la feina. Els havien dit que la política del Pacte duia a la ruïna.

-Ara ja no en tenen de por?

-I és clar que sí, que en tenen. I molta. Por de perdre la feina. No justific el vot a la dreta, però comprenc que la pressió va ser insuportable. Antigament les empreses tenien un amo. Es podia discutir i fins i tot barallar-se amb ell, però al cap i a la fi era qualcú conegut i podies saber si t'enganava o no. Ara, en canvi, el sector està en mans de multinacionals. Tota l'economia hi és. Per això els partits d'esquerra duen les de perdre. Per això fan falta alternatives al marge dels partits. Ens hem d'organitzar davant aquests poders contra els quals ni els governs no poden fer res.

CANVIS DES DE BAIX

-Com?

-Com sempre. Els canvis mai no vénen des de dalt. Cal cridar a una mobilització general. I no només aquí. Al capdavant, en el món del turisme, malgrat hi ha grans empreses mallorquines, l'autèntic poder ens ve de fora i ens ferma les mans. Els doblers no tenen pàtria ni color polític. No ho podem tolerar. Per això m'alegr molt de l'èxit del Fòrum Social de Mallorca. De veure com centenars de persones es mobilitzen com a mallorquins i com a ciutadans del món. Aquest és el camí. No perdre l'esperança que un altre món és possible. Ho deien els joves del 68: sigueu realistes, lluiteu per l'impossible. Com a cristiana i com a persona sempre he de pensar que demà serà millor, malgrat tot.

-Un altre món és possible?

-I una altra Mallorca també. Moviments com els fòrums socials, començant per Porto Alegre i fins a arribar al Fòrum de Mallorca són l'esperança del futur. He vist com la gent que ha estat a Porto Ale-

gre torna impressionada. Els moviments antiglobalització han demostrat que es pot fer front a les multinacionals i als organismes que les representen aprofitant les eines que, justament, ens proporciona aquesta globalització. Internet, per exemple.

-Vostè presideix la Fundació per la Cultura del Poble, que és una de les entitats organitzadores del Fòrum. Quins són els objectius d'aquesta fundació?

-Aquesta pregunta ens fa tornar enrere, tot i que la Fundació continuï ben activa. Va néixer en els anys setanta per donar cobertura legal a moltes activitats de caire social i cultural. Durant molts d'anys ha subvencionat iniciatives d'aquest tipus fins que, darrerament, ens hem centrat en un local al carrer Francesc de Borja Moll. Aquí s'hi reuneixen molts de grups de treball i organitzacions, com ara Attac, ja que hem esmentat els moviments antiglobalització. Hi ha grups cristians, laics, i també, a través de Fundesba, s'hi fan cursos de formació i s'edita aquesta revista, *Ona*. En definitiva, predicam amb l'exemple: treballam des de l'esfera local per fer que el món sigui millor.

CREIENTS I FEMINISTES

-Una de les moltes associacions que es reuneixen a la Fundació és "Creients i Feministes", a la qual també pertany.

-Sí, sempre he estat creient i també feminista, encara que pot ser el feminisme m'arribà mes tard. Primer vaig conèixer la teologia de l'alliberament i després el feminisme. I amb ell la teologia feminista.

-Teologia feminista? Mai no n'havia sentit parlar.

-Doncs és ben hora. Les esglésies i religions sempre han estat patriarcals i opressores per a les dones. Totes. No només l'Islam, sinó la catòlica. L'Església catòlica sempre ha marginat les dones i és precisament contra aquesta situ-

ació que ens rebel·lam. Fins i tot els militars ens han passat davant, perquè ja volen dones a l'exèrcit. No és que m'alegri que les dones puguin anar a la guerra, però, ens agradi o no... és un signe de normalitat que no es dona gairebé a cap institució religiosa. I és que la història sempre l'han escrita els homes, també la història de les religions i s'hi han reservat els millors papers. El de Déu, per exemple... sempre en masculí. Però Déu no és home ni dona. És Déu i punt, de la mateixa manera que les persones poden ser dones o homes, no només homes... Miri, l'altre dia em vaig indignar en llegir als diaris que a Menorca hi viu l'home més vell del món, donant a entendre que no hi havia cap altra persona major. Doncs no... hi ha dues dones més velles, és a dir, dues persones de més edat. Quan als homes els convé la paraula "home" és universal, és a dir, serveix tant per a ells com per a les dones, però quan no els convé un home només és un mascle. El masclisme continua ben viu.

-No només a l'Església.

-Evident. Els mascles són els que manen i la donà, en tot cas, juga a segona divisió. Per tot arreu. Dones que manen són una excepció. Els amos sempre solen ser els homes i les dones les que serveixen. A l'hoteleria es dona molt. Hi ha poques dones que siguin directives, o recepcionistes, o caps de menjador... l'únic càrrec rellevant femení és el de governanta. Tot això s'ha de canviar. S'ha d'acabar el paternalisme dels homes, que més que paternalisme és despotisme. Si més no, les dones tenim el mateix dret que vosaltres a equivocar-nos. Des de "Creients i Feministes" volem la paritat entre els homes i les dones a tots els àmbits de la societat, inclosa l'Església. I això perquè creim que el gènere és un fet cultural i no fisiològic. Nosaltres intentam rellegir la Bíblia amb ulls de dona, anam a les arrels del catolicisme i demostram que no hi ha raó per a la segregació.

-Pensem que és possible que una dona sigui sacerdot, és a dir sacerdotessa?

-Tot arribarà. Falta donar moltes passes. N'hi ha a altres religions. De moment hem començat per normalitzar algunes actituds dels anomenats pares de l'Església que, al nostre entendre, no s'avenen amb el missatge evangèlic. Per exemple quan un bisbe diu que el maltractament a una dona no és motiu per anul·lar un matrimoni. I tant que ho és! S'ha acabat de parlar de Maria Magdalena com a pecadora... la Bíblia ens diu que Maria de Magdala va ser la primera persona que anuncià la Resurrecció. I encara que només sigui per això, no és menys important que sant Pere. Avui hi ha teòlogues feministes, alemanyes i nord-americanes, però també espanyoles, com Mercedes Navarro. La teologia ha deixat de ser un patrimoni masculí. L'estiu passat vaig assistir al sínode europeu de la dona que reuní set-centes participants a Bellaterra, a la Universitat de Barcelona. Hi havia des de rabines jueves a pastores protestants. Cridava l'atenció una capellana haitiana, que és vicària anglicana a Londres, que

vestia com els capellans, és a dir, amb roba tradicionalment masculina i que duia els cabells rapats. Era se'ns dubte una manera que cridar l'atenció sobre la igualtat, encara que més important que les formes era allò que es deia al sínode.

- I què es deia?

-Es va parlar de racisme i de terrorisme, de la desigualtat i la injustícia. Temes tots ells que són molts pròxims a la dona. Que pateixen més les dones. Jo estic convençuda que si feminitzam el món haurem avançat molt cap a la seva redempció. Si més no serà un món on valdrà la pena viure i no com ara, que quan els polítics ens parlen de terrorisme s'obliden de l'altre terrorisme, del terrorisme blanc, amb el qual Occident ofega el Tercer Món i que discrimina les dones, fins i tot als països més avançats.

Propiciant que la meitat dels interessos es destini a donacions i els estalvis a finançament de PROJECTES ÈTICS

QUE RESPECTIN ELS PRINCIPIS DE LA CARTA PER UN MÓN SOLIDARI

El Comitè Ètic:

Eficaç
amb la gestió,
solidària
amb la societat

Llibreta a la vista

Tipus d'interès any 2003

1,88 % T.A.E.

Llibreta a la vista

Compte corrent

Tipus d'interès any 2003

0,7 % T.A.E.

Compte corrent

www.colonya.es

No volem ser els més grans, volem ser els millors

Amb el coneixament de la Conselleria d'Hisenda i Pressuposts. Govern de les Illes Balears. 13/02/03

Entrevista a Núria Brito

L'economia amb uns altres ulls

Juanjo Sánchez

L'economia, tal i com s'entén ara, està cada vegada més d'esquena a la realitat social i és més agressiva. L'actual mercat globalitzat dona moltes vegades més importància a la producció que a les persones i a l'entorn, per la qual cosa no és estrany que hagin sorgit, tot aprofita-

tant la globalització de les comunicacions, moviments socials que reclamen un mercat econòmic més social, més solidari i amb menys desigualtats. Núria Brito és economista, fa feina a la Fundació Deixa-lls, un projecte amb finalitat social i ambiental, i està convençuda

que un altre mercat econòmic, més solidari i democràtic, és possible. I ho diu amb esperança, mirant el futur amb optimisme. Ho ha deixat palès al I Fòrum Social de Mallorca, al qual ha participat per coordinar l'eix dedicat a l'economia.

-Per què l'actual economia de mercat és generadora de desigualtats?

-Es parla molt d'economia de lliure mercat, quan en realitat es tracta d'un mercat que no és tan lliure com pareix. És a dir, les teories que parlen del mercat, del lliure mercat, són una cosa i el que vivim és una altra ben distinta, perquè des dels països més rics sí que s'exerceix un proteccionisme prou fort, mentre que als països més pobres se'ls exigeix una obertura de les seves fronteres per poder instal·lar-hi indústries, l'extracció dels seus recursos i llavors també el seu mercat. Com a teoria no ho sé, però el mercat que vivim realment no és tan lliure.

-Si parlem de teoria, molts teòrics de l'economia basen el seu argument tot dient que la llibertat comença amb el lliure mercat i no amb una economia intervinguda. Què en pensa d'això?

-Jo som partidària que hi hagi una certa intervenció, perquè dubt molt que el mercat tot sol, simplement amb l'oferta i la demanda, pugui regularitzar les coses i facilitar que totes les societats i totes les persones tinguin les mateixes oportunitats i el mateix abast a béns i serveis, sobretot quan parlem de coses bàsiques. Ara, precisament, vivim una sèrie d'acords per liberalitzar els serveis, dels quals els ciutadans no ens adonem. Què significa tot això?, doncs que a la llarga serveis tan fonamentals com ara l'educació o la salut es liberalitzaran. Això suposa que, a mesura que es privatitzin aquests serveis, tot depenent de la sort que tinguis, podràs tenir-hi accés pagant. Són serveis que ara són completament públics. La salut pública, per exemple, anirà cada vegada reduint-se i jo crec que serveis d'aquest tipus s'haurien de garantir, hauria d'haver-hi una intervenció pública, precisament per això, perquè tota la població tinguí accés almenys als serveis bàsics.

-Ens "venen" de manera sibil·lina la privatització de serveis d'abast públic com una cosa necessària per al nostre bé sense que ens adonem?

-Home, no diré que en el cent per cent dels casos hagi de ser així, però moltes vegades sí. De fet, jo crec que si demanen a

qualsevol ciutadà del carrer sobre aquests temes, no crec que en tenguí molta idea. En canvi, sí que hi ha un procés des de fa anys que fa que la gent senti la necessitat de tenir assegurats serveis bàsics mitjançant altres alternatives, particulars o privades, i en la meua opinió això no hauria de ser així. Jo crec que la tendència hauria de ser al contrari, que tu sentis que tens una seguretat, perquè per això pagam els nostres impostos, no hem d'haver d'anar a garantir-nos de manera individual aquests serveis. Hem de pensar que d'aquesta manera perdem el sentit de col·lectivitat i que, encara que el que és privat avui m'ho pugui permetre, ningú no em garanteix que demà jo o d'altres persones puguin accedir a segons quins serveis essencials. De fet, pel que fa als acords per liberalitzar que he es-

mentat abans, encara que s'ha demanat en moltes ocasions al Govern estatal que n'informi, hi ha una opacitat tremenda. Des d'Attac s'intenta que hi hagi un poc més d'informació, perquè ni tan sols amb gent que pugui estar un poc més a l'aguait del tema hem aconseguit informació clara. Jo crec que es tracta de temàtiques tan complexes i que tantes vegades interessa que siguin complexes, que ens passen pel davant i no ens adonem.

-Davant aquesta situació, quin paper juguen els partits polítics?

"Els moviments com Attac són realment històrics, prou forts i prou interessants, que cada vegada es van desenvolupant i creixent més. Pens que són la clau fonamental si volem en el futur generar qualche tipus de canvi"

-Si hi ha opcions polítiques que s'interessen per aquestes qüestions, el que crec és que no arriben massa bé a la gent en general. Precisament, un dels objectius del Fòrum Social de Mallorca, mitjançant els diversos tallers que s'han realitzat, ha estat intentar que es puguin fer més entenedores aquestes temàtiques.

-Creu vostè, doncs, que la gent en general no és conscient de les conseqüències de l'aplicació de polítiques de caire neoliberal?

-Crec que la majoria no ho és, perquè en part es tracta d'un sistema econòmic que se'ns ha venut com a l'única alternativa possible, com si no hi hagués ja cap altra opció. El fet que passessin per ull models com ara la Unió Soviètica o el dels antics països de l'Europa de l'Est, potser ha reforçat la idea que l'únic sistema possible és aquest, i això tampoc no és real, és el que vivim ara però és un més. Al mateix temps que el construïm el podem canviar.

-Tan dolenta és l'economia neoliberal, no té cap avantatge sobre els altres sistemes de mercat?

-Home clar, avantatges sí que n'hi ha també, els avantatges de la comunicació, per exemple. Ara podem conèixer què succeeix a qualsevol banda del món amb molta facilitat, amb molta rapidesa. Tenir accés a productes i serveis a totes les parts del

Núria Brito García va néixer l'any 1971 a Santa Cruz de Tenerife, encara que resideix a Mallorca des de fa tres anys. És llicenciada en ciències econòmiques i empresarials, però amb una forta vocació social, per la qual cosa ha estat sempre vinculada a entitats d'aquest tipus. Les funcions que ha desenvolupat han estat relacionades amb l'orientació laboral, formació i assessorament empresarial, gestió de projectes relacionats fonamentalment amb la inserció sociolaboral i el reciclatge. Actualment està vinculada a diferents moviments socials, com la Xarxa d'Economia Solidària, Attac Mallorca o el Fòrum Ciutadà. Ha assistit al segon Fòrum Social Mundial de Porto Alegre i ha participat a l'organització del I Fòrum Social de Mallorca. Des de l'any 2000 fa feina a la Fundació Deixalles.

món, doncs també, sense dubte, pot ser un avantatge. El que passa és que tot això es converteix en un inconvenient quan es fa de manera desigual i s'intenta treure profit sense importar que ocorre allà no s'intervé. Avantatges en el sentit que li he dit sí que n'hi ha amb l'actual sistema de mercat, el que passa és que existeix una globalització econòmica i no una globalització dels drets, globalització de la solidaritat, no ni ha una globalització en uns altres sentits.

-Per què no es tracta igual la Xina que Cuba econòmicament parlant, encara que ambdós són règims comunistes?

-El poder sempre intenta mantenir-se, i llavors cerca introduir-se d'alguna manera en aquells llocs on pot treure'n profit, és clar. No és el mateix un país com la Xina, quant a mà d'obra, recursos i futurs possibles consumidors, que una illa com Cuba, no té res a veure. I políticament, doncs també ja se sap que amb Cuba de moment no es pot fer res.

-L'actual mercat econòmic, pot convertir-se en un monopoli de fet, per mor de les grans fusions empresarials que es produeixen?

-Home, la competència sí que continua existint. Ara bé, el que sí és cert és que de cada vegada el mercat està sota control d'unes poques mans, però és el mateix procés que amb la ri-

quesa en general. A mi em fa molta gràcia, quan s'utilitzen paràmetres per mesurar com va un país, i es mira la seva riquesa, la seva capacitat de producció, etcètera. Però clar, mai no es parla de com es reparteix això. Llavors, un país pot produir molta riquesa, però si aquesta riquesa està cada vegada en menys mans, que és el que passa, també amb les grans empreses, doncs la distribució no genera una riquesa real ni en un país ni en el planeta, perquè cada vegada seran més els qui tinguin menys accés a les coses. Amb les empreses passa el mateix, es fusionen, es reparteixen una mica el pastís, per dir-ho així. Els països més pobres ho tenen molt més difícil, perquè a l'hora de competir ho han de fer amb aquestes macro-multinacionals, una cosa que és pràcticament impossible, a no ser que tinguis una clientela que sigui un poc més crítica i que triï el producte amb un altre tipus de criteri, no per motius de cost, perquè sempre li sortirà més bé de preu a una empresa gran que no a una petita.

-El poder de les grans multinacionals, com influeix als governs del món?

-Avui en dia el poder no només és polític, ara el poder és poder econòmic. De fet, les grans decisions es prenen des d'institucions econòmiques i es creen institucions de caire internacional, com ara l'OMC (Organització Mundial del Comerç), que són les que prenen mesures. Es tracta d'organismes que no són ni

Xarxa d'Economia Alternativa i Solidària de les Illes Balears, un altre camí

A Balears, la Xarxa d'Economia Solidària està constituïda per una desena d'entitats, entre les quals hi ha la Fundació Deixalles, on fa feina Núria Brito, encara que a la vegada forma part d'una xarxa de xarxes d'àmbit nacional, formada per diferents xarxes d'economia solidària de diferents comunitats.

El que pretén aquest projecte és potenciar, donar suport i coordinar les iniciatives d'economia social i solidària. A la vegada, vol fomentar l'esperit emprenedor i la formació per a la gestió de l'economia solidària i promoure la integració en el món laboral de persones en situació o risc d'exclusió social. La Xarxa d'Economia Solidària entén les relacions comercials d'una forma distinta a l'habitual, per la qual cosa vol promoure relacions comercials equitatives i solidàries, tant al Nord com entre el Nord i el Sud, basades en la corresponsabilitat de productors i consumidors. En definitiva, la Xarxa fa feina per impulsar a les Illes un moviment social per un nou model econòmic, amb la finalitat de crear llocs de feina estables, ecològicament sostenibles i socialment útils, a partir d'iniciatives econòmiques democràtiques i participatives.

democràtics, ni tenen cap legitimitat, no han estat elegits per nosaltres ni per ningú, i realment són els que prenen decisions que ens afecten a tots i a cadascú de nosaltres, i són els que tenen el poder realment.

-Són, doncs, els governs els responsables del gran poder que poden arribar a exercir algunes grans empreses?

-Crec que el que passa és que hi ha una responsabilitat dels governs, però també hi ha una responsabilitat individual. Crec que nosaltres hem de ser un poc més crítics i demanar i demanar-nos més per les coses, com a ciutadans des dels nostres mateixos drets a l'hora d'exercir la política i com a consumidors.

El fet de ser crítics a l'hora de consumir una cosa o una altra i saber d'on ve, com s'ha produït; com a estalviadors, veure què passa amb els nostres doblers, on els posam, què en fan. Nosaltres com a ciutadans sí que crec que tenim un poder prou important, si l'exercíssim realment i fóssim capaços d'associar-nos amb altres i fer força. No centraria la qüestió únicament en la responsabilitat dels governs, perquè al cap i a la fi també són aquí perquè nosaltres els hi posam.

-La major comunicació mundial derivada de la globalització, a la qual vostè es referia abans, ha permès el ressorgiment de molts de grups contraris a l'actual sistema econòmic, com ara Attac, al qual vostè col·labora. Com analitza aquesta nova realitat?

-Home, jo crec que són moviments realment històrics, prou forts i prou interessants, que cada vegada es desenvolupen i

creixen més. Realment, pens que són la clau fonamental si volem en el futur generar qualche tipus de canvi. Neixen, pens, de ciutadans que estan o estam descontents amb el sistema en general, que volem canviar una sèrie de coses que ens semblen injustes i que ben segur, tots sols, cadascú per si mateix, no ho pot fer. Llavors, és veritat que mitjançant Internet i mecanismes similars, el fet de posar-nos en contacte, veure que no estàs sol i que molta altra gent que pensa com tu, fa coses similars a altres bandes del món i coordinar un poc els esforços, això jo crec que ara mateix és molt interessant. Sobretot perquè les línies no van tan sols en el sentit de la protesta, sinó de propostes, de reflexió, de gent que intenta generar un canvi, no simplement sortir i protestar al carrer, que això també s'ha de fer, però no és l'única línia, perquè es necessita gent que faci coses en el seu dia a dia, que faci accions però que també pensi i entre tots plantejar coses noves.

-El cas del Brasil, on s'ha celebrat recentment la cimera alternativa de Porto Alegre, que ha coincidit amb el nou govern de Lula da Silva al país, pot servir d'exemple de com l'economia pot ser més humana?

-Sí, la veritat és que Brasil és com una petita esperança, diguem-ne, per a tots els que participam en aquests moviments. Encara que sense voler llançar les campanes al vol, s'ha d'anar amb molta cautela, perquè les forces externes poden fer desequilibrar un país fàcilment, però sí que és veritat que el procés que ha viscut Brasil durant molts d'anys ha fet que moviments tan importants com el Moviment sense Terra o d'altres moviments ciutadans s'hagin fet cada vegada més forts, la participació de la gent és molt important. A Porto Alegre, per exemple, jo vaig assistir al segon Fòrum Social Mundial i vaig tenir l'oportunitat de conèixer el que ells realitzen, com ara pressuposts participatius, és una manera de participar que té el ciutadà que és increïble, realment; ja que pot participar en la política i en les decisions del dia a dia sense delegar-les.

"Hi ha moltes coses per les quals sortir al carrer i protestar, per la qual cosa no m'estranya que la gent en un moment donat es mobilitzi. El que sí em sorprèn és que llavors, quan es convoquen eleccions, no hi hagi una coherència a l'hora de decidir què es vota"

Llavors, tot aquest procés de molts d'anys d'un país tan ric amb tants de recursos, però a la vegada tan pobre, amb tanta misèria i amb tanta desigualtat, han fet que els moviments de base empenyessin fins arribar, a la fi, després de molts d'intents, de moltes d'eleccions, a l'elecció d'una persona del Partit dels Treballadors. Allà hi ha molt de moviment cooperativista i home, avui en dia, per tota aquesta trajectòria històrica, doncs que de cop i volta d'aquests moviments surti Pepito Pérez, que té darrere seu molts d'anys de lluita, molta gent al seu voltant, doncs fa que hi hagi una certa esperança per veure si realment es pot dur un país amb una altra filosofia.

Així i tot, personalment, crec que no és gens fàcil perquè clar, avui en dia un país no està aïllat, ha de tenir relacions amb uns

altres països, necessiten suports econòmics a un determinat moment, s'han de fer segons quines concessions. Llavors, trobar l'equilibri entre la teva ideologia i els límits que et puguin posar de fora, i que la població això també ho entengui, és complicat. De fet, per les darreres notícies que tenc, molta gent s'ha desesperat també un poc, perquè pensaven que només arribar Lula da Silva tot canviaria al Brasil, i les coses no es poden canviar tan fàcilment d'un dia per a l'altre.

-L'apogeu dels moviments antiglobalització, creu que poden arribar en un moment donat a protagonitzar una espècie de revolució del Tercer Món, o potser acabaran en no-res?

-El moviment crec que és molt ampli i molt divers. Si hi ha una cosa que el caracteritza és la pluralitat i la diversitat. Llavors, dins del moviment hi ha distintes formes d'entendre com s'ha de fer el canvi. De fet, a Porto Alegre, per exemple, es

discutia molt quan es parlava del Banc Mundial, i hi havia molta gent que deia que el Banc Mundial ha de ser una institució elegida democràticament, que s'havia de reformar un poc, mentre que també hi havia molta gent que deia que el Banc Mundial no hauria d'existir. Vull dir que hi ha molts de vessants, però jo crec que tot això, si s'aconsegueix el diàleg i arribar a determinats acords, és una riquesa que no té perquè perdre's. És a dir, no pens que tot el moviment hagi de tenir una mateixa i única ideologia, perquè sinó seria el mateix que el que ens ocorre ara, que és el pensament únic, com si només hi hagués una opció i que també l'alternativa només pogués ser una. Llavors, els moviments antiglobalització no crec que hagin de desinflar-se, encara que jo què sé, hi haurà gent que entengui que el millor seria una revolució, començar des de zero, i n'hi ha que pensen que amb el que tenim el que s'ha de fer són determinats canvis d'estructures.

-Li sorprèn la capacitat de convocatòria a escala mundial que arriben a tenir aquests moviments?

-Hi ha moltes coses per les quals sortir al carrer i protestar, per la qual cosa no m'estranya que la gent en un moment donat es mobilitzi. El que sí em sorprèn és que llavors, quan es convoquen eleccions, no hi hagi una coherència a l'hora de decidir què es vota. Per a això no tenc una resposta, supòs que s'ha de continuar fent feina i no desanimar-se.

BALEARS

-A Balears, per exemple, com ens influeix l'actual sistema d'economia de mercat?

-Jo crec que aquí també hi ha bosses de pobresa importants. La pobresa no es pot mesurar de la mateixa manera a uns països que a altres, s'ha de comparar amb el nivell que tenim aquí. És clar que, per exemple, el fenomen de la immigració és una qüestió que ens caracteritza aquí. Quan parlàvem de lliure mercat, resulta que llavors no hi ha lliure frontera per entrar o moure's d'un lloc a l'altre. Per una altra part, també hi ha una qüestió molt important, que és l'ambiental. Aquí a Mallorca pens que és fonamental, no la podem deixar de banda, perquè som consumidors nats, i una illa com aquesta, tan petita, ha de recórrer a cercar recursos a altres zones, perquè aquí som incapços de generar-los, la qual cosa també es converteix en un efecte depredador sobre altres llocs.

-Quines conseqüències comporta el sistema econòmic actual envers la cultura i el medi ambient en general?

-Respecte de la producció, per exemple, també això és una qüestió d'ideologia i de concepte. És a dir, fins ara el procés productiu d'una empresa comença amb l'adquisició de les primeres matèries que necessita per produir i acaba amb la venda del producte. Això és totalment insostenible, perquè tu no et preguntes d'on vénen les primeres matèries ni què passa quan tu ja has venut el producte. És a dir, què és el que passa quan el teu producte, el que tu has fabricat i has llançat al mercat, es converteix en un residu? Llavors, s'hauria de canviar i ampliar el cicle de producció, tancar-lo, intentar tenir una visió de l'economia i de la producció una mica més àmplia i també veure quines conseqüències té aquest sistema, no tan sols per al medi ambient, sinó també per a l'entorn, la societat. Per saber quins

"Fins ara, el procés productiu d'una empresa comença amb l'adquisició de les primeres matèries que necessita per produir i acaba amb la venda del producte. Això és totalment insostenible, perquè no es pregunta d'on vénen les primeres matèries ni què passa quan ja ha venut el producte"

canvis pot implicar allò que es produeix. Ens adonam que hi ha una invasió total a nivell cultural, per exemple amb el McDonald's, veiem com es venen hamburgueses arreu del planeta i encara que anàssim al Japó, aniríem a un McDonald's, això fa que ens perdem la cultura culinària o les diferències gastronòmiques que puguin existir en cada lloc.

-Qui és qui, dins d'una economia globalitzada, qui es beneficia al final o s'enriqueix amb el procés de producció?

-Crec que se'n beneficien els capitalistes, els que han invertit els doblers, que aquest és un altre dels grans aspectes més descarats. Es tracta de tot un procés especulatiu i tot un sistema d'inver-

sions al qual frenèticament ens sumam, com li deia abans, gairebé sense parar a pensar.

Avui en dia, qualsevol que pot compra un pis per vendre'l demà pel doble de preu. Ja arriba el moment que no es compra un pis per poder tenir un sostre digne, sinó que es pensa a guanyar doblers i a especular amb els doblers. Precisament, una de les coses que em va atreure d'Attac va ser quan vaig llegir un article on es defensava la possibilitat de posar una taxa als moviments especulatius dels capitals, vaig dir mira, quina idea més interessant. Perquè, ara no sé exactament el percentatge, però més del 70% dels moviments internacionals dels doblers són simplement especulatius, ho trec d'aquí per posar-ho allà, per guanyar aquí i per guanyar allà. Es mouen els doblers senzillament per generar més doblers. Llavors, qui guanya amb tot això?, jo crec que la gent que posa doblers sense pensar quin tipus de conseqüències té, sinó que això li generi més doblers. I home, no vull dir que les condicions dels treballadors, gràcies a molts i molts anys de lluita obrera, no hagin millorat, però també és veritat que ara mateix hi ha un retro-

cés, perquè cada vegada els llocs de feina són més inestables, i això si parlem del món més privilegiat. Perquè quan parlem d'altres països veiem com continua existint explotació de mà d'obra infantil i de dones en condicions infrahumanes, com s'ha denunciat mitjançant campanyes de comerç just, per a després treure la roba esportiva o qualsevol altre article a preus que res no tenen a veure amb la persona que va fer la pilota al seu moment.

Aquestes són coses que, sincerament jo crec que molta de gent no sap. O sigui, un senyor pare de família que se'n va a la botiga i compra la pilota al nin i el fa feliç, vostè creu que es demana qui va fer la pilota i en quines condicions?, no, doncs no. Jo crec que és molt important la informació, aquest és un altre tema, el paper dels mitjans de comunicació i el que transmeten.

INFORMACIÓ

-És la publicitat el major element de distorsió sobre la realitat?

-Estam totalment anestesiats. Si miram què ofereix la televisió, les opcions que tenim majoritàriament estan conformades per programes perquè tinguem l'encefalograma pla, per estar tot el temps tranquil·lament, sense pensar en res. Clar, amb el ritme de vida que duim tot el dia, arribam a ca nostra i no volem pensar. Així estam, no pensam, i clar, no tenim d'altres mitjans tan massius com la televisió. Si la gran majoria de la gent, que té accés sobretot a la televisió, rep aquest tipus d'informació i no una altra... Record una campanya concreta, que coincidí amb els passats mundials de futbol, en què vàrem sortir al carrer i vàrem treure la campanya que es feia a escala internacional amb els balons de futbol. Explicàvem a la gent del carrer mira, és que aquestes marques fan feina així, així i així, llavors la gent quedava un poc sorpresa. Què guanyà el senyor que va jugar el trofeu per posar-se una samarreta? o per donar-li a la pilota i què ha guanyat qui la va fer? És tan brutal la diferència, això és el que crec que no es pot permetre, s'ha de trobar un equilibri en algun moment.

-Anar en contra del neoliberalisme, és el mateix que anar en contra de la modernitat?

-No, jo no crec que sigui anar en contra. En primer lloc perquè a mi no m'agrada tant dir que vaig en contra de les coses, a mi m'agrada ser un poc més positiva, anar en favor de. Per això, faig feina afortunadament en la Fundació Deixalles i dins de la Xarxa d'Economia Alternativa i Solidària intentant ser propositiva, és a dir, intent fer les coses un poc més properes als meus ideals. Anar en contra de, no, volem construir coses que ens agradin i la resta, si ha de sobreviure o no, doncs ja ho veurem.

Entrevista a Joana Maria Perelló

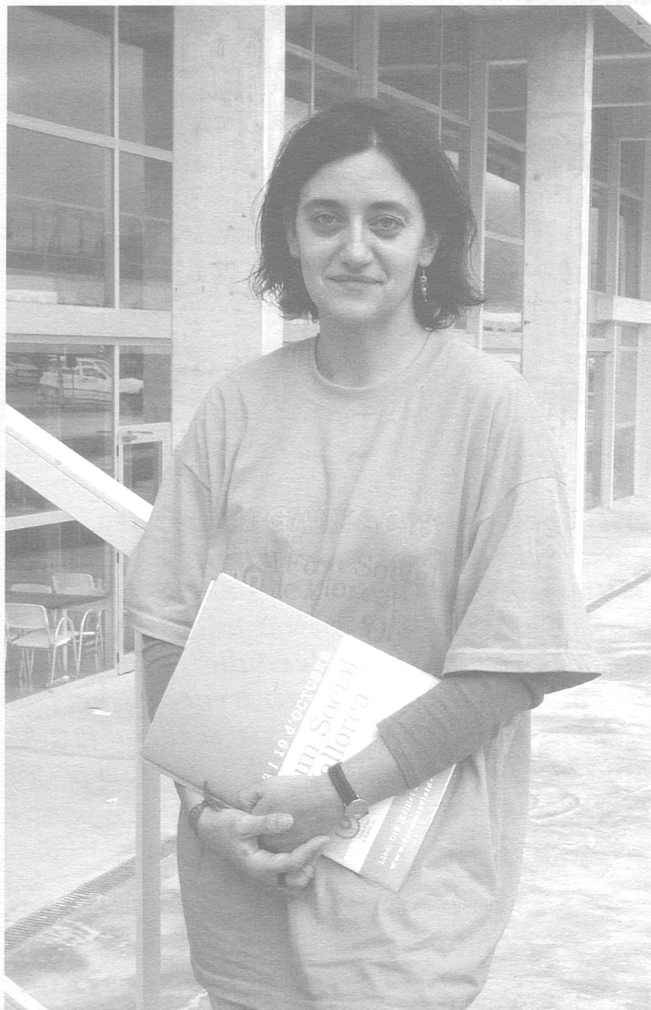
"Aquest no és el món que jo vull"

Constanza Forteza

Joana Maria Perelló treballa com a cooperant o voluntària a l'àmbit social des de la seva adolescència, abans, fins i tot, d'haver triat una professió. Des dels 16 anys fins avui ha ocupat el seu temps lliure a l'activitat pràctica solidària. Per què? La raó final és tan personal com concloent: "Perquè pens que ho he de fer, el món, tal com està muntat, no m'agrada, no és el que jo vull". Cap eufemisme, per tant, a l'hora d'expressar una ambició d'aquestes

característiques. I des d'aquesta perspectiva, la de l'ambició, la qüestió és plantejar iniciatives a peu de terra. Per aquest motiu, l'ONG de la qual és representant, Entrepobles, ha estat una de les organitzadores del Fòrum Social de Mallorca, per poder treballar amb altres en xarxa, per treure el suc, fins a la darrera possibilitat, a tots els recursos a una ciutadania que, sembli molt o sembli poc, ha demostrat ser capaç de mobilitzar-se.

-Mai no s'havia organitzat aquí una convocatòria com la del Fòrum Social. Els moviments cívics han arribat a un nivell

Joana Maria Perelló (Palma, 1972) és mestra i psicopedagoga, especialitzada en educació especial. Treballa a l'escola concertada de La Porciúncula. Des dels quinze anys és monitora de l'Associació Infantil i Juvenil "Es Molí", ubicada al seu barri, s'Arenal, on s'ofereix als joves un oci diferent i una formació crítica en els valors socials. També ha treballat com a voluntària, ja des de l'adolescència, a l'estranger, amb estades a Perú i Bolívia amb els franciscans o, aquí, a l'escola de ses Minyones amb nins fills de població reclusa o de famílies amb problemes. És membre d'Entrepobles, una ONG d'àmbit estatal que presta cooperació a les iniciatives de tipus social sorgides a països del Tercer Món. A través d'aquesta entitat, ha participat en l'organització i desenvolupament del Fòrum Social de Mallorca.

de maduresa que els permet treballar conjuntament?

-Bé, el que s'ha intentat fer aquí, d'acord amb la darrera proposta del Fòrum Mundial de Porto Alegre, és intentar organitzar-nos. I, de fet, el Fòrum s'ha duit a terme a instàncies de la gent que va anar a Porto Alegre, amb la idea de participar, més endavant, al Fòrum de la Mediterrània, a Barcelona, i al Fòrum Social Europeu.

-Però pensa que tenim una societat mínimament estructurada, que hi ha una vitalitat dels moviments socials?

-Jo crec que sí, veig que hi ha molts de moviments socials, que la ciutadania s'organitza, que es multipliquen les associacions, les ONG, les fundacions..., la gamma és molt variada. Jo potser no tenc l'experiència

suficient ni la informació per poder comparar, però el que és cert és que, des de fa tres o quatre anys, s'intenta treballar en xarxa, els que treballam en aquest àmbit intentam ajuntar-nos per fer-nos forts. És clar, cada entitat es mou per l'interès propi, però la qüestió és trobar l'espai comú. Jo remarcaria que, al llarg d'aquests darrers anys, especialment per l'impuls de la plataforma de la democràcia i la globalització social, s'ha afavorit aquest procés, i es nota. Hi ha una mobilització de la gent. D'altra banda, el Fòrum no és una fita i ja està, és part d'un procés. I si el procés continua ens durà a algun punt, encara que, a hores d'ara, no puc dir on. És un camí perquè neixin moltes coses.

-Però si es parla de participació directa s'haurà de tractar la paradoxa de les manifestacions massives contra la guerra per, després, semblar que l'electorat es contradiu a l'hora de votar.

-El Fòrum no és un lloc de solucions immediates, és un lloc de discussió i debat on, a més, han de sortir temes com aquest. I, és cert el que diu, després de

les mobilitzacions va passar el que va passar, els resultats són els que tots coneixem. Però per això mateix, per no perdre l'impuls que allò va significar, sense voler donar solucions que no podem improvisar, és l'hora de debatre, de plantejar iniciatives i de veure si aquí es poden dur a terme coses que es fan a altres llocs. Des de les entitats socials hem de pensar que és possible canviar les coses, i que es poden fer gràcies a la força dels ciutadans.

-Quin són els objectius, l'activitat, d'Entrepobles, l'ONG a la qual pertany?

-A nivell d'Estat, Entrepobles té molta solera, tot i que aquí som molt joves, perquè, a Mallorca, només treballa des de fa tres anys. És una entitat de cooperació, una ONG, encara que amb un perfil de cooperació diferent al d'altres. Intenta sobretot cooperar amb els moviments organitzatius, socials i populars de les zones que anomenam subdesenvolupades o del Tercer Món. La tasca que fa és, sempre, la de donar suport als moviments socials i a les seves iniciatives a aquestes zones, on manca una infraestructura, un suport econòmic o formació. Però intentam sempre actuar en funció de les iniciatives que surten allà.

PROJECTES A CUBA

-En quins projectes concrets treballen ara?

"El 1995 el municipi de Sevilla, Las Cabezas de San Juan, inicià el primer procés de pressuposts participatius"

donar formació a una cooperativa de camperols cubans en matèria d'agricultura ecològica. Es pretén donar capacitat, a devers 440 persones, dones i homes, que treballen a la província de l'Havana. Aquest estiu hi hem anat un grup per tal de trobar un local i, ara, un tècnic de nacionalitat italiana i un responsable d'Entrepobles de Barcelona hi seran tot l'any per impartir la formació. Aquests

-Feim feina a Amèrica del Sud, a Àfrica, en temes de tot tipus. En el nostre cas, des de Mallorca, impulsam un projecte a Cuba, a l'Havana, un projecte que es diu "Aprender haciendo" i que s'adreça a

camperols ja tenien una cooperativa, es tracta de donar-los el suport econòmic per a la formació i preparar un local perquè puguin romandre a l'Havana mentre assisteixen al curs. Després, el que es pretén és que ells siguin la roda, que els que ja estan formats formin als que vénen darrere.

-L'actual conflictivitat de les relacions entre Cuba i Espanya ha perjudicat o ha dificultat els seus projectes?

-No, perquè aquesta cooperativa ja té un rodatge i és coneguda pel sistema cubà. I tampoc no es pot dir que ens haguem trobat problemes, tot i que, en funció de les relacions amb el Govern espanyol, és cert que es noten més reticències. Ara bé, quan Entrepobles ha anat a Cuba, per tractar els temes que nosaltres solem dur, temes de sanitat i educació, no hem trobat dificultats. De fet, a l'àmbit educatiu, preparam noves iniciatives. En el cas de l'educació especial, l'any passat Entrepobles va ajudar a posar en marxa una impremta en braille, hi va col·laborar. A Cuba són molt actius en els temes de l'educació especial, però els manquen recursos, i aquí és on nosaltres podem entrar.

PARTICIPACIÓ DIRECTA

-En el Fòrum Social de Mallorca, han participat en l'organització dins l'eix dedicat a la participació. Què pretenen dins aquest apartat?

-Sí, hem participat a l'apartat de la ciutadania i la participació. Pensam que s'ha de mobilitzar molt més els ciutadans. La democràcia, tal i com la practicam, es redueix a anar a votar cada quatre anys i a tenir una representació i consideram que, si pensam en les coses tan importants que estan en joc, això no és suficient, que no tot es pot reduir a això. D'alguna manera, volem intentar que la gent vegi que hi ha altres fórmules de participació. Per exemple, volem impulsar el tema dels pressuposts participatius, que aquí no es du a terme però sí a altres punts de la Península.

-A la campanya electoral l'únic partit que va incidir en aquest tema va ser Esquerra Unida. Pensa que és possible introduir aquí mecanismes de decisió directa dels ciutadans?

-Sí, de fet hi ha llocs on es practica. L'experiència que nosaltres hem proposat en el Fòrum és la que es fa a Andalusia, a un poble anomenat Las Cabezas, on es fa gràcies a una organització a través d'assemblees dels ciutadans.

"A Còrdova, on la iniciativa funciona des de l'any 2000, més de 6.000 persones han participat en assemblees decisòries"

Illes, comparable a Manacor o a Inca. Els ciutadans decideixen, a través d'assemblees, qüestions que tenen un reflex en els pressuposts municipals, intervenen en la política. I el que s'ha de dir també és que, de vegades, el primer que s'ha de complir és el que està escrit. Veure, per exemple, què diu el Reglament de Participació Ciutadana de Palma, perquè, sense anat més lluny, el que es pot demanar és que aquest reglament es compleixi.

GENT CRÍTICA

-La seva experiència professional és l'educativa. De quina manera es pot influir, a través de l'escola, perquè els joves s'impliquin en temes que van més enllà dels seus interessos individuals?

-L'escola és un lloc de formació i els professors estam obligats a donar uns coneixements amb uns continguts determinats. Però l'escola no es limita a això. Des del meu punt de vista, allò que és primordial és crear persones crítiques, capaces de valorar, que coneguin con llegir un mitjà de comunicació i calibrar, que siguin conscients del perquè de les coses, de les causes que hi ha darrere. No podem tenir alumnes i proporcionar únicament coneixements teòrics. I la realitat que jo veig és que els alumnes pugen amb uns hàbits de consum, amb interessos exclusivament relacionats amb l'oci, amb hàbits molt precaris. La qüestió és que siguin crítics i aquí és on entrarien els temes de la solidaritat i la cooperació. En el meu centre, a la Porciúncula, intentam programar activitats que augmentin la consciència dels alumnes sobre aquestes qüestions, per analitzar la vida que duim i com estan relacionats el nostre sistema de vida amb el subdesenvolupament d'altres pa-

isos. Però el jovent puja d'una manera..., una mica superficial, sense valorar el re-fons de les coses.

-I com incorporen els centres aquests tipus d'activitats? O tot depèn del voluntarisme dels quadres de professors?

-Cada centre té un caràcter propi en funció de la ideologia i, a partir d'aquí, hi ha centres més sensibilitzats perquè l'equip de professors ho està. Pel que jo conec, hi ha escoles on aquests temes estan molt presents, però d'altres..., potser no tant. I sí, tot i que les qüestions transversals es toquen, perquè els temes d'educar per a la pau, o els valors de solidaritat, hi són

als programes, al final tot depèn molt del grau d'implicació dels professors. De totes maneres vull dir que el sector docent potser sigui un dels més sensibles, som educadors i, per tant, aquest és un paper que ens correspon.

-Perú, Bolívia, Cuba..., són països que coneix com a cooperant, al marge de l'activitat desenvolupada a Mallorca. Hi ha un perfil del cooperant, és una opció de vida de la qual difícilment es podrà ja desprendre?

-No puc parlar en nom dels altres, però el que és evident és que el voluntariat i la cooperació es presenta, efectivament,

"Engegar un recorregut per comptar amb "pressuposts participatius" obre tensions, però, en part, aquest és també l'objectiu"

com una opció de vida. Per la teva ideologia, per la teva manera de veure les coses. En el meu cas, he triat això perquè pens que, com a ciutadana, tenc l'obligació de fer-ho. Quan vius bé, tens tot allò que et fa falta, et pots plantejar que ja està bé. Doncs no..., jo no, a mi no em basta. El món,

tal i com està muntat, no m'agrada, no és el que jo vull. Dediques temps, doblers, esforços i, al final, per què? No tenc més que una resposta, perquè pens que ho he de fer, que és un deure.

Mobilitzar una població que demana

Constanza Fortesa

El procés de "pressuposts participatius", s'estén en els municipis espanyols

Las Cabezas de San Juan (Sevilla), Albacete, Múrcia, Sagunt, Sant Sebastià... són algunes de les ciutats espanyoles que, com un moviment integral, complet, de baix fins a dalt, o d'una manera parcial, han incorporat als processos d'aprovació dels pressuposts municipals les aportacions i propostes sorgides de les reunions assembleàries dels habitants. És el procés dels "pressuposts participatius", iniciat el 1995 a Espanya, a semblança del de Porto Alegre (Brasil), al petit municipi sevillà (16.000 habitants) abans esmentat, però que ja és present -en procés de debat o d'incorporació- a moltes altres localitats. El cas de Còrdova, una ciutat que en funció de les seves dimensions i població (300.000 habitants), pot servir de referent a Palma, és exemplar.

A Còrdova hi ha una tradició participativa, va ser una de les primeres ciutats, en els anys vuitanta, que va establir un reglament de participació ciutadana, un consell de moviment ciutadà i una xarxa de centres cívics, avui ja clara-

ment consolidada. Quan, el 1999, IU i el PSOE obtengueren el govern municipal, el sistema de "pressuposts participatius" no era una novetat, ja duia deu anys en marxa en el municipi brasiler de Porto Alegre i els seus fruits ja havien estat reconeguts per l'ONU i validats com a "bones pràctiques en la gestió pública". A la vegada, aquest mecanisme de participació directa dels ciutadans ja s'havia incorporat, a partir de l'any 1995 i sota la denominació de "El Reparto", al municipi sevillà de Las Cabezas de San Juan, pioner dins l'Estat espanyol d'un moviment completament democràtic, promogut per la ciutadania i no per les institucions, de participació directa en l'assignació i el control pressupostari municipal.

Tot i comptar amb aquests antecedents, la pretensió de l'Ajuntament de Còrdova implicava molts de riscos, entre d'altres raons perquè Las Cabezas de San Juan té 16.000 habitants mentre que Còrdova en té 300.000. Però el procés s'ini-

cià i, a principis de l'any 2000, la Federació d'Associacions de Veïns organitzà unes primeres jornades de reflexió sobre la qüestió mentre que l'ajuntament començà a donar les primeres passes organitzatives. Els dos principis inicials foren el de garantir la participació universal dels ciutadans de la localitat tot i que aquesta participació es limitàs, al llarg del primer any, a les matèries municipals relatives a despeses en obres, infraestructures i inversions. Més endavant, en els exercicis posteriors, es va ampliar l'abast dels temes a apartats com els de relacions ciutadanes, cooperació i solidaritat, i educació.

MÉS DE 6.000 PERSONES IMPLICADES

El procediment començà amb la realització d'assemblees a cadascun del catorze districtes de la ciutat. A aquestes assemblees es procedeix a elegir els representants -"agents"- . Posteriorment, en assemblees de barris -que sumen els districtes- es formulen les propostes als pressuposts i es fixen les prioritats. Finalment, en una tercera fase s'elabora per part dels representants les propostes que s'han d'adreçar a l'ajuntament i aquestes són lliurades al govern municipal. A aquest moviment participatiu, universal i directe, se suma el de la participació representativa. És a dir, en la mesa final de suport i seguiment -que ha de lliurar les demandes a l'ajuntament- hi són presents els "agents" dels ciutadans, els representants de les associacions de veïns i un grup de tècnics nomenats per l'ajuntament. Al llarg de l'any 2001 a la ciutat de Còrdova se celebraren 43 assemblees de barri i, en el 2002, 37, amb una participació global del voltant de 6.000 persones. En uns moments en els quals es parla de crisi participativa i d'indiferència dels ciutadans davant les qüestions públiques, són xifres que conviden a revisar els tòpics i a pensar que si la gent no participa potser la raó és que la gent desconeix com fer-ho i que, a més, la seva implicació pot ser eficaç.

AUTORREGULACIÓ

El cas és que Còrdova ha encunyat una pauta. Ara, cada any, a partir del gener, s'enceta un procés que comença en cada barri i que acaba amb una reclamació formal a l'ajuntament d'allò que els ciutadans volen que es reflecteixi en els pressuposts. Per a molts d'interlocutors el més valuós de tot això no són els resultats concrets, sinó el mateix procés, amb un caràcter plenament educatiu per a la gent. Segons el sociòleg Ernesto Ganuza, de l'Institut d'Estudis Socials Avançat d'Andalusia, "el problema principal no ha estat desenvolupar la complexitat dins la pluralitat, sinó reforçar la mateixa confiança dels implicats en el procés". La gent ha pogut comprovar, igual que ha succeït a Las Cabezas de San Juan, que són ells qui han fixat l'agenda dels polítics, que

han estat ells qui han concretat fites a les quals han hagut d'acudir els representants municipals. I tot a càrrec dels fons i els mitjans públics, ja que l'ajuntament paga tota la logística de convocatòries, aporta els mitjans i el personal de la xarxa de centres cívics. Aquesta autoconfiança guanyada pels ciutadans els ha permès autorreglamentar-se, és a dir, fixar ells mateixos les regles segons les quals, a les assemblees, es formulen les propostes, s'aproven i es relacionen amb un ordre de prioritats. El moviment assembleari, en funció de les necessitats, modifica aquesta autorreglamentació cada any, una vegada es torna a iniciar el procés.

CRÍTIQUES I PROBLEMES

Problemes? Com és d'imaginar tots els del món. La dificultat previsible, és a dir, la de com articular que tanta gent parli, suggereixi i voti, no ha estat tal, de fet, l'autoorganització ha funcionat bastant bé. Molt aviat les assemblees ja no foren llocs on reclamar subsidis i ajuts, sinó fòrums de discussió pública molt organitzats -del "demanar" al "decidir"- sobre problemes comuns. En realitat, els conflictes han vengut de l'escepticisme dels que no participen, de les crítiques d'altres i de l'oposició dissimulada de partits complaents amb les formes antigues. I, entre les oposicions, la sorgida de les mateixes associacions de veïns perquè, atesa l'extraordinària transparència amb què es du a terme tot aquest procés, la formulació de crítiques s'ha adreçat tant a l'ajuntament com als mateixos representants veïnals. Finalment i com és lògic, alguns entrebancs provenen dels partits amb presència municipal, ja que els representants polítics no estan excessivament acostumats a implicar-se en els processos d'interrelació ciutadana.

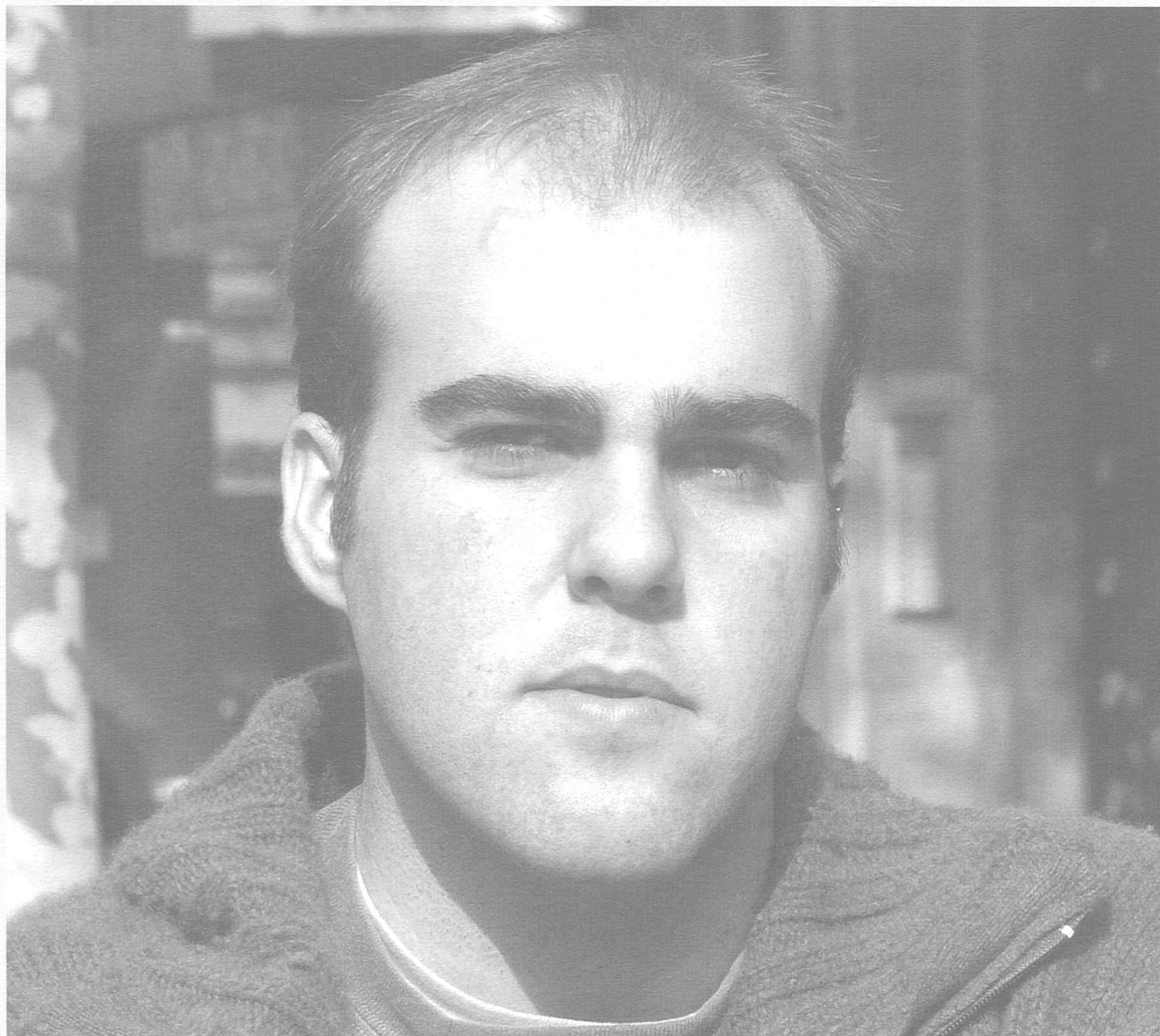
Engagar un recorregut per comptar amb "pressuposts participatius" obre tensions, però, en part, aquest és també l'objectiu. Al cap i a la fi, tal i com han destacat els principals impulsors de "El Reparto" -el grup d'especialistes de ciències socials que engegaren el moviment a Las Cabezas de San Juan-, "el principal enemic de la democràcia és la despolitització" i, d'acord amb aquesta premissa, qui ha de revisar la seva posició és aquell que té por d'obrir una pretesa "caixa de Pandora" quan es romp la desmotivació i el perill aparent és que el procés es desbordi. A hores d'ara, amb independència de Porto Alegre i dels municipis argentins i d'Amèrica del Sud que han seguit la iniciativa, el procés de pressuposts participatius s'ha estès o es pretén estendre, de manera completa o parcial, a moltes ciutats espanyoles. Albacete compta ja amb una experiència consolidada. Ciudad Real, Sagunt, Coslada (Madrid), Valladolid i Sant Sebastià estudien incorporar-lo. En el cas de Palma, a les eleccions municipals l'única formació que va proposar iniciar aquest camí va ser EU-Els Verds.

La lluita contra el poder difús

Antoni Oliver

Antoni Ramis és membre del Fòrum Social de Mallorca, un col·lectiu format per diferents entitats dedicat al debat i a l'anàlisi de qüestions socials i econòmiques, però amb la proa posada cap a les actuacions i polítiques alternatives. Membres del Fòrum han estat a les cimeres alternatives de Porto Alegre i varen participar també a Mallorca a la cimera alternativa a la de ministres de medi ambient.

Aquests dies Antoni Ramis participa a París al Fòrum Social Europeu, també una trobada de col·lectius alternatius. Pensa que el que importa és aconseguir potenciar el sentit comunitari de les persones i organitzar-se mitjançant una xarxa, de forma transversal, per arribar al màxim possible de gent i tenir una efectivitat per poder introduir alguns canvis en el sistema imperant. Contra un poder difús, una resistència difusa, així sintetitza l'acció dels moviments alternatius que pretenen canviar les coses, fer un món més humà i solidari.

-Com va ser que vostè va anar a la cimera de Porto Alegre?

-Fa tres anys, quan varen començar aquestes cimeres hi va haver sis mallorquins que hi varen anar, un d'ells era el meu pare. Em va explicar les coses, jo no sabia molt bé què era. Vaig seguir, per Internet, la resta de trobades. El tercer any vaig tenir la possibilitat d'anar-hi jo, encara no estava ficat a cap entitat i hi vaig anar pel meu compte. Jo era una persona molt crítica, però no m'havia mobilitzat. Arran d'això, Porto Alegre em va canviar una mica la percepció que tenia de tots aquests moviments, perquè em vaig trobar cent mil persones relacionades amb entitats, que intercanviaven experiències i veus. Hi ha molta gent que treballa per canviar les coses i, penses que, realment, amb una feina conjunta les coses poden canviar. En tornar vaig se-

guir en contacte amb aquesta gent i vaig intentar traslladar aquest esperit a Mallorca i així és un poc com neix el Fòrum Social de Mallorca, fa ara sis mesos.

-Quins personatges hi havia a Porto Alegre?

-Galeano, Chomsky... em varen impactar molt, però realment el més impactant va ser el contacte amb la gent que dia a dia treballa allà, que fa els pressupostos participatius. Gent que havia ocupat una fàbrica i funcionava amb autogestió, això és possible. Ho veus factible, no és un discurs teòric, veus que es fan coses. Sobretot també vaig tenir molts de contactes amb gent d'Amèrica del Sud que explicava experiències que són possibles, positives. Vaig tenir la sort d'estar allotjat a ca un sindicalista d'allà i tenir l'oportunitat de viure de prop l'organització de la cimera.

-A la ciutat de Porto Alegre quin tipus de democràcia tenen, directa?

-No, és semblant a la d'aquí, és representativa. I allà el que tenen que els diferencia són els pressupostos participatius, que varen sorgir a Porto Alegre. Les coses surten de la base, la participació neix de la base i així es té l'oportunitat de gestionar des de baix. La dinàmica va de baix a dalt, comença per petits grups que s'intercomuniqueu fins a arribar a l'ajuntament. Una part del pressupost el decideixen els ciutadans. A mi em va cridar l'atenció el sentit solidari que té la gent. Per exemple, tot el pressupost que podien administrar el varen dedicar a arranjant una *favela*, només una, és a dir, que quan la gent participa, se sent solidària.

GLOBALITZAR ESFORÇOS

-Creu que aquest moviment pot canviar les coses?

-Les canvia ja. Lula va ser convidat a Davos, no vull dir que Lula representi tot aquest moviment, però sí que el coneix. Lula va parlar de la pobresa i els empresaris, més que els polítics, l'escoltaven. Les empreses ara es preocupen de tenir un producte ètic, que sigui ecològic, perquè saben que la gent té el poder. Els empresaris entenen més aquestes coses que els polítics que s'esveren aviat quan

senten algunes coses. A nivell global les coses canvien, perquè hi ha una consciència que es poden canviar.

-No es va aconseguir aturar la guerra d'Iraq.

-El primer és mobilitzar molta de gent, que siguem molts, és clar que les coses no es canviaran en un dia. Ara, a la guerra d'Iraq varen quedar, gràcies a les mobilitzacions, ben patents quins han estat els motius i les mentides. Avui és difícil que la gent cregui les mentides i fa uns anys "colaven" més explicacions inversemblants que ara. Aquesta és la primera guerra en què han estat ben clars els interessos, almenys s'obre la veritat. El que passa és que ens hem d'organitzar, la clau és lluitar contra la fragmentació. La societat ens fragmenta, si ets una cosa ets una cosa: ecologista, feminista, nacionalista, etc. Els esforços s'han d'agrupar, unir esforços, és la clau. El treball en xarxa és la solució. Enfront d'un poder difús, resistència difusa, podria ser el lema que sintetitza aquesta lluita.

-Com definiria vostè la globalització social?

-Nosaltres preferim el terme "globalització social" i no el d'"antiglobalització", perquè suposa una etiqueta negativa. Quan parlem de globalització social és perquè entenem que la globalització és bona, l'intercanvi d'experiències és positiu i cada vegada hi ha oportunitats millors de comunicació, almenys amb una part del món. El que nosaltres creiem és que la globalització no només hauria de ser del mercat, sinó també dels drets i de les riqueses. Ara per ara l'únic que han globalitzat ha estat la pobresa, perquè pobres n'hi ha per tot, i la destrucció del medi ambient. La idea és globalitzar els drets i les experiències positives.

-Què creu que està més malament, els drets humans, el medi ambient?

-Crec que el pitjor és que les persones hem delegat tot el poder en uns representants que no ens representen. Europa i Estats Units diuen que són les grans democràcies, però això no és veritat. No volem una democràcia totalment representativa, hem de poder parlar dels temes que ens interessin; hi ha d'haver una participació democràtica. El que passa és

que anam a votar cada quatre anys i delegam tot el poder en els nostres representants. I aquest sistema s'aprofita de la passivitat de la gent, perquè aquesta democràcia compta amb el fet que la gent no farà res. El fet de no fer res, de no moure'ns juga a favor dels altres.

-Els partits polítics s'han plantejat la crisi de representació, es fan eleccions primàries etc., com es pot solucionar?

"El moviment ha de ser antisistèmic i revolucionari"

-Amb el foment de la consciència crítica de les persones, sobretot. Es varen fer unes manifestacions contra la guerra d'Iraq que no varen servir per res, en el sentit que no varen servir per aturar la guerra, però sí per fomentar la consciència crítica de les persones. I s'ha d'aconseguir que no quedi en això i que aquesta consciència vagi endavant.

-Quines vies de participació hi pot haver?

-Hi ha la participació ciutadana a l'Administració. Hi ha ajuntaments que tenen uns bons reglaments de participació ciutadana, com per exemple l'Ajuntament de Palma, però no s'apliquen, l'han posat dins un calaix. Pot ser la feina sigui donar a conèixer que hi ha aquestes eines de participació, explotar-les al màxim i, fins i tot, adonar-nos que tenim un poder i que aquest poder s'ha d'utilitzar perquè a poc a poc es guanyin espais de participació. Per exemple, amb el Fòrum Social hem creat un espai de participació. La idea de participació s'ha d'aclarir, perquè no només és fer coses i protestes, es tracta de participar per gestionar, no només s'han de donar idees, perquè amb aquesta participació a la gestió es poden decidir coses. Si no podem decidir algunes coses, resulta que les llibertats són purament individuals i solament podem triar anar a consumir a un lloc o a un altre i això no és llibertat, és una llibertat molt minvada.

-No tenim altre dret que no sigui el de consumir...

-Sí, i fins i tot ens deixen triar algunes coses, però les opcions són molt pobres. Hem d'aconseguir les llibertats polítiques, opcions vàlides perquè les persones puguin triar. El Fòrum Social de

El Fòrum Social

-Què és el Fòrum Social de Mallorca?

-El Fòrum és un espai de debat, diàleg i anàlisi, diferent de la Plataforma. A la Plataforma hi pot haver partits polítics i al Fòrum no. L'objectiu és apropar el debat a la ciutadania. Intercanvi d'idees; però no està adreçat a la gestió directa. En pot sortir una acció directa, però no és el seu objectiu principal. La Plataforma és l'òrgan de l'acció, i ambdós es complementen. Tenim uns punts de vista comuns, però són dues coses diferents. Una de les darreres accions va ser la Cimera Alternativa a la que va tenir lloc a Palma de ministres de medi ambient d'Europa. La Cimera Alternativa es va dur a terme amb el lema "Un altre medi ambient és possible" i s'hi va voler recollir l'esperit de Porto Alegre, Barcelona, Lisboa, València. Hi varen participar organitzacions i partits. Es varen demanar als governs quatre tipus de mesures encaminades a lluitar contra el canvi climàtic, conservar la biodiversitat, assolir un ús sostenible de recursos, assolir una seguretat alimentària i avançar cap a una societat sostenible.

Es va posar en relleu que a Europa, Espanya i les Balears es contribuïa greument a perdre biodiversitat i a esgotar els recursos naturals. La Unió Europea incompleix els seus mateixos compromisos amb la conservació de la biodiversitat i un bon exemple d'insostenibilitat a Europa és el Pla hidrològic nacional d'Espanya. A les Balears, la biodiversitat està amenaçada a causa de les construccions turístiques, residencials i a les grans infraestructures.

Per aconseguir un desenvolupament sostenible és imprescindible abandonar les polítiques que aposten pel creixement econòmic com a única alternativa per resoldre tots els problemes.

Mallorca està fet per poder participar, és una alternativa on es pot participar, llavors ja hi ha una alternativa més. Pots anar a Ocimax o al Fòrum Social de Mallorca, és a dir, construïm un espai de llibertat col·lectiva. A poc a poc s'han de guanyar aquestes llibertats col·lectives que és el més important. L'objectiu més important seria poder triar si es vol viure en el capitalisme o no. Això sembla difícil, primer s'ha de lluitar perquè hi hagi aquestes vies de participació. Com construir aquestes vies de participació? En primer lloc s'han d'aprofitar les vies de participació que hi ha ara, explotar-les al màxim. Si se'ns dona l'oportunitat de participar a un plenari municipal anar-hi, encara que sapiguem que no en treurem res d'aquesta intervenció, però sempre hi ha d'haver algú que participi en aquestes oportunitats per esgotar-les i si no basten, anar a altres vies. Així serà com la gent començarà a prendre consciència. Això es va veure en les manifestacions

dels passats mesos, la gent es va mobilitzar, i va guanyar un espai de llibertat col·lectiva. Així s'ha de seguir i s'ha de començar des de baix, pels municipis. La idea d'agrupació és bàsica, s'ha de participar a través de col·lectius. Les coses en definitiva seran com nosaltres vulguem que siguin o com deixem que siguin.

DRETS HUMANS

-Com veu la situació dels drets humans?

-És el mateix, hi ha una carta de drets humans, que podem trobar vàlida o no vàlida, crec jo que és bastant vàlida, però és dins un calaix i es vulnera contínuament. Hi ha una legislació de drets humans que es vulnera contínuament. Una vulneració clara: la guerra d'Iraq, un país envaït per preservar la democràcia on no s'acompleix cap dret humà! Ens hem posat d'acord en quin són aquests drets i no s'apliquen, perquè avui en dia la persona té molt poca importància, amb relació al siste-

ma. La solució passa perquè les persones prenguin consciència. Si féssim un estudi de com s'apliquen els drets humans, sortiria que només un percentatge molt petit, per no dir un zero per cent, aplica realment els drets humans. Per començar, la llibertat, està molt retallada a molts de països, i la cosa està bastant malament.

-Hi ha altres temes com la biopirateria, la desprotecció del medi ambient i els esclaus del segle XXI que produeixen per un salari pràcticament zero...

-Dels anomenats esclaus del segle XXI n'hi ha molts d'exemples. El moviment ha de ser antisistèmic i revolucionari. Ara que esmentava els esclaus del segle XXI, crec que els immigrants han de tenir uns treballs d'acord amb la seva formació, perquè en molts de casos són persones amb formació, no només es tracta de donar-los papers perquè facin feines que no

saltres no volem, sinó que haurien de poder competir directament amb la gent d'aquí, perquè mentre facin feines que nosaltres no volem ja va bé. Hi ha molts d'esclaus, hi ha una nova esclavitud. Hi ha empreses, efectivament, que tenen els seus treballadors en condicions extremes que no els paguen salari, sinó que els donen uns abonaments perquè els gastin a les botigues de la mateixa empresa. Però no fa falta anar tant enfora, aquí mateix hi ha casos semblants, hi ha esclavitud, perquè estam immersos en un sistema on la gent fa feina dotze hores per pagar lletres, terminis, i hi ha una esclavitud del consum, un pare no pot pagar un lloguer de pis, les famílies s'endeuten, la feina només basta per pagar deutes. Tot el dia es pensa només com poder pagar les coses inaccessibles si no es tenen doblers. A vegades anam molt enfora, però situacions dolentes es troben aquí mateix.

-Com va anar el Fòrum aquí?

-L'espai visible del Fòrum varen ser aquests dos dies, però el Fòrum també culmina un treball de sis mesos de 30 entitats organitzadores i 67 adherides que han treballat en xarxa contínuament, que han oblidat una mica les diferències i han anat tots a l'una. Això ha estat molt positiu. Els tres dies del Fòrum varen anar molt bé, va venir molta gent i se sentiren coses molt interessants, va ser perfecte. Ara, després ve l'autocrítica, necessària per poder avançar, i l'any que ve podem fer les coses d'una altra manera, encara s'ha de fer més participatiu. Els nostres processos han de ser més participatius i les entitats han d'assumir molts més principis, això és el més important. Podem fer moltes més coses encara. Ara la gent que ha muntat això ja està molt engrescada.

-Quines conclusions es varen treure?

-Era un espai de debat i d'anàlisi, ara tenim un mes per treure unes conclusions, i tal vegada la primera conclusió és que tot va molt malament. El primer dia Giménez, de Mèxic, va fer un discurs molt pessimista, però tal vegada això fa que la gent reflexioni i pensi que si estam tan malament poques coses tenim a perdre. Els temes mediambientals estan malament. Però també s'ha de tenir en compte que hi ha molta gent que treballa i que hi ha coses que són possibles amb la par-

ticipació i el treball de tots. Vaig tenir la sensació que hi ha molta gent que treballa, això es veu. Va ser un lloc on tothom tenia una bona cara; hi havia il·lusió. Sobretot les conclusions jo les trec dins del procés, perquè el Fòrum està pensat com un procés continu, encara que aquests processos i moviments socials, tenen uns moments de visibilitat o de projecció pública, però segueixen i veus que és possible ajuntar organitzacions diferents i fer coses pràcticament sense pressupost. Les coses són possibles, perquè hi ha molta gent que treballa. La part d'acció correspon més a la Plataforma. Jo trec les pròpies conclusions i defens la participació. S'han de pensar vies noves de participació, perquè a vegades no feim tot el que pregonam. L'altra conclusió és que no ens fan falta els partits polítics per fer moltes coses.

“La forma de treballar en xarxa és important, perquè es romp amb la verticalitat, la informació és horitzontal i pot arribar a molta més gent. D'aquesta manera no es perden tants d'esforços i es fan els esforços més productius”

-Es pot passar bastant dels partits, si...

-Potser no sigui convenient rompre amb els partits, però és clar que entitats molt més petites poden fer coses i han estat capaces de fer-les, com per exemple muntar el Fòrum. Una altra cosa és que hem de rompre amb la idea de

tractar els problemes separatament. No es poden encarar els problemes del medi ambient, per exemple, de forma aïllada, perquè pateix els mals d'un sistema econòmic que no es pot canviar si no canvia la societat. La gran transversalitat dels temes, és una conclusió òbvia. Després, les accions s'han de compartir en diferents grups, coordinar accions.

MITJANS DE COMUNICACIÓ

-Quina alternativa hi pot haver a la manca de comunicació i llibertat d'expressió real?

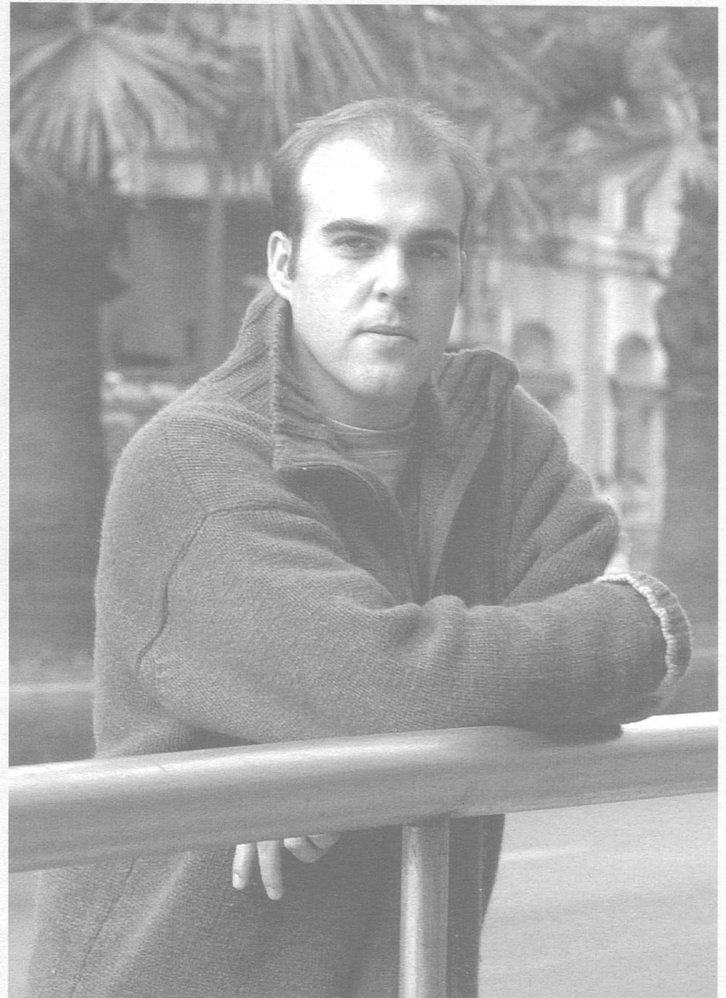
-Una de les alternatives és el Fòrum, perquè allà hi va haver una llibertat de comunicació i d'expressió total. Es va analitzar al Fòrum el tema de l'opinió pública i de la comunicació. La veritat és que

si analitzam què diuen els mitjans de comunicació que normalment emparam per informar-nos, ens trobam que diuen unes mentides increïbles. Ara mateix hi ha un cas en el qual TVE ha estat obligada a rectificar una informació. L'opinió pública, que és un terme complex de definir, és el que tenen en compte els polítics a l'hora de prendre decisions i, a la vegada, l'opinió pública la formen uns mitjans de comunicació que són unes empreses que tenen un capital concret subjepte a uns interessos, a uns ingressos publicitaris, a una propaganda institucional. En definitiva no són models de comunicació, són models de propaganda. Hi ha persones que han

analitzat aquests models com Ignaci Ramonet o Chomsky. Com a alternativa, hi ha la creació de mitjans de comunicació propis que responguin al que vol sentir el lector, que és la veritat. Ara han tancat un diari al País Basc, jo no vull entrar en la ideologia d'aquest diari, però es tanca un diari i la mateixa societat s'organitza perquè hi hagi un altre mitjà d'expressió, volen tenir un mitjà de comunicació fidel a uns plantejaments. S'han de construir mitjans alternatius. El Fòrum mateix és un mitjà alternatiu i possiblement treurà una publicació on es contaràn les coses amb versemblança, l'objectivitat total no existeix, però el que no es pot fer és mentir a posta. Si el Fòrum treu una publicació hi haurà un intercanvi d'idees.

-De quins mitjans es val aquest treball de xarxa per intercomunicar-se?

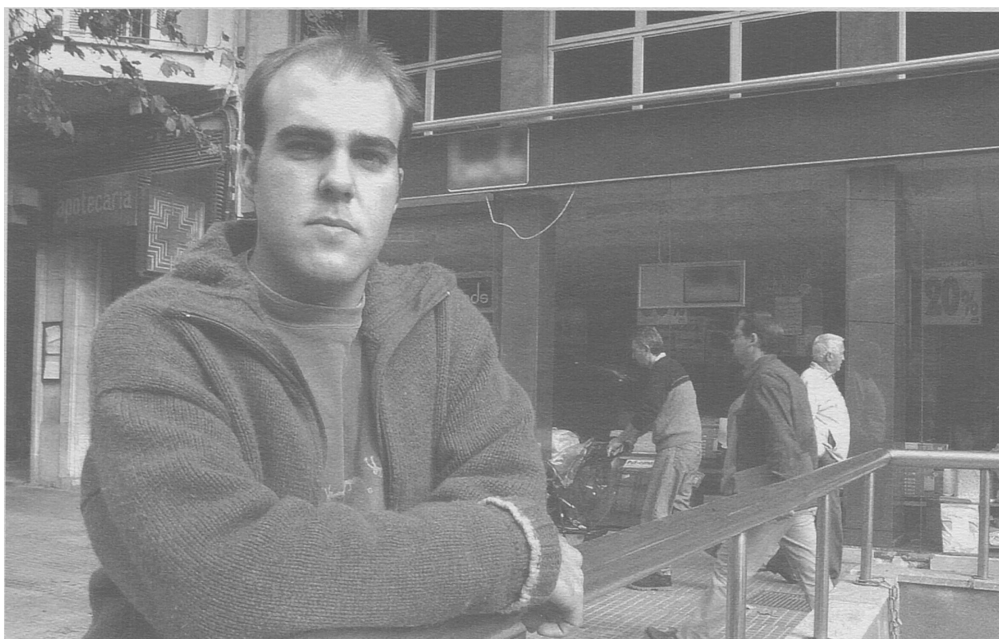
-És molt important Internet. Però a mi m'agradaria saber quina és la gent que té accés a Internet a tot el món... en realitat és poquíssima, però per als que estam connectats és molt útil, bàsica, sobretot

perquè romp amb la informació vertical. Ara ja començam a fer informació horitzontal, i això és bàsic. A vegades no sabem contra qui lluitam, lluitam contra un poder difús i contra un poder difús, s'escau una resistència difusa i Internet ho permet. Però no és una eina que tenguim tothom i s'han de cercar i utilitzar altres alternatives. Amb una pàgina web es poden fer experiències participatives i més directes, però no tothom té accés a Internet i s'ha d'anar a mitjans més directes també perquè no tot es pot basar en una tecnologia que potser que es comencin a restringir.

-Publicacions alternatives?

-Aquesta seria una bona solució, però el mal és que hi ha massa publicacions petites, perquè cada entitat fa una publicació. Si ajuntam esforços i en feim una, tal vegada no haurem de necessitar subvencions, amb el que això a vegades significa de condicionant. Un dels objectius és treure una sola publicació forta que es pugui autofinçar. Aquesta seria una solució, en lloc de fer vint fulletons fer-

ne un finançat per les mateixes entitats, crec que això s'ha plantejat al Fòrum i potser que es faci.

AGENDA LOCAL

-Quant a processos participatius, com valora iniciatives com l'Agenda Local?

-No crec massa en aquests tipus de processos perquè de vegades l'únic que fan aquests processos és rentar la cara a l'Administració. No ens hem de deixar enganyar per segons quines eines. La participació a vegades és escoltar el que alguns diuen. Les agendes locals serien bones si des de la participació es pogués gestionar algun àmbit concret, d'altra manera serveixen de poca cosa. Perquè la gent opini i quedi dins un calaix, no, perquè el que passa és que la gent es desanima i no fa res. Els processos d'agenda local venen de Río, i són plans estratègics que no obliguen ningú. Es fa un diagnòstic, es plantegen unes hipòtesis i poca cosa més. No és una cosa que, realment, neixi de la base. Som un poc escèptic respecte del tema de les agendes locals, perquè sempre queden en paper banyat. No pot ser que facin unes enquestes i això sigui la participació, no és una via real de participació i va en contra de les poques ganes reals que té la gent de participar.

-Vostè és més partidari de la democràcia directa?

-Si aconseguïx mobilitzar la gent els de dalt escolten. Experiències de base n'hi

ha per exemple s'Escola de El Terreno. Han fet un centre autogestionari, funcionen amb una representació directa, sense delegacions. Podem discutir si això és bo o dolent, però és una alternativa bastant desconeguda. Aquests sistemes no són coneguts, no sé si perquè ells mateixos volen no mostrar això a ningú, però crec que ho paga donar a conèixer aquestes alternatives i adaptar-les, perquè realment poden funcionar. Encara que aquestes alternatives solen fer por al sistema.

"Contra un poder difús, una resistència difusa"

un moviment social que hi està a favor, són petites passes, però significatives, importants per mor de la pressió social, perquè hi ha una gent que se n'ha preocupat. Si hi ha gent que no vol productes que han estat fabricats amb l'explotació de nins, això és positiu, però hi ha hagut una feina de conscienciació important per fer veure a la gent que darrere el producte que compra hi ha tota una història. Si canvien petites coses, anirà canviant el funcionament de moltes d'empreses, encara que no és suficients, és apreciable. Hi ha també altres alternatives, els microcrèdits, el comerç just, etc.

-Però a vegades hi ha la sensació que aquestes alternatives no poden funcionar a tot arreu, perquè per exemple aquí

amb un microcrèdit o amb el comerç just no es va enlloc.

-Hi ha iniciatives d'aquest tipus que aquí estan en marxa. Segurament no funcionaran igual ni amb la mateixa eficàcia que a un país més poc desenvolupat, però hi ha coses que funcionen. Per exemple, en el transport col·lectiu, que seria a escala nostra, comença a haver-hi una consciència que s'ha de fomentar i la gent l'empra. En el Tercer Món tothom empra transport col·lectiu perquè hi estan obligats, però aquí es comença a tenir consciència que hi ha una situació d'insostenibilitat. És com tirar una pedra a l'aigua, fa unes ones que a poc a poc arriben enfora. Ara el que s'ha de vigilar és que no es reprimeixin aquestes alternatives.

TREBALLAR EN XARXA

-Parlava de la xarxa, com es pot definir aquest concepte de treball en xarxa?

-És el resum del que he dit fins ara. És el fet de no treballar separatament, compartir recursos. Cadascú té la seva ideologia, però si s'ha de fer alguna cosa, ha de ser en comú. Si un ha tengut una experiència i ha resultat positiva, això s'ha de transmetre, posar-ho en comú i repetir l'experiència en comú, per tenir més força. La xarxa treballa així. Una entitat que vol fer una cosa, es posa en contacte amb una altra i fan les coses juntes i així no es parteix de zero, sinó d'una experiència anterior, tal vegada es parteix de tres. Aquesta forma de treballar és important, perquè es romp amb la verticalitat, la informació és horitzontal i pot arribar a molta més gent. D'aquesta manera no es perden tants d'esforços i es fan els esforços més productius. Aquí hi ha Reas que és la Xarxa d'Economia Alternativa i Solidària i tenen molta d'experiència. Nosaltres hem treballat en xarxa amb vint entitats adherides i hem pogut fer coses que una entitat tota sola era inimaginable que pogués fer. S'han de compartir moltes d'experiències i això té un efecte multiplicador perquè la gent s'anima i aprèn un sentit comunitari de les coses. Galeano ho deia, més important que el sentit comú per sobreviure és important el sentit comunitari de les coses. El sentit comunitari és el que ens ha permès sobreviure i ara es perd aquest sentit, el treball en xarxa ens permet retornar a la idea de compartir les coses i les experiències.

La Clau d'ONA

PER ENTENDRE EL PRESENT, PER OBRIR EL FUTUR

El Parlament deroga l'ecotaxa

S. V.

L'impost turístic ha desaparegut del mapa, després que el legislatiu balear aprovàs la llei de derogació promoguda pel PP. Va ser amb els vots del Partit Popular, l'abstenció d'UM i l'oposició de l'esquerra. Des de la Conselleria de Turisme es creu que aquesta mesura afavorirà la recuperació del sector que travessa una profunda crisi d'identitat.

El conseller de Turisme, Joan Flaquer, rebé una forta ovació en el congrés anual de la DRV quan a Tunísia anuncià la derogació de l'ecotaxa. D'aquesta manera, els agents de viatge alemanys s'avançaren uns dies al Parlament de les Illes Balears. Per majoria absoluta, però només amb el suport del PP-UM es va abstenir: dia 20 d'octubre es donà per acabada la trajectòria de l'impost turístic. Un impost que havia aixecat moltes expectatives arreu del món i alhora preocupació a un sector econòmic absolutament globalitzat i en plena crisi. Per això, la decisió fou ben acollida pels hotelers, pel Govern central, que l'havia utilitzada políticament contra el Govern autònom, i pels principals majoristes de viatges que temien l'efecte contagi a altres destinacions turístiques. D'aquesta manera, hom pot creure que l'ecotaxa ha desaparegut del mapa turístic, però, això no és del tot cert: la caixa de Pandora que va obrir el Pacte de Progrés no s'ha tancat del tot amb l'eliminació o, almenys, no ha estat segellada. El mateix conseller d'Economia, Lluís Ramis d'Ayreflor, que va ser l'encarregat de defensar la llei de derogació en el Parlament, va reconèixer que s'havia tractat d'una bona idea, "encara que mal plantejada i pitjor resolta". Unes paraules que poden ser un avís de resurrecció.

TARJA VERDA EN LLOC D'ECOTAXA

Hi ha raons per pensar-s'ho. Si més no, la idea continua vigent. Tal volta per això el Govern s'ha plantejat la creació d'una fundació mediambiental que es finançarà amb la comercialització de targetes verdes, amb les quals es convidarà -en lloc d'obligar- els turistes a participar en la conservació de l'entorn. No serà l'única font de recursos, però en qualsevol cas no sembla que sigui una mesura suficient. Hi ha per davant tota una reconversió turística, en la qual el medi ambient és una peça imprescindible, que exigirà fortes inversions tant per part de l'Administració com del capital privat. I, endemés, queden en l'aire molts dels projectes que s'havien d'haver finançat amb l'ecotaxa i que els ajuntaments implicats han començat a reclamar. Més encara, altres projectes de l'actual Govern, com la neteja del litoral, rebran fons de l'impost. Però, evidentment, només el primer any. Què passarà en els pròxims?

Avui sabem que l'ecotaxa fou un error polític, perquè va provocar una fractura social que afectà la imatge de les Illes.

I també la del mateix impost, que havia de ser la bandera d'un turisme responsable i sostenible. No obstant això, és molt difícil delimitar les responsabilitats. Només un escó parlamentari separa la majoria absoluta del PP de la possibilitat, ara frustrada, d'haver pogut renovar el Pacte. La campanya en contra del triangle format pels hotelers, el Partit Popular i el Govern central tengué una bona part de culpa en afirmar que el Pacte de Progrés volia dimonitzar el turisme, una acusació que va arribar a calar en l'opinió pública. I no obstant això, resulta curiós comprovar com els periòdics sensacionalistes alemanys deixaren de publicar notícies negatives sobre Balears des del mateix moment que el PP va guanyar les eleccions. Periòdics com el *Bild*, que foren l'instrument per manipular els turistes, ara callen.

I això que els problemes segueixen sent gairebé els mateixos o, fins i tot, més greus, tal com s'ha pogut comprovar en les convencions de majoristes de viatges i a les primeres fires turístiques. Algunes de les tendències que s'apunten fa dos anys s'han accentuat. El turisme d'hotel perd terreny enfront del residencial i per afegitó -a pesar que la supressió del gran enemic, l'ecotaxa- molts d'hoteles han tancat abans d'hora. Una situació greu perquè, vulguem o no, l'hoteleria continua sent l'eix central del model turístic de les Illes Balears. En aquest sentit hom pot argumentar, com recordà el conseller d'Economia al Parlament, que l'impost només gravava els turistes d'hotel, la qual cosa és certa, encara que des de l'actual oposició es recorda que el marge de maniobra que es va deixar al Pacte fou molt escàs. Per això mateix, des del PSIB-PSOE es demanà que en lloc de la supressió es fes una reforma de l'impost o que s'ajornàs. El Govern no ho accepta.

UN MALSON S'ACABA, ELS PROBLEMES CONTINUEN

El Govern s'ha volgut alliberar d'un impost que acabà sent un malson per a tothom, a pesar de la qual cosa la filosofia que ho emparava segueix intacta. Plantar cara al turisme del segle XXI exigirà canvis importants, que l'enfrontament amb el sector turístic feia inviables, fortes inversions i molta més imaginació. Per això són molts els que aposten per la tornada de l'ecotaxa, tot i que amb un altre nom i amb unes formes molt diferents, però amb una mateixa finalitat: posar en valor turístic el millor patrimoni de les Illes, el

Flaquer explica a Alemanya la nova política turística.

seu entorn natural. La celebració a Palma de la convenció anual dels agents de viatge britànics, ABTA -fidel a la seva cita de cada deu anys- ho corroborava. Cap destinació turística no es pot adormir en una situació com l'actual, amb un canvi d'hàbits turístics que va molt més enllà del que es podia esperar fa només dos anys, abans de l'Onze de Setembre.

En qualsevol cas, l'ABTA 2003 va ser aprofitada per normalitzar les relacions entre el sector turístic balear i un dels principals mercats emissors d'Europa. En la seva intervenció, el president Matas subratlla que els turistes sempre serien benvinguts i anuncia més inversions, tant en promoció com en la millora del producte. Quasi a les portes d'un altre esdeveniment de gran importància, la World Travel Market, fira a la qual les Illes Balears acudeixen amb la seva nova imatge: Michael Douglas, el Govern tracta de "restituir" la imatge de les Illes Balears i d'incorporar una nova oferta a la tradicional de sol i platja. En aquest sentit, el Govern reconeix que queda molt per fer i també, a porta tancada, que en el deteriorament de la imatge ha jugat no només l'enfrontament entre l'executiu anterior i els hotelers, sinó també la carestia de l'oferta complementària i, fins i tot, la mateixa pressió turística, a pesar de la qual cosa des de la Conselleria de Turisme no volen sentir parlar d'una reducció de turistes, ans tot el contrari: l'aposta és per remuntar les xifres dels darrers anys.

La WTM un mostrador de la globalització turística

En aquest sentit, l'OMT destaca la necessitat de cooperació entre els sectors públic i privat per engegar plans de reconversió, de manera que les zones turístiques s'adaptin a les noves demandes. També per fer diagnòstic sobre l'evolució dels mercats i dels gusts dels turistes. És clar -com declarava el president executiu de TUI, Michael Frenzel- que "el paquet turístic és en perill", la qual cosa exigeix una adaptació de tots els agents que intervenen en el turisme. Un canvi de mètode i de mentalitat, que en el cas de destinacions tradicionals de sol i platja significa incorporar nous productes o complementar els existents amb nous atractius, la qual cosa fa imprescindible no només la cooperació entre els governs i els empresaris, sinó la complicitat de tota la societat.

ELS MAJORISTES ANUNCIEEN RETALLS

Hi ha senyals de recuperació, però no se sap com es repartirà la nova demanda després de la crisi. Tot coincidint amb l'inici de la tardor, TUI anuncià una retallada de les places aèries per a totes les destinacions. El seu competidor Neckermann, que presentà el seu catàleg a Mallorca, ha informat que farà descomptes per animar els turistes a fer les reserves a principi d'any, com sempre havia passat. En aquest joc d'estratègies hi juguen molts de factors: des de la crisi econòmica a la por de volar, que encara perdura, passant per una nova regulació de les vacances escolars als principals *lands* alemanys o a la pèrdua de valor de la lliura en el mercat britànic. Enguany els majoristes de viatges europeus han registrat una pèrdua d'entre el 5% i el 7% de passatgers a pesar de les ofertes. El sector està desorientat, tal com es pogué comprovar a l'assemblea anual de l'Organització Mundial de Turisme, que es feu a Pequín i on es varen constatar -un cop més- els canvis d'hàbits dels turistes, tal com també recull un informe Exceltur, el *lobby* que reuneix les grans cadenes espanyoles, sobre Internet.

En aquest sentit, l'OMT destaca la necessitat de cooperació entre els sectors públic i privat per engegar plans de reconversió, de manera que les zones turístiques s'adaptin a les noves demandes. També per fer diagnòstic sobre l'evolució dels mercats i dels gusts dels turistes. És clar -com declarava el president executiu de TUI, Michael Frenzel- que "el paquet turístic és en perill", la qual cosa exigeix una adaptació de tots els agents que intervenen en el turisme. Un canvi de mètode i de mentalitat, que en el cas de destinacions tradicionals de sol i platja significa incorporar nous productes o complementar els existents amb nous atractius, la qual cosa fa imprescindible no només la cooperació entre els governs i els empresaris, sinó la complicitat de tota la societat.

REINVENTAR EL TURISME

Això, aquí i ara, fa necessària una reconciliació a gran escala. No n'hi ha prou que la cooperació entre el sector i el nou Govern s'escenifiqui a través dels aplaudiments dels majoristes a la derogació de l'ecotaxa o amb la participació d'alguns hotelers a l'accionariat del Reial Mallorca. Ni tampoc amb una campanya de promoció interna com la que acaba d'engegar Ibatur. La reconversió de les Balears en un país turístic -com deia l'anterior conseller de Turisme- és una tasca col·lectiva, no per satisfer un determinat tipus de turista, que és allò que interessa conjunturalment als hotelers i als majoristes de viatges, sinó per fer que els turistes del futur continuïn triant les Illes per passar les vacances.

A França ja s'han adonat d'aquesta qüestió i per això han reincorporat a les seves promocions la marca del país, la de sempre: una manera diferent de viure. França és París, és la Costa Blava, Normandia... i també Disneylandia. També els rius, la gastronomia, la moda... Mallorca -les Balears- hauran de seguir l'exemple i recuperar la forma de promocionar-se d'abans del boom, quan no existia el turisme de masses. Vendre, per exemple, la seva excepcional mediterraneïtat, la forma de vida, la bona taula i la naturalesa. I per això mateix, evitar el deteriorament territorial, és a dir, els excessos comesos per un urbanisme desfasat. A Canàries, els hotelers de Tenerife han organitzat un congrés internacional per "reinventar el turisme".

Miquel Barceló, Príncep d'Astúries

ONA

El príncep d'Astúries i Barceló visiten l'exposició de l'artista a Oviedo.

Miquel Barceló va rebre de mans de Don Felip de Borbó el Premi Príncep d'Astúries de les Arts, al costat d'altres personalitats distingides com Lula da Silva, Susan Sontag, Jürgen Habermas o Katheleen Rowling. Un premi atorgat al "valor estètic de les seves obres" i a la seva mediterraneïtat. Precisament, en una conferència prèvia al lliurament del premi, Barceló es referí al Mediterrani i a la seva terra, Mallorca. Va ser a la Universitat d'Oviedo, on parlà del treball que realitza per a la Seu, molt a pesar de "la terrible angouxa que sent de veure deteriorar-se el territori de la seva infància".

Miquel Barceló, que la passada primavera rebé el reconeixement dels illencs amb quatre exposicions simultànies a Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera, viu amb nostàlgia el record de l'illa de la seva infància i amb terror allò que "la cobdícia, la ignorància i l'estupidesa" fan de Mallorca, on el Mediterrani és "sota gruixudes capes de formigó".

Fora vila: crisi permanent

S. V.

El sector agrari de les Illes no surt del malson. A la crisi de rendibilitat s'hi afegeix la perspectiva d'una reforma de la PAC, la política agrària europea, que provocarà canvis radicals a fora vila. I amb tot això, l'actual legislatura no podia començar pitjor. Conflictes interns, canvi de conseller i la reaparició de la llengua blava.

Un cop més la crisi, o les crisis, envolten el sector més deprimat de les Illes, l'agricultura i la ramaderia. Tal com ja passà a l'anterior legislatura, amb el Pacte de Progrés, la Conselleria d'Agricultura ha esdevingut la més conflictiva del Govern i, només tres mesos després de la presa de possessió, es produïa el relleu del conseller, Tomàs Cortés per l'exbatlesa d'Andratx, Margalida Moner i ara mateix, per si mancàs alguna cosa, ha tornat a fer acte de presència la llengua blava. Els ramaders estan preocupats, i també -per altres motius- els productors de fruits secs, que es poden quedar sense les ajudes europees. De fet, la nova política agrària, la PAC, apareix a l'horitzó de fora vila com una amenaça. Si ningú no hi posa remei d'aquí a pocs anys el sector agrari de les Balears haurà desaparegut o, en el millor dels casos, serà testimonial.

Tomàs Cortés era el president d'ASAJA, la patronal agrària vinculada a la CAEB que durant la passada legislatura protagonitzà les tractorades contra el Govern. Jaume Matas l'elegí com a conseller, però les seves primeres decisions provocaren una divisió en el sector, ja no només amb Unió de Pagesos sinó dins del Partit Popular. El batle de Campos, del PP i un grup de pagesos del partit es rebel·laren contra la pretensió de retallar les ajudes a Prilac, una empresa semipública creada per l'anterior executiu i un grup de productors de llet encapçalat per Fontanet, l'empresari més influent de fora vila a Mallorca. Aquest fet i l'ocupació de la conselleria per Unió de Pagesos provocaren una crisi a la qual se sumà una afecció cardíaca del conseller que provocà el seu internament a una UVI.

CANVI DE CONSELLER I REFORMA DE LA PAC

Cortés presentà la dimissió, que tot d'una fou acceptada pel president Matas. Quaranta-vuit hores després Margalida Moner, exbatlesa d'Andratx, ocupava la vacant. A diferència de Cortés, Moner és una persona sense vinculació anterior amb el sector i per això mateix va ser rebuda amb divisió d'opinions. Des d'Unió de Pagesos es reclamava la neutralitat que no havia tenguut l'anterior conseller, mentre que des d'ASAJA expressaven el seu temor que la consellera no tengués prou coneixement per poder fer front al que serà el gran repte d'aquesta legislatura: la reforma de la PAC.

La nova política agrària garanteix la renda dels pagesos, però fomenta l'abandó del sector. Segons els ecologistes es tracta de potenciar el sector primari i evitar els excedents agraris, però per contra pot provocar el definitiu èxode de la població rural.

Tant Unió de Pagesos com ASAJA assisteixen als prolegòmens de la nova PAC amb molta preocupació. Però és un debat que afecta tota la societat i no només el món pagès. No debades l'agricultura i la ramaderia tenen esment del 80% del territori i és essencial per a la conservació del paisatge, però el seu producte interior brut només és l'1% del total balear. El primer senyal d'alarma ja s'ha donat amb els fruits secs. La Unió Europea es nega a aprovar ajudes transitòries per completar els plans de millora dels ametllers i dels garrovers. Això pot suposar que les Balears perdin 4 milions d'euros anuals, una quantitat molt important per a l'empobrit camp mallorquí.

TORNA LA LLENGUA BLAVA

De moment, la nova consellera d'Agricultura sembla haver superat la primera prova, arran de la reaparició de la llengua blava. Se sabia que aquesta malaltia, que afecta els ovins, rondava la Mediterrània. De fet és endèmica al nord d'Àfrica i s'havien donat casos a Sardenya. Per això es prengueren mesures preventives que, no obstant això, foren insuficients per impedir que el mosquit arribàs a Menorca i provocàs l'aparició del mal a un lloc. Tot d'una es temé el pitjor -de fet, com mana la legislació europea, s'hagueren de tancar els ports de les Illes per a l'exportació d'animals vius que puguin ser transmissors-. Però hom confia que l'actuació del Govern, amb el suport de tots els possibles afectats, eviti l'alarma entre els consumidors de carn d'ovella -la malaltia no afecta els éssers humans- i per tant el desastre econòmic de fa tres anys, quan l'aparició de la llengua blava, en plena crisi de confiança alimentària a tota Europa, provocà una caiguda del 80% del consum i una baixada dels preus de més del 30%.

Matas i la nova consellera al mercat de l'Olivar.

Pressuposts per sortir de la depressió

ONA

Pressupost consolidat

	Imports		Variacions		% total pressupost
	2003*	2004	Import	%	
Parlament	11,68	12,30	0,62	5,27%	0,66%
Sindicatura	0,52	2,23	1,71	332,36%	0,12%
Consell Consultiu	0,48	0,48	0,01	1,31%	0,03%
CES	0,79	0,79	0,00	-0,02%	0,04%
C. Relacions Institucionals	19,35	20,44	1,09	5,62%	1,10%
C. Turisme	58,34	41,56	-16,78	-28,77%	2,24%
C. Educació i Cultura	435,27	460,33	25,05	5,76%	24,76%
C. Economia, Hisenda i Innovació	38,73	37,86	-0,77	-2,00%	2,04%
C. Medi Ambient	90,94	90,06	-0,89	-0,97%	4,84%
C. Interior	11,09	22,07	10,98	99,00%	1,19%
C. Obres Públiques	63,78	66,74	2,97	4,65%	3,59%
C. Salut i Consum	641,74	663,58	21,84	3,40%	35,69%
C. Treball i Formació	43,00	43,03	0,03	0,06%	2,31%
C. Agricultura i Pesca	59,32	61,22	1,90	3,20%	3,29%
C. Comerç, Indústria i Energia	32,19	32,82	0,63	1,95%	1,72%
C. Presidència i Esports	34,76	38,58	3,82	11,00%	2,08%
Serveis comuns	9,06	11,42	2,36	26,00%	0,61%
Ents territorials	103,33	127,60	24,28	23,50%	6,86%
Deute públic	41,91	47,18	5,27	12,57%	2,54%
Serv. comuns: desp. personal	4,53	2,25	-2,28	-50,38%	0,12%
Institut d'Estudis Balearics	0,23	0,22	-0,01	-5,47%	0,01%
Institut de la Dona	1,99	3,00	1,01	50,74%	0,16%
SERBASA	25,09	24,30	-1,19	-4,57%	1,34%
IBAS	44,86	23,51	-21,05	-46,93%	1,28%
SOIB	22,62	25,41	2,80	12,37%	1,37%
Institut d'Estadística	0,01	0,01	0,00	0,00%	0,00%
Total pressupost	1.795,51	1.859,19	62,58	3,48%	100,00%

Imports en milions d'euros

*Amb estructura homogeneïtzada respecte a l'any 2004

El primer pressupost de la comunitat autònoma per al pròxim exercici puja a 1.859 milions d'euros, amb un increment respecte d'enguany de 65 milions d'euros, una quantitat reduïda, però que el conseller d'Hisenda va relacionar amb les dificultats econòmiques de les Illes. Precisament per això, Lluís Ramis d'Ayreflor afirmà

que es tracta d'animar l'economia perquè surti de la depressió.

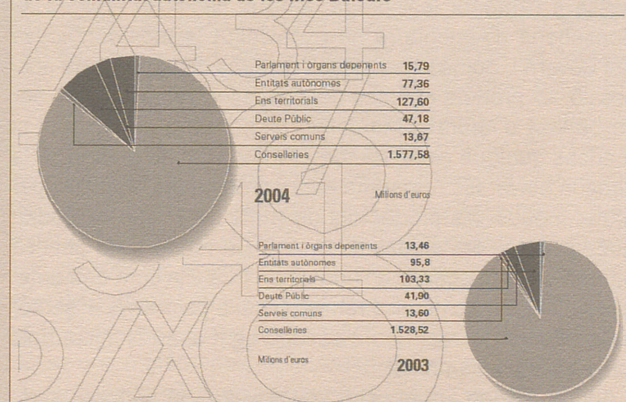
El Govern ha elaborat uns pressuposts per a l'any que ve de 1.859 milions d'euros, amb un increment respecte del 2003 de només 65 milions, un creixement reduït, de només el 3,5%, però que s'explica -segons el conseller d'Hisenda, Lluís Ramis d'Ayreflor, per les dificultats econòmiques que travessen les Illes. De fet, la comunitat autònoma autoritzarà les empreses públiques perquè puguin subscriure deute per tal de dur a terme les inversions programades, amb les quals pretén superar l'actual depressió i rellançar l'activitat a totes les Illes. En aquest sentit, el conseller ha garantit les inversi-

ons previstes a Medi Ambient, que són el 17% del total. Precisament, Medi Ambient, juntament amb Obres Públiques i Agricultura seran les conselleries més inversores.

SANITAT I EDUCACIÓ

En qualsevol cas, però, els departaments amb major pressupost continuen sent Salut i Educació, les dues darreres transferències i que, precisament, permeten que durant la passada legislatura els pressuposts de la comunitat autònoma s'incrementassin un 130%. En aquest sentit, Ramis d'Ayreflor qualificà els pressuposts de socials, perquè destinen

Distribució dels pressuposts de la comunitat autònoma de les Illes Balears

les majors quantitats a polítiques de benestar. En total, les conselleries rebran 1.577 milions d'euros, mentre que 15 es destinaran al Parlament, 77 a entitats autònomes, 127 a ens territorials, 48 a deute i 13 a serveis comuns.

La conselleria més dotada és Salut amb 663,5 milions d'euros, seguida d'Educació amb 460. Totes incrementen les partides, excepció feta d'Economia i Hisenda i Comerç i Indústria, l'aportació a les quals disminueix lleugerament, així com Turisme, que és la que baixa més: 41 milions d'euros, equivalent a un 28,7%. Segons el conseller d'Hisenda, aquesta reducció és una conseqüència de la desaparició de l'empresa Diversitat 21 i de la decisió de deixar de finançar béns immobles que en anteriors pressuposts s'havien d'adquirir per l'ecotaxa.

MÉS RECAPTACIÓ PER IRPF

Ramis d'Ayreflor reitera que la desaceleració econòmica havia influït a l'hora de redactar els pressuposts, així com l'existència d'un deute acumulat de 951 milions d'euros. Per a l'any que ve no hi ha previst incrementar aquesta quantitat, encara que sí que ho podran fer les empreses públiques del Govern, un sistema que és permès per la llei d'estabilitat pressupostària sempre i quan les empreses siguin capaces de generar ingressos suficients per poder amortitzar els crèdits.

Pel que fa als ingressos, la Conselleria d'Hisenda ha previst que la recaptació en impostos indirectes, que són el 75% del total, pugi un 2,3% i la dels directes un 14,1%, gràcies que s'ha incrementat la població laboral i per tant les previsions de la participació autonòmica a l'IRPF.

L'economia balear començarà la recuperació el 2004

ONA

L'Informe econòmic que acompanya el Projecte de Llei de pressuposts de la comunitat autònoma per a l'any que ve preveu un increment del producte interior brut d'entre un 1,5% i un 1%, la qual cosa suposa una estimació lleugerament inferior a la mitjana espanyola, però superior a l'europea. Per a enguany es calcula un PIB del 0,7%, dada similar a la de l'any passat, que fou d'un 0,8% la qual cosa farà que arribi als 18.454 milions d'euros.

El principal sector de les Illes Balears és el de serveis que, com informà el conseller d'Hisenda, suposa el 80,6% del PIB, amb un creixement del 0,6%, és a dir, 14.875 milions d'euro. La construcció és el sector que més ha crescut, amb un 1,6%, un total de 2.141 milions d'euros, amb una participació de l'11,6% en el PIB balear. La indústria aporta el 6,5% i el sector primari només un 1,3%.

Per illes, per a tot l'any, s'estima un major creixement a Menorca, amb un 1,1%, seguida de les Pitiüses amb un 0,9% i de Mallorca, amb una taxa del 0,6%.

Segons l'Informe, el turisme ha tengut, finalment, una tendència millor que l'esperada, tot i que l'allotjament ha patit una disminució de l'estada mitjana, que ara se situa en els set dies i un escurçament de la temporada.

Pel que fa al mercat laboral, es constata que a pesar que continuen incrementant-se els llocs de feina, també ho fa l'atur. La població activa ha augmentat gràcies a la immigració que ja representa el 10,8% de la població balear. Tot plegat fa que la mitjana de treballadors durant el 2003 hagi estat de 418.173 persones, amb un increment d'un 1,2% respecte de l'any anterior.

Un 15% del turisme es pot comercialitzar per Internet

ONA

Segons els experts convocats a Mallorca per Exceltur, les empreses turístiques mallorquines i en general les de tot l'Estat estan endarrerides respecte d'Internet, tot i que ja representi una part important de la comercialització. Als Estats Units ja sobrepassa el 25%.

Entre un 10% i un 15% de la demanda turística espanyola, tant la que se sol·licita des de l'interior com des de fora, pot ser gestionada per Internet. I això vol dir que aviat ho serà. Però les empreses no estan adequadament preparades, presenten un endarreriment considerable respecte del desenvolupament que les tecnologies de la informació tenen als països del Nord, d'on provenen, fonamentalment, els turistes. Així es va constatar al simposi "Reptes i oportunitats per a Espanya a l'àmbit del e-turisme" que Exceltur, el lobby que reuneix les principals cadenes hoteleres, celebrà a Cala Vinyes, Calvià.

Segons el vicepresident executiu d'Exceltur, José Luís Zoreda, "a Espanya estam notablement retardats, excepció feta d'algunes grans empreses com Iberia o Sol Melià", la qual cosa és preocupant perquè Internet cada pic és més important i no s'ha de desapropitar. "Hem d'evitar perdre aquest canal de distribució de turisme -afirmà- sobretot perquè evoluciona a gran velocitat i ara és el moment de ser-hi present". Si en el passat un dels principals problemes va ser l'absència d'empreses mallorquines o espanyoles entre els grans canals de distribució, ara, amb Internet, sorgeix una nova oportunitat de ser-hi presents.

MES RESERVES PER INTERNET

En aquest sentit, a les jornades es va fer palès l'esforç de Sol Melià, però també d'altres iniciatives, com el portal de la Federació Hotelera o d'alguns hotelers independents i associacions d'agroturisme que són presents a la xarxa amb desigual fortuna. Segons els organitzadors del simposi, els

portals institucionals, com és ara el visitbalears.com hauran d'enfocar-se cada vegada més cap a la comercialització, per facilitar al possible client que pugui trobar tot allò que desitja. En aquest sentit es destaca el notable increment de les reserves per Internet i la necessària aliança entre les línies aèries de baix cost, que han transformat l'espai aeri, amb els hotelers tradicionals. Internet no substitueix els canals tradicionals de comercialització a través de les agències de viatge i els majoristes de viatges, però sí que constitueix una alternativa que de cada vegada utilitzen més persones. Tal com deia el conseller delegat d'Air Berlín a la presentació de la programació d'aquest hivern, a mesura que incrementa el viatger independent es redueix el de paquet turístic.

ESTRATÈGIES A DEBAT

Durant les jornades del simposi es debateren diverses estratègies per millorar la promoció i la distribució dels diferents serveis i productes turístics, tot optimitzant la promoció i reduint les despeses de distribució. En definitiva, el repte dels pròxims anys per a les empreses d'allotjament turístic serà com aprofitar millor el canal *on-line*, tant per promocionar els productes turístics concrets -Internet és avui un gran mostrador universal- com per a la comercialització. Exceltur ha establert una aliança estratègica amb l'organització anglesa Eye For Travel per organitzar conferències similars a la de Cala Vinyes i fer que Internet sigui l'eina que faciliti la renovació del mercat.

El turisme independent guanya terreny gràcies a Internet.

La societat de la informació, eix del setè Premi d'Investigació "Sa Nostra"

ONA. L'entitat d'estalvi ha triat la societat de la informació com a tema d'investigació per al seu premi anual. D'aquesta manera vol contribuir al coneixement i expansió de les noves tecnologies a les Illes Balears.

"El present i el futur de la societat de la informació i del coneixement a les Balears", és el tema elegit per a la setena convocatòria del Premi "Sa Nostra" d'Investigació que la caixa d'estalvi organitza anualment amb col·laboració de la Universitat de les Illes Balears. La convocatòria va ser presentada conjuntament pel president de l'entitat, Llorenç Huguet, que anteriorment fou rector de la Universitat i pel nou rector, Avel·lí Blasco.

El premi va néixer el 1997 amb la intenció d'animar la recerca a

les Balears. Les bases del concurs assenyalen que els projectes han de ser originals i inèdits i estar redactats en català. El jurat el formen el vicerector d'Investigació de la UIB, el director de l'Obra Cultural i Social de "Sa Nostra" i quatre especialistes de la matèria. Els anteriors premis varen tractar sobre exclusió social, sobre patrimoni fotogràfic i filmogràfic, recuperació paisatgística de zones degradades, la immigració i la relació entre els joves i les entitats financeres del futur.

El projecte sobre immigració va donar lloc a una investigació a fons sobre la realitat d'aquest fenomen a les Illes Balears, un treball que fou presentat en el Congrés Internacional sobre Immigració organitzat també per "Sa Nostra" a inicis de la passada tardor.

IMEDEA, Investigació pràctica i competitiva

ONA

El president del Govern, Jaume Matas, visita el centre d'investigació coincidint amb el premi Alejandro Malaspina, concedit enguany al director d'IMEDEA, Joaquim Tintoré, pels treballs que fa o dirigeix des d'Esporles.

El president visita IMEDEA.

IMEDEA és una de les comptades excepcions que hi ha a les Illes Balears amb relació a projectes de recerca i desenvolupament.

Ubicat a Esporles, l'Institut Mediterrani d'Estudis Avançats és un centre depenent del Consell Superior d'Investigació Científica i de la Universitat de les Illes Balears. El seu director, Joaquim Tintoré, ha estat distingit amb el

premi Alejandro Malaspina que concedeix el Ministeri de Ciència i Tecnologia per treballs de recerca en recursos naturals. Actualment hi fan feina 150 persones, tant a Esporles, on té la seu central, com des de la UIB. Segons Tintoré és hora de po-

der ampliar les instal·lacions per poder fer més projectes.

El president Matas, acompanyat del rector de la Universitat, Avel·lí Blasco i del president del CSIC, Emilio Lora-Tamayo, varen visitar l'IMEDEA per conèixer a fons la feina d'aquest institut que, a pesar de la seva recent història, té un reconeixement internacional. Segons va explicar el director, Joaquim Tintoré, el centre es caracteritza per la seva vocació interdisciplinària, de manera que investigadors de molts diferents especialitats sumen esforços.

L'IMEDEA té un pressupost de quasi quatre milions d'euros, però la major part dels seus recursos són d'autogeneració, és a dir, dels fons obtinguts pels treballs realitzats. "Lluitam -afirmà Tintoré- per aconseguir projectes d'investigació a través de concursos a tot arreu, dins i fora d'Espanya". Una tasca que endemés dels resultats pràctics ha permès publicar en els darrers anys fins 130 articles a prestigioses revistes científiques de tot el món.

El Govern dobla els Premis d'Innovació

ONA

La Conselleria d'Economia i Innovació ha convocat el tercer Concurs d'Innovació amb un increment del 210% dels premis i la inclusió de guardons específics per a Menorca i les Pitiüses

La Conselleria d'Economia, Hisenda i Innovació ha convocat el tercer Concurs d'innovació que, en aquesta edició, incrementa els premis en un 210%, endemés d'incloure guardons específics per a Menorca i les Pitiüses, així com la creació d'una nova categoria per a les empreses tecnològiques. Tal com va explicar el conseller, Lluís Ramis d'Ayreflor aquestes són les principals novetats d'aquest certamen que organitzen la Fundació Illes Balears d'Innovació Tecnològica (l'IBIT), el Parc BIT i la Universitat de les Illes Balears.

A l'edició d'enguany s'ha incorporat un premi per a "plans de negoci d'empreses innovadores de base tecnològica" que siguin de nova creació, que se suma al ja existent sobre projectes d'innovació tecnològica. D'aquesta manera es vol potenciar la creació d'empreses innovadores i els projectes que es desenvolupen a la Universitat de les Illes Balears o centres de recerca.

En total la quantia dels premis és de 82.000 euros, més del doble que a la darrera edició, a la qual es destinaren 39.000 euros.

A la presentació, el conseller va informar que un dels projectes guanyadors de l'any passat -un programa informàtic per a disseny de sabates- havia estat adquirit per una de les principals fàbriques mallorquines, la qual cosa demostra, digué, l'oportunitat d'aquest certamen, destinat a pal·liar el dèficit d'innovació que pateixen les Balears.

Adreces a la xarxa

PÀGINES INSTITUCIONALS

dgener.caib.es/portalenergia

Moure's a través de les pàgines institucionals comença a ser complicat. L'oferta d'informació és cada pic més extensa i, per tant, convé fer-se amb una bona guia per arribar al port desitjat. Un bon consell és anar directament a la institució mare, ja sigui el Govern, els consells o els ajuntaments i a partir de llurs pàgines web avançar en el camí adequat. Això és el que fem per poder recollir informació sobre activitats turístiques complementàries i consells pràctics per estalviar energia.

El Govern manté diferents pàgines turístiques, de les quals la principal és visitbalear.com, però també una finestra turística (dirigida als professionals del turisme) i aquesta que recomanem avui: balears-leisure-experiences.com, on els navegants trobaran tot un seguit d'iniciatives relacionades amb les Illes Balears i el món turístic.

D'altra banda, la Direcció General d'Energia manté un portal dedicat exclusivament a l'entorn de l'energia, la manera d'estalviar-ne i moltes d'altres qüestions, com són l'aplicació de les energies alternatives, aparells eficients o de baix consum, etcètera.

Són dues mostres de la informació que progressivament s'acumula a la xarxa sobre les Illes Balears.

www.balears-leisure-experiences.com

al servei de la societat illenca

Francesc de Borja Moll, 10, entresòl
Tel. 971 71 16 61 - Fax 971 71 91 94
e mail: fundesba@jet.es
07003-Palma de Mallorca

Davant, sistemes
que et donen **comoditat**.

Darrera, persones
que et donen **confiança**.

Sistemes d'autoservei. **Comoditat i confiança**

sanostra.net · www.sanostra.es · **fon** "SA NOSTRA" · **CAIXERS AUTOMÀTICS**

"SA NOSTRA"

CAIXA DE BALEARS